

AZ
ERDÉLYI RÓM. KATH. STÁTUS

SZÉKELYUDVARHELYI
FŐGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1911/12. TANÉV VÉGÉN.

KÖZREBOCSÁTJA:
AZ IGAZGATÓSÁG.

SZÉKELYUDVARHELY,
BECSEK D. FIA KÖNYVNYOMDÁJA
1912.

AZ
ERDÉLYI RÓM. KATH. STÁTUS

SZÉKELYUDVARHELYI
FÖGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1911/12. TANÉV VÉGÉN.

KÖZREBOCSÁTJA:
AZ IGAZGATÓSÁG.

SZÉKELYUDVARHELY,
BECSEK D. FIA KÖNYVNYOMDÁJA
1912.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY
LONDON
BRITISH MUSEUM

42908

BURGER ARTHUR

1879—1911.

1911. augusztus 14.-én egy munkás, minden szépért és nemesért lelkesedő, tettekre és áldozatra kész fiatal életet tört le a halál megsiratott kartársunk: Burger Arthur kath. főgimnáziumi tanár személyében, akinek korai elhunyt a magyar tanításügyre és városunk társadalmi életére egyaránt szinte pótolhatatlan veszteséget jelent.

Vártuk a csapást. Tudtuk, hogy a szomoru végnek nemso-kára el kell következnie, mégis lelkünk egész valója megrendült, midőn hirtelen kelt, hogy Burger Arthur nincs többé. Mert nem közönséges, hétköznapi embert vesztettünk el benne. Pallérozott elme és művelt lélek volt s ez a lélek ugyancsak pazarul szórta szét a maga legértékesebb kincseit közöttünk: a katedrán, a zöld asztalnál, társas összejövetelek alkalmával; szóval és írásban; mindenütt és mindenkor, ahol és amikor arra alkalom kínálkozott. Pedig amíg idáig juthatott, sokat kellett küzdenie, még többet nélkülöznie. Rövid életének osztályrészül jutott derűs perceit az ujjain megszámlálhatta. Hiszen sokkal inkább a szomoru napok, bánatos hetek, keserű bánatok s testet-lelket emésztő esztendőök jelölték földi pályájának fordulóit.

Burger Arthur 1879. ápr. 27.-én született Gyulafehérvárott, ahol atyja mint templom- és szobafestő élt és munkálkodott. Egyetlen fiú volt. Alig tizenkét éves még s már elveszíti édes anyját, akit aztán senkisémet pótolta nála. Az apa a munka után lát s a fiú az anyai szeretet melegé nélkül nő és fejlődik korán megízlelt megpróbáltatások között. Nagyobb diák korában másokat tanít, igazgatója irodájában másol. Csak a késő est és éjjel óráit szentelheti a maga tanulmányai végzésére. Ám így is első

tanulója a gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, akire tanárai s tanuló társai egyaránt büszkék.

Mikor érettségét tesz, édes apját szélütés éri s munkára képtelen lesz. A jó fiu nem jön zavarba. Atyja helyett a munkások élére áll; dolgozik, fest reggeltől estig, míg a vállalt munkákat augusztus végéig be nem fejezik. Ekkor Kolozsvárra megy szegényen, nagyon szegényen és betegen, de nagy bizodalommal Istenben, aki nem hagyhatja el a jóakaratu embereket.

Tanár akar lenni s az egyetem bölcseleti karának hallgatója lesz. Tanul és dolgozik. Alapítványt, tandíjmentességet szerez. Ügyvédi irodában, majd pedig az anyakönyvi hivatalban dolgozik. Kevés keresményéből betegen fekvő atyját is segítenie kell; ő maga is nehéz gyomorbajjal küzködik, de meg nem hátrált. 1902. július havában Mailáth Gusztáv Károly gróf erd. püspök kinevezi a székelyudvarhelyi főgimnáziumhoz tanárnak. Szeptemberben állását el is foglalja s azóta megszakítás nélkül kilenc éven át itt élt és dolgozott közöttünk hivatásának s a munkának akkora szeretetével, mint kevesen közülünk.

Iskoláját, tanítványait mindenkifölött szerette. Atyai szemmel nézte tevékenységüket, hibáikat s nemcsak tanítani, de nevelni is igyekezett őket azokkal a komoly elvekkel, melyeket megpróbáltatásokban gazdag ifjúsága alakított ki jóságos lelkében. Példás tanár s páratlanul jó kartárs volt. Vidám mókáival, jóízű humorával, talpraesett élceivel, ritka szellemességével nemcsak a tanári szoba csendjét tette mindig derüssé, de könnyekig megkacagtatta mindazokat, akikkel bárhol is a társaságokban összejött. Anyagiakon kívül ebből a gazdag és ritka kincsből a közjótékonyosság oltárára is nem keveset és mindig készséggel áldozott. Az általa rendezett jótékonycélu kabaret-estéket, színpadon való szerepléseit, a szent Antal-estéken s az iparos Körben tartott előadásait, a helyi sajtóban megjelent helyi vonatkozásu humoreszkjeit sohasem lehet elfeledni.

Mélységesen hívő ember is volt egyúttal. Katholikus hitét bátran vallotta s ezt a hitvallást igyekezett tanítványai lelkében is valósággá, életelvvé alakítani. A térfiak Mária-Kongregációjának eszméjét is ő pendítette meg s amikor a Kongregáció megalakult,

egyik leglelkesebb tagjává szegődött. Volt még sok-sok terve és eszméje, hiszen élni, dolgozni akart. Hiába...

Betegsége csiráit már régebben magában hordta. Komolyabban azonban atyja halála, tehát két év óta betegeskedett. Erősen köhögött. 1910. májusban szabadságra ment s mikor szeptemberben újra közénk került meghizva, jókedvben, azt hittük, minden jóra fordult. Nem így volt. Tüdőbaja egyre jobban elhatalmasodott s 1911. májusban már ágyba döntötte. Pünkösöd reggelén vérhányás lepte meg, de azért másnap fölment az intézetbe, hogy az érettségi vizsgálaton három napon át ő kérdezhesse tanítványait a magyar irodalomból. Többi osztályait is levizsgáztatta. A záróertekezleten még arra kérte igazgatóját, hogy az új iskolai évben ne osszon ki neki két osztályban magyar nyelvi tárgyat, mert azt nem bírja... Aztán... rohamosan roskadt össze...

Gondos, önfeláldozó ápolója, hűséges hitvese junius végén — orvosi tanácsra — a wienerwaldi szanatóriumba vitte. Azzal a tudattal ment el, hogy élve nem tér vissza. Visszatért. Julius közepén vissza kellett őt hozni s azóta négy héten át élete csak lassu haldoklás volt. Tudta, hogy meg fog halni, hogy meg kell halnia s mint hívó ember és hős nézett szembe a halállal.

Halála előtt három héttel maga kért papot; meggyónt, megáldozott, fölvette az utolsó kenet szentségét s várta béketűrőssel, panasz nélkül a véget. Halála napján reggel kezét nyujtott a feleségének s elbucsuzott tőle. »Én ma megyek«. Aztán újra papot kért s magához vette a szentségeket. »No, most készen vagyok. Istenem, csak soká ne tartson!« mondotta. »Most volt itt az én jó édes anyám. Nem láttátok?« Kérdezte később. Negyed tizenkét órakor még beszélgetett. Azután agóniába esett s déli harangszókor csendesen elaludt...

Aug. 15-én délután temettük óriási részvét mellett. A sirnál Dr. Dobos Ferenc kartársunk mondott fölötte megható beszédet...

Siratni fogjuk sokáig, elfeledni soha!

Szemlér Ferenc,

A klasszika-filológiai oktatás.

A humanista középiskolának kezdettől fogva voltak ellenségei. Minden időben akadtak több kevesebb számmal olyanok, akik hirdették *urbi et orbi*, hogy a gimnázium nem az életnek nevel, hanem haszontalan és idejét multa ismeretekkel terheli a tanulók agyát. A klasszikus ó-kor kultuszának templomai már sok kemény és elkeseredett támadást állottak ki. De mintha napjainkban általánosabb volna az elégtelenség s hangosabban és több oldalról hangzanék a panasz, hogy a gimnázium nem tart lépést a korrall, nem ad a műveltség mai fejlettségéhez mért tudást, nincs semmiféle szerves kapcsolatban az étlettel s arra egyáltalán nem készít elő. Ma már nem is kulturember az, aki szóval vagy írásban el nem mondja saját külön lesujtó ítéletét a klasszikai tanulmányok nevelőértékéről. Megsokasodtak ellenségeink. Azért alkalmoszerűnek tartom felvonultatni az ellentábort. Érdekes lesz szemlét tartani azokon, akik különféle érdekek szolgálatában állanak ugyan, de abban egyet értenek, hogy minden bajnak okozói a klasszika filológusok, akiket száműzni kell az iskolából. Ezzel a seregszemlével kapcsolatban szóvá tehetjük azt is, vajjon a humanista nevelés rászolgált-e csakugyan arra, hogy egyre támadják és megemlithetjük végül, hogy az üldöztetés minő eredménnyel járt.

A természettudósokkal kezdjük, akik tekintélyes és tiszteletreméltó ellenfelek, mert hivatottak paedagogiai kérdésekben is véleményt nyilvánítani. Tulzás nélkül mondhatjuk, hogy közös forrásból merítenek, s igazában egyikük sem mond többet, mint Spencer Herbert. Az ő érveit sorakoztatják ismét és újra s legföllebb a kifejezések, az elrendezés váltakozik, a lényeg mindegyiknél ugyanaz marad. Azért mi is őt mutatjuk be elsőnek, követői közül csak a leginkább kiválókkal foglalkozunk.

Spencer a szociológia megalapításával s az evolúció elméletének bizonyításával szerzett hírnevet. Irt azonban neveléstani munkát¹ is, és ebben bírálat tárgyává teszi a korában divatos nevelést, amely a maitól nem sokban különbözhetett. Megdönthetetlen érvekkel bizonyítja, hogy »az uralgó tanrendszer otrombán téved a tananyag minősége és a tanrendszer milyensége körül.«

A nevelés feladata szerinte az, hogy bennünket egy tökéletes élet folytathatására képesítsen. Ebből a meghatározásból indul ki s kiméletlen őszinteséggel, néha haragos indulattal mutat rá arra, hogy az iskolákban ilyen értelemben vett nevelésről szó sem lehet. Mert az iskolák nem tanítanak olyan ismereteket, amelyek az egyén életének fenntartására nézve a legfontosabbak; nem foglalkoznak olyan tanulmányokkal sem, amelyek alkalmasak a kenyérkereset, vagyis a közvetlen önfentartás megkönnyítésére; nem adnak útmutatást a leendő szülőknek, hogy gyermekeiket hogyan neveljék, s nem tanítanak sem a polgári, sem a társadalmi jogokra és kötelességekre. E helyett csak azzal törődnek, hogy a tanulók »járatosak legyenek két évezred előtt divatozott babonákban s ismerjék a regebeli félistenek mesészerű csodadolgait.«

A nevelés tehát álutakra tévedt és egész nemzedékeknek sorsát károsan befolyásolja. Ez a végső következtetés s ehhez a tudós szerző olyan úton vezet bennünket, a melyről letérnünk nem lehet. Az előbb felsorolt állítások megokolása szigorúan logikus. Tagadni nem lehet, hogy a mű olvasása olyan hatást gyakorol, a melytől szabadulni nehezen tudunk. Az ember hajlandó maga is csodálkozni azon, hogy manap »holmi rossz görög dalt tudományos bírálatra méltatnak, ellenben a föld kérgére Isten új-jával irt nagyszerű hősköltevényre alig hederítenek.« Kész elfogadni az új iskolatípust, amelyben elsőrendű fontosságu az élettan s az egészségtan, aztán a mennyiségtan és természettudomány, végül a társadalom- és jellemtan.

Ha Spencer fejtegetései ilyen meggyőzőek, nem lehet csodálkozni azon, hogy hívei és követői kánonnak tekintik az ő művét. Elfogadják összes állításait minden fenntartás nélkül s a ma-

¹ Értelmi, erkölcsi és testi nevelés. Ford.: Öreg János és Losonczy László.

guk részéről igyekeznek minél élesebb megvilágításban mutatni be a mai nevelés fogyatkozásait. Hogy ez tuzásokra is ragadja őket, az könnyen érthető.

Ostwald Vilmos, akit nemrégiben a magyar közönségnek is volt alkalma hallani, már ádáz dühvel ront a középiskolának s különösen a klasszikus nyelvek tanításának. Nézeteit nemcsak nyomtatásban közli,¹ hanem vándor apostolnak csap föl, s előadásain sajtószertű vizsgálódásainak eredményeit eredeti, néhol azonban demagóg izü megjegyzésekkel fűszerezve ismerteti. Tanulmányozta a kutató elmék élete folyását, s arra a felfedezésre jutott, hogy a kiváló természettudósok — Helmholtz, Davy, — a középiskolában gyöngé tanulóok voltak. Ezt mindig előre bocsátja, s aztán röviden végez a mai tanítás anyagával és módszerével. Megállapítja, hogy a középiskola az igazi tehetségek megrontója, s a nyelv nem egyéb, mint szükséges rossz. Nyelvtanulás által senki sem lesz okosabb. Ha a nyelvtanulás az elmét fejlesztené, a szállodák portásai a legzseniálisabb emberek volnának.²

Nem folytatjuk. Különben még szembeötlőbb volna, hogy ő, aki esküdt ellensége minden klasszikusnak, szellemi közösségben van a megtévesztően ékes szó- és gondolatfűzés antik mestereivel, a szofistákkal. Csak még egy hatásra számító önvallomását iktatjuk ide annak a jellemzésére, hogy az ő itéleteiben mennyire tulsulyban van a subjectiv elem. Kérkedik vele, hogy már gyermek korában utálta az iskolát s ha ma rossz álmak vannak, azok is a középiskolával vannak összefüggésben.³ Ha ilyen érzések befolyásolják egy tudományos kérdés tárgyalásában, hogyan várhatunk tőle sine ira et studio döntést?

Magától értetődő, hogy ő is csak természettudományi ismeretek közlését követeli az iskoláktól. Ebben egy véleményen van Apáthy Istvánnal, aki természettudós létére szintén talál módot és időt arra, hogy véleményt nyilvánítson a gimnáziumról s a latin nyelv tanításáról. Tizenöt évvel előbb már készített egy reform tervezetet, mely szerint a középfoku oktatás gerinczét a biologia

¹ Grosse Männer cz. műve.

² Bécsi előadása. Ismertette Magyar Paed. XVIII. évf.

³ U. o.

tanítása képezné.¹ Újabban egy fölolvadásában foglalkozik ismét vele.² Mi ebből a fölolvadásból közlünk részleteket, mert bizonyítani kívánjuk, hogy Apáthy professzor is Spencerre esküszik s az ő álláspontjára helyezkedik, midőn a gimnázium helyébe új középiskolát tervez.

Apáthy is a természettudományt tartja a mai ember anyagi, értelmi és erkölcsi boldogulása legfőbb tényezőjének, s ezért követeli, hogy az új nemzedékkel első sorban természettudományi s ezek között is kiválólag élettudományi ismereteket közöljünk. Az ő okfejtésében is jelentős helye van az evolúció elméletének. Gyönyörűséggel olvashatjuk azokat a sorokat, amelyekben hajthatatlan logikával vezeti le tételeit.

A fajfejlődés nemcsak a testi szervezetet alakítja át, hanem a társadalmak lelki szervezetét is, s míg az ember más testi alkotásúvá aligha lesz, szellemileg sokat haladhatunk. A szellemi fejlődés végtelen messzire kitolt mutatója a testi fejlődés alig látható menetének. A mint a fajfejlődésnek testi folyamata ismétlődik az egyednek kifejlődésében, úgy ismétlődik meg az emberiség szellemi fejlődésének folyamata a mai nemzedék gyermekének szellemi fejlődésében. És itt kapcsolódik be a tanítás a szellemi fejlődés folyamatába, mint a lelki élet folytonosságának eszközlője. A művelt társadalom szellemi fejlődésének eredményeit általa származtatja át a következő nemzedéknek. Tehát a tanítás és tanulás ellenálthatatlan kényszerűség.

De — a természeti törvénnyel, a fejlődés elvével jön ellentétbe, aki az iskolában a mult erkölcsseit predikálja s a mult intézményeinek feltámasztásával akar boldogítani. A szellemi fejlődéssel együtt jár, hogy életünket a természet törvényeinek megfelelően rendezzük be s erre csak egy taníthat meg: a legtágabb értelemben vett élettudomány, a szerves élet ismerete. Az ember fejlődésével a társadalom is átalakul, ezért az élettudománnyal kapcsolatban van a társadalomtan s az erkölcsstan. E tudományok törvényszerűségei végül egy természettudományos világfelfogásban egyesülnek.

¹ Emlékkönyv, Kármán Mór 25 éves tanári munk. eml.

² Természettudományok a középiskolában M. P. XX. évf.

Amit eddig Apáthy felolvasásából közöltünk, az mind mélyreható és mindenekfelett objectiv vizsgálódások eredményének tűnik föl s az olvasóból a tisztelet és bámulat érzéseit váltja ki. Azonban — tartozunk az igazságnak azzal, hogy bizonyos mellékkörülményekre is felhívjuk a figyelmet, s néhány elejtett kijelentést is idézzünk. A nagy tudóst az bántja, hogy a társadalom vezető emberei ma még papok, katonák, jogászok és nem természetvizsgálók. Az iskolának is azért engesztelhetetlen ellensége, mert a természettudományok uralmának meggátlására irányul egész működése s a jelenlegi hatalmi viszonyoknak legkészségesebb szolgája. Ime, ez fáj igazában neki! A neveléstani problema tehát valójában hatalmi kérdés! Ezek után megértjük azt, hogy az ő nézőpontjából a klasszikus iskola hívei nem jóhiszemű ellenfelei a természettudományos oktatásnak, hanem, — »csak a pap-, katonai-, jogászuralom szolgálatában álló nyelvészek hatalmát féltik.« Ha ő ilyen álláspontot foglal el, nincs mit csodálkozni azon, hogy a »klasszikus szellem rongyai« alatt csak műveletlenséget lát s a klasszikus szellemet kinevezi az emberi szabadság esküdt ellenségének. A titkolt sóvárgás a hatalom után mindent megmagyaráz.

Miután a Spencertől kiinduló mozgalmat és annak újabb keletű harczosait ismertettük, áttérünk a humanista középiskola többi ellenfeleire is.

Sokan azért nem tartják megfelelőnek a gimnázium tanrend-szerét, mert nem gyakorlati, nem modern, nem készít elő arra a küzdelemre, amelyet a létért kell megvívni. Ki nem hallotta még a gyakorlatias gondolkodás zászlóvivőinek jelszavait? Százféle változatban ismételtetik, hogy a kulturember inkább a jövőbe tekint, mint a múltba, s nem üres eszményekért lelkesül többé, hanem minél több boldogságot követel az élettől. »Boldogság szaporulat«; ez az egyetlen érdemes cél, melyet magunk elé tűzhetünk; az iskolának is olyan ismereteket kell csupán közölnie, amelyek az életet »több boldogságot adóvá« teszik s végül a világot »jóléti akollá« varázsolják át.

Ez volna hát az új világnézet! S mivel új, lelkesülnek is érte. Pedig — a jelszó távolról sem új keletű és nem is mond

újat. Három évtizeddel előbb már világgá kürtölték.¹ A gimnáziumnak akkor is azt vetették a szemére, hogy nem készít elő praktikus életpályákra. Akkor is azt követelték, hogy az iskola csak pénzszerző foglalkozásokra neveljen. S bár abban az időben még a nemzet érdekében tartották szükségesnek a nevelés reformálását, hogy a nemzet megállhassa helyét a népek nagy versenyében, ez mit sem változtat magán a tényen. Már megpróbáltak mások is azzal, hogy az iskolát csengő aranyakra váltható ismeretek árucarnokává tegyék. Ez a terv nem azoknak a fejéből pattant ki, akik ma lehangosabban hirdetik.

Ezért is nyugodtak lehetünk felőle, hogy ez a hamvaiból föltámasztott szellemi áramlat nem sokáig tartja fönn magát. Egészen más a helyzetünk bizonyos politikai irányzatokkal szemben. A történelmileg kialakult társadalmi rend gyökeres felforgatását célzó törekvések a legélesebb ellentétben vannak mindazzal, amit a középiskola, s főképp a gimnázium a tanulók lelkébe oltani igyekezik. A klasszika-filológiai oktatás a mult tiszteletére tanít, azok pedig, akik a világot újjáteremteni akarják, tüzzel-vassal irtanának ki mindent, ami a multa csak emlékeztet is. Hiszen munkájukat épen az nehezíti meg, hogy a mai nemzedék még kegyelettel viseltetik a mult iránt s megbecsüli azt, ami apáinak szemében szent és tiszteletreméltó volt. Az új evangeliumok azért nem terjednek rohamos gyorsasággal, mert a történelem még nem szűnt meg az élet tanítómestere lenni. Még általában idegenkednek attól, hogy tömegemberré váljék az egyén, s a társadalmi rend helyébe a phalange-ok zsarnoksága lépjen.

A szabad gondolkozók s a Társadalomtudományi Társaság mind nagyobb türelmetlenséggel sürgetik a középiskolák újjászervezését és a tanítás anyagának alapos megrostálását. A támadások főképp a klasszika-filológia nevelés ellen irányulnak.² Mert etikai értékeket akar az ifjú lelkében valódi értékekké tenni és az érények és erkölcsök lelkes csodálatára és követésére serkent. Ez eredendő bűn azok szemében, akik az összes történelmi változások végső okát a termelési viszonyokban keresik, s az emberiség

¹ Frary Rezső — A latin nyelv kérdése. Ford.: Ferencz J. és Varga B.

² Bővebb ismertetés Vári R. A class. phil encyclopaediája XIV. és köv. 1.

minden erkölcsi és szellemi életnyilvánulását a gazdasági viszonyok fejlődésével és átalakulásával magyarázzák. Nemrégiben, az alkotmányellenes kormányzat idejében, már közel voltak ahhoz, hogy céljukat ériék. A középiskola egységesítésének ürügye alatt már megtették az első lépést a gimnázium humanista jellegének megszüntetésére. Nem rajtuk mult, hogy a terv nem sikerült s mi csak kísérletről számolhatunk be.

Minden esetre érdekes jelenség, hogy amíg az iskolán kívül állók oly tömegesen és annyiszor szólalnak fel a latin és görög nyelv tanítása ellen, addig a szakemberek részéről aránylag kevés elleneséges nyilatkozatot hallunk. Általános ugyan a felfogás, hogy az iskola igen sok gondot fordít a letűnt korokra s elzárkozik a legújabb kor vívmányai s a művelődés legfelső foka elől.¹ Azonban a reformok készítői, ha korlátozzák is a latin nyelv tanítását, még mindig jelentékeny szerepet biztosítanak neki s az általános műveltség² ép oly fontos elemének tekintik, mint a természettudomány. Elvértve találkozunk olyan állásponton levőkkel, amely a klasszika-filológiát teljesen ki akarja küszöbölni a jövő középiskolájából.³

Végére értünk a sorozatnak. Szándékunkhoz hiven ismertettük a humanista középiskola ellenségeit. Vádjaikat pontról-pontra felsoroltuk. Egyoldalú volna eljárásunk s többet ártana az ügynek, mint használna, ha most még nem foglalnók röviden össze azt is, ami a klasszika-filológiai nevelés védelmére felhozható. Eddig-élé néhány megjegyzéssel kellett e tekintetben beérnünk.

Spencer is elismeri, hogy a »latin és görögben való jártasság becses az angolra nézve s nélkülözhetetlen azon népeknek, kiknek nyelve a latin-göröggel rokon.« A klasszikus nyelvek tanításának tehát még szerinte is megvan az a jelentősége és haszna, hogy a rokon nyelvek tudományos vizsgálatát eredményesebbé teszi.

Apáthy sem tagadja, hogy a klasszikus nyelvek a nemzet

¹ Biró I.: A középiskola és a modern élet, M. P. XXI. évf.

² Fináczy, Garda tervezetei: Péch A középiskola jövője, M. Középisk. IV. évfolyam.

³ Sándor V. A középiskola reformjához, O. K. T. E. XLV. évf.

nyelv tanítását szolgálják, mert az összehasonlítás által kiemelkednek és a tanítvány tudatára jutnak az anyanyelv sajátosságai. De ugyanő ezenkívül még abban is látja a klasszika-filológiai nevelés fontosságát, hogy felébreszti az érzéket mai civilizációnk multja és forrásai iránt s ez által annak természetes fejlődéséről fogalmat nyújt. Ez a kijelentése valóságos archimedesi pont, amelyre támaszkodva nemcsak egyes állításait lehet könnyűszerrel megdönteni, hanem az egész tetszetősen felépített rendszert meg lehet ingatni. Mert — amint tudjuk — a klasszika-filológiai oktatás célja ma már csakis az, hogy a történeti multban gyökerező mai műveltség emlékeit ismertesse meg a tanulókkal.¹ Az Utasítások az oktatás egész anyagát ily irányban dolgozták fel. A gimnáziumi latin tanítás ma már nem száraz, lélekölő grammatizálás, hanem épen abban az irányban halad, amelyet Apáthy mint egészen újat jelöl meg. Tehát — legalább is különösnek mondható, hogy a tudós professzor ennek ellenére is kiméretlen harcot üzen a klasszikus nyelvek tanításának és olyan szenvedélyes kifakadásokra ragadtatja magát. Avagy a hatalom kérdése legközelebb érdekli őt, s minden egyéb háttérbe szorul?

Azoknak, akik a nevelést gyakorlatias irányba akarják terelni, könnyen megadhatjuk a választ. Haszontalan a latin és görög nyelv tanítása, ha az iskolát a bolt előszobájának tekintjük. A klasszikusok művei értéktelen ócskaságok, ha a nevelés célja csak az, hogy az ifjú nemzedék izmait erősítse az élet durva küzdelmeire, s szívét előkészítse a modern világnézet befogadására. Ámde ilyen gondolkodás mellett hová fajulnának a viszonyok? Az iskola a legrútabb önzést növelné nagyra az ifjakban, holott az élet amúgy is kifejleszti alsóbb tehetségeinket s megbénítja morális erőink kifejtését.²

Fönnebb rámutattunk arra, hogy a radikális politikai pártok elveivel ellentétben a humanista középiskola növendékeiben minő életfelfogás alakul ki. E helyen csak azt említjük meg, hogy a nyilvánvalóan haza- és nemzetellenes áralmatok nem átallják azt

¹ Hegedüs: A klasszikai oktatás védelme M. P. XXI. évf.

² Hegedüs: Még egyszer a latin nyelv kérdéséhez. — O. K. T. Közlöny XIX. évf.

is szemére vetni a gimnáziumnak, hogy a klasszikus műveltséget a nemzeti kultúra rovására terjeszti. Ez a súlyos vád könnyen visszhangra találhat aggódó hazafiaknál. Pedig illő tudni azt, hogy a latin nyelv nemzeti múltunk korszakaiban jelentős szerepet játszott, s nemcsak a tudósok nyelve volt, hanem az egész nemzeté is. Egy századdal előbb még latin volt nálunk az állam, a közigazgatás, az iskola nyelve és a magyar tudományos munkák egész sorozata latin nyelven jelent meg. Nemzeti irodalmunknak olyan költői, szépirói és szónokai vannak, akiket a latin nyelv és irodalom ismerete nélkül meg sem tudunk érteni. A latin nyelv tehát nálunk »nemzeti tantárgy.« Nemzeti műveltségünk színvonalának emelkedése csak úgy remélhető, ha a latin tanítás iskoláinkban intenzívebb, eredményesebb lesz.¹

Egyébiránt megállapíthatjuk, hogy a sok támadás nem volt kárára a klasszika-filológiai oktatásnak sem nálunk, sem külföldön. Ellenkezőleg. A szakembereket arra készítette, hogy minden igyekvésükkel javítsanak a helyzeten, a leginkább megfelelő tananyagot válasszák s a feldolgozásnál a legjobban célravezető módszereket alkalmazzák. Általában felhívta a figyelmet a humanista középiskolára és nyilatkozatra készítette ennek az intézménynek a barátait is.

Nálunk például többen is keresik az okait annak, hogy miért oly szánandóan csekély az eredmény, amelyet nyolc évi tanulás után a latin nyelvben a tanulók átlaga elér. Változtatni akarnak a latin tanításnak immár kiöregedő rendjén, s az olvasmányokat is nagyobb körültekintéssel kívánják megválogatni.² A szükséges reformok előkészítésére és bevezetésére az Orsz. Közoktatási Tanácsban külön latin nyelvi szakbizottság alakult.³

A távol Keleten tehát, ha a jelek nem csalnak, a humanista nevelés újabb lendületet kap. S e miatt talán megvádolhatnak

¹ Fináczy E: A latin nyelv tanításáról M. P. XXI. évf.

² Kövesy: Megjegyzések a latin nyelvtanítás reformjához. M. P. XVIII. évf.
Kohlbach: A középiskolai oktatás meddőségének kérdéséhez. M. P. XX. évf.
Sebestyén: Iskolai klasszikusaink erkölcsi értékéről. M. P. XVIII. évf.
Kohlbach: Latin olvasmányok. M. P. XXI. évf.

³ O. K. T. Közlöny, f. é. jan. 25-iki szám.

bennünket azzal, hogy elmaradt, ósdi iskolamesterek vagyunk, akik görcsösen ragaszkodnak a hagyományokhoz. Mi azonban nem tiltakozunk, hanem e váddal szemben csak néhány kultur jelenségre hívjuk fel azok figyelmét, akik kisajátították maguknak a Nyugat kulturájának tiszteletét és hódolattal borulnak le a nyugati nemzeteknél patentet nyert eszmék és szellemi irányzatok előtt.

Francia írók és művészek emlékiratot intéznek a közoktatásügyek miniszteréhez és kéri, hogy a klasszikus nyelvek tanítására több gondot és időt fordítsanak a középiskolában. Felpanaszolja, hogy az általános műveltség színvonala sülyedt, s a nemzeti nyelv tanulásában is siralmas az eredmény, mióta szűkebb keretek közé szorították az ó-kori nyelvek tanítását.¹ Franczi gyárosok és kereskedők, — akiket nem lehet elfogultaknak tartani — szintén védelmére keltek a klasszika-filológiai oktatásnak s a francia ipar jövője és versenyképessége érdekében tartják szükségesnek, hogy a leendő mérnökök klasszikus műveltséggel is rendelkezzenek. Az ő tapasztalataik szerint a fiatal nemzedék általános műveltsége fogyatékos, emiatt nem tudja ismereteit értékesíteni és gondolatait világosan kifejezni.²

E tények ékebben szólnak minden beszédnél, megjegyzéseket nem is fűzünk hozzájuk. Azt azonban, azt hiszem, joggal állapíthatjuk meg, hogy minden fondorlat és erőszakos fellépés ellenére is a klasszika-filológiai oktatás ügye nem hanyatlott, hanem épen ellenkezőleg eljutott a megújodáshoz.

Jaklowszky Dénes.

¹ Magy. Középisk. IV. évf.

² Magy. Középisk. IV. évf.

I.

Adatok a főgimnázium történetéhez az 1911–12. tanévben.

1. Az iskola év kezdete. A tanári testület az új iskolai évet előkészítő értekezlet 1911. augusztus 29-én tartotta. A beiratások, javító-, pótló- és magánvizsgálatok augusztus 30, 31-én, továbbá szeptember 1, 2, 4-ikén mentek végbe. Az ünnepélyes »Veni Sancte« szeptember 5-én folyt le. Az Istentisztelet után az ifjuság a tornaterembe vonult, hol az igazgató az iskolai évet megnyitotta. A rendes tanítás a törvényes szünetek leszámításával zavartalanul folyt a tanév végéig.

2. Változás az intézet felügyeletében és a tanári karban. Az intézet felügyeletében a lefolyt tanévben nagy változások történtek. Mélt. és főt. gr. Mikes János főesperes *püspöki biztos* urat 1911. nov. 15-én Ő Felsége szombathelyi megyés püspökké legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott. Amily igazi örömmel üdvözlöttük Ő méltóságát abban a magas állásban, amelyre páratlan szellemi és lelki tulajdonságai felemelték, ép oly mélységes bánat tölté el mindnyájunk szívét árvaságunk tudatában. Ő méltósága és kath. intézményeinknek újabb története szoros kapcsolatban állanak egymással. Ő valóban vezetőnk volt, hivatásunk betöltésében nagy szeretettel buzdított és irányított minket. A dédelgető atyai szeretet melegét érezte és vonzódott hozzá az ifjuság. Áldja meg és tartsa meg őt sokáig fényes állásában a Mindenható. Az új katolikus főgimnázium és finevelő intézet, a székely ifjak menedékházai — az ő maradandó érdeme. Ezek és más alkotások fogják mindenha hirdetni az ő áldásos tevékenységét.

December 7-én búcsuzott el tőle a tanártestület, mikor az egyházközségi tanács és iskolaszék után a tanártestület tisztelgését fogadta. Dec. 13. az ifjuságtól vett búcsut és 17-én eltávozott körünkből.

December 23-án érkezett meg utódja nagys és főt. Pál István apát-kanonok ujonnan kinevezett plebános úr, ki az erdélyi róm. kath. Status igazgatótanácsának 21 éven át volt előadója. Az új főesperes-plebánost, ki egyszersmind püspöki biztossá is kineveztetett, a tanártestület dec. 24.-én üdvözölte, örömének, ragaszkodásának adva kifejezést, hogy éppen azt a férfit látja a hitközség élén mint plebánost, aki több mint két évtizeden át középiskolánk vezetésében oly kiváló munkakört töltött be.

A főtanhatóság a főgimnázium világi gondnokává, az eddigi főgondnok betegeskedése miatt Soó Gáspár ny. főgimn. igazgatót nevezte ki. Kadicsfalvi Török Albert, Udvarhelyvármegye ny. főispánja, világi gondnok úr, ki e tisztét 1884. óta viselte, élete 75-ik évében május hó 22.-én rövid betegség után meghalt. Legyen emléke áldott!

A lefolyt tanévben a tanári testületben ismét változás történt. Burger Arthur tanár, aki az intézetnél 1902. óta, tehát 9 évig működött, 1911. aug. 14.-én meghalt. Aug. 15.-én kísértük örök nyugalom helyére Istenben boldogult korán elhunyt kartársunkat, ki igazi hivatással, kiváló kötelességtudással és nagy buzgalommal igyekezett feladatainak megfelelni s akinek emlékét tisztelettel és kegyelettel fogjuk megőrizni. Sirjánál a tanártestület és az ifjuság nevében dr. Dobos Ferenc tanár mondott búcsubeszédet. Lelkiüdvéért szept. 10.-én gróf Mikes János főesperes-plebános ünnepélyes requiemet mondott, melyen a t. testület és az ifjuság jelen volt. Helyére a főtanhatóság dr. Schreiber Miklós nagyszalontai áll. főgimn. h. tanárt küldötte, ki állását november 6.-án el is foglalta mint helyettes tanár, de rövid idő múlva a nmlgu vallás- és közokt. miniszter úr a fennálló szerződésből kifolyólag rendes tanárrá nevezte ki. Megérkezéséig a megüresedett magyar német tanszéket helyettesítés útján töltöttük be. A Főtanhatóság Daróczi László alapvizsgás tanárjelöltet gyakorló tanári minőségben alkalmazta; időközben oklevelét megszerezte s a gyulai róm. kath. főgimnáziumhoz neveztetett ki s körünkből április 13.-án eltávozott.

3. Főigazgató és főtanhatósági- és más látogatások. Kuncz Elek tankerületi kir. főigazgató hivatalos látogatásait november 22—25. napjain tartotta. Látogatása folytán szerzett tapasztalatait, valamint az iskola külső és belső életére kiterjedő nézeteit a nov. 25.-én tartott ülésben közölte a tanártestülettel.

Püspök úr ő nagyméltósága a husvétii szentgyakorlatok második napján III. 15.-én az esti vonattal körünkbe érkezett. Másnap 16.-án megjelent a szentbeszédén, d. u. gyóntatott és 17.-én a tanári kart és az ifjúságot a szent áldozásban részesítette. 18.-án meglátogatta az iskolát és a tornateremben összegyűlt ifjúsághoz beszédet mondott, melyben nagy hatással beszélt a lélekben gyökeröző hit- és tiszta, büntől ment életről, mint az igazán boldog élet alapjáról, továbbá azon veszedelmekről, melyek az ifjúságot állandóan fenyegetik. Majd a tanári szobában a tanártestülettel értekezletet tartott s itt a figyelmet különösen felhívta arra, hogy miképpen lehet védekezni azon káros befolyások ellen, melyek az ifju lélek erkölcsi tisztaságát veszéllyel fenyegetik s felhívta a tanári testületet, hogy nevelői tisztükben a legnagyobb lelkiismeretességgel járjanak el.

A nmlgu vallás- és közoktatásügyi miniszterium a magyar-nyelvtani tanítás megfigyelésére Dr. Zoltványi Irén pannonhalmi szt.-Benedekrendi főapátsági főiskolai igazgatót kiküldvén, nevezett igazgató úr V. 6.-án érkezett hozzánk s látogatásait V. 7.—11.-ig vegezte, 11.-én a tanári testülettel értekezletet tartott, melyen tapasztalatai alapján jóakaratu észrevételeit közölte.

4. Tanári tanácskozások. A tanártestület rendes tanácskozásait a »Rendtartás«-ban meghatározott időben, rendkívüli tanácskozásait szükség szerint tartotta meg; amazokon a tanításra, nevelésre és fegyelmezésre s az intézet egyéb ügyeire vonatkozó dolgokat intézett el, emezeken pedig felmerült konkrét eseteket tárgyalt és javaslatokat tett.

5. Igazgatói látogatások. Igazgató az év folyamán minden tanár előadását ismételtén meghallgatta, a tanulók előmeneteléről és viseletéről puhatolózott s ahol intézkedés szükségessége fordult elő, azt megtette; az írásbeli dolgozatokat átnézte és ellenjegyezte ugyszintén a tanulmányi és fegyelmi naplókat is.

6. Tanulmányi állapot. A főgimnázium az erdélyi róm. kath. státus által elfogadott országos tantervhez alkalmazkodott s a

a nmlgu vall.- és közoktatásügyi miniszterium által kiadott utasításokat követte. Az ifjak a rendkívüli tárgyak közül az éneket, zenét és az egészségtant tanulták, mintázásra néhányan a helybeli kő- és agyagipari szakiskolába jártak be hetenként egyszer. — A tanítás egyfolytában, naponkint délelőtt 8—1 óráig történt.

7. Valláserkölcsei állapot. A gimnáziumi ifjuság a tánév kezdetétől szent Imre herceg napjáig naponkint, a téli időszakban vasárnapokon és ünnepeken, IV. hó 10.-től kezdve ismét naponkint hallgatott szentmisét. Vasárnapokon $\frac{1}{2}$ 8 óraker volt szentbeszéd és azután szentmise; ünnepeken pedig 10 v. $\frac{1}{2}$ 10 óraker nagymise, ilyenkor ezeken vett részt az ifjuság. A tanulókat a templomba mindig a tanárikar vezette. A tánév folyamán az ifjuság 4-szer végzett közös szentgyónást és áldozást. 1911. szept. 12—13.; decz. 7—8.-án; majd 1911. márcz. 16.-án és a tánév méltó befejezéseül 1912. jun. 13.-án.

»A Mária-társulat«, vagyis a bolds. Szüzzről nevezett ifjusági Kongregáció Őnagyméltósága Majláth G. Károly erdélyi püspök úr védő szárnyai alatt, Ft. Pál István apát-plebános védnöksége és Szabó János vallástanár szeretetteljes vezetése mellett ez évben is szépen virágzott, sőt belső életét és jótékony működését illetőleg határozottan a fejlődés képét mutatta. A Kongregáció minden szombaton gyűlést tartott, melynek tárgyát rendszeren valamely vallási, illetőleg erkölcsi kérdés, továbbá valamely — a kongregáció külső és belső életére egyaránt jótékonyan ható gondolat, vagy eszme megvitatása s az annak megvalósítását célzó együttes megbeszélés képezte. A rendes gyűléseken a tagok az előirt imákat végezték s a praeses többször intézett buzdító beszédet a kongregációhoz. Május hó folyamán pedig a kongregánisták azzal is kimutatták égi pártfogójuk iránt érzett szeretetüket és hálájukat, hogy minden szombatnapon testületileg jelentek meg a plebánia templomban tartott délelőtti ájtatosságokon s a hívek nagyobb épülésére ott hallgatták meg a praeses szentbeszédeit.

Voltak olyan összejövetelek is, melyeken a tagok az iskolában és más helyeken szerzett hasznos tapasztalataikról számoltak be.

A Mária-leventék minden hó első vasárnapján, éremmel a mellükön közös szentáldozást végeztek, majd pedig páronkint a

legméltóságosabb oltáriszentség előtt rövid félórás ájtatossági gyakorlatot tartottak. Március 25-én d. e. 19 ifjú esküdött föl ünnepelesen a lilimos zászlóra, mely alkalommal a fölvételt Ft. Pál István apát-plebános eszközölte fényes segédlettel s a szentbeszédet t. Kopacz Albert s. lelkész tartotta meg, az ünnep méltóságához és jelentőségéhez mért odaadással és lelkesedéssel. Ugyanezen napon d. u. szépen sikerült műsoros ünnepélyt rendeztek a kongregánisták, melynek 147 K. bevételét hasznos, vallásos könyvek beszerzésére fordították. Az év folyamán nemcsak a Kongregáció tagjai vettek részt a hetenkinti, sőt naponkinti szentáldozásban, hanem példájuktól buzdítva az ifjuság többi tagjai is.

A Kongregáció tisztviselői voltak :

Védnök : Ft. Pál István apát-plebános.

Praeses : Szabó János vallástanár.

Praefectus : Csiki Péter VIII. o. tanuló.

I. assistens : Ágoston István VIII. o. tanuló.

II. » Péter Dénes VII. o. tanuló.

Konsultorok : Kovács F., Mosonczky Jenő VII., Dénes János, Tajermájer Emil VI. o. tanulók.

Lector : Soó Gáspár VIII. o. tanuló.

Secretarius : Péter Dénes VII. o. t.

Pénztáros és könyvtáros : Ágoston István VIII. o. t.

Sacristarius : Dénes János VI. o. t.

Janitor : Kovács Ferenc VII. o. tanuló.

8. Fegyelmi állapot. A kellő fegyelem érdekében a tanári testület megtett mindent, ami csak hatáskörében állott s intézkedéseit a Rendtartás szellemében és utasításai nyomán foganatosította. A tanuló ifjuság magaviselete általában megfelelő volt, de azért még mindig vannak tanulók, akik az iskolai fegyelmet nem érzik és nem tartják elég erősnek arra, hogy az cselekvési szabadságukat korlátozza. Korcsmalátogatás és kártyázásért két tanulót ki kellett zárni az intézetből. Ötödfoku fegyelmi eljárásban részesült 9, negyedfokuban 5 tanuló. Még mindig reméljük, hogy a szülők a rend- és fegyelem fenntartásában segítő társaink lesznek s a gondjainkra bízottak erkölcsi nevelésében, a legjobb akarral kifejtett munkálkodásunkban, lelkiismeretes közreműködéssel támogatnak, hogy így az ifjuságot minden ártalmas befolyástól megvédhessük.

9. Egészségi állapot. Az egészségi állapot elég kedvező volt. Nagyszámú mulasztás vagy számbavehető járványos betegség nem fordult elő a tanulóknál.

A szemvizsgálatot az intézet orvosa és egészségtan tanára szept. 15-én tartotta meg; szept. 10-én pedig megvizsgálta orvosilag az egész ifjúságot, hogy az egyeseket szükség szerint tanácsal elláthassa s az egészséges fejlődést biztosítsa, vagy legalább a káros befolyástól óvja s ugyanekkor a torna aluli felmentésre javaslatba hozta a szervi bántalmakban szenvedő és gyenge tanulókat. E tekintetben a felmentések száma az idén is elég nagy, 10⁰%, ennek okát a különböző vidékekről jövő tanulóknál bizonyos járványos betegségek utóbajaiban kell keresni.

10. Iskolai ünnepek. A tanártestület és az ifjúság a tanév ünnepélyes megnyitásán és bezárásán kívül ünnepélyes Istentisztelettel megülte Apostoli királyunk Őfelségének nevenapját, megünnepelte továbbá október 6.-át, november 5.-ét, március 15.-ét és az 1848. évi törvények szentesítésének évfordulóját, április 11.-ét. Ünnepeket tartottunk Erzsébet királyné Ő felsége gyászos elhunytának évfordulóján és máj. 18.-án a Békenap jelentőségét ismertettük. A nyilvános ünnepélyeken a közönség is résztvett s élénk érdeklődéssel jutalmazta az ifjúságot.

11. Osztályvizsgálatok. A VIII. osztály osztályvizsgálata május 8. és 9. napjain folyt le, a hittani vizsgálat, melyen Pál István apát-kanonok főesperes plebános püspöki biztos elnökölt, május 6-ikán volt. A többi osztály osztályvizsgálata, valamint a magánvizsgálatok június 13—14., továbbá 15—22. napjain tartottak meg.

12. Az ifjúsági »Baróthi Szabó Dávid Önképzőkör« az 1911—12. iskolai évben 38. évébe lépett. Vezetője Szemlér Ferenc főgimn. tanár volt.

A Kör tisztviselői voltak: Bencze Domokos VIII. o. t. elnök, Csiki Péter VIII. o. t. alelnök, Benedek János VII. o. t. főjegyző, Szabó Gábor VII. o. t. aljegyző, Márton Lajos VIII. o. t. ellenőr, Ferencz Gyula VIII. o. t. pénztáros, Józsa János VII. o. t. könyvtáros. A bíráló testület tagjai voltak: Ágoston István, Bencze Domokos, Csergő Benedek, Csiki Péter, Lönhard Mik-

lós, Pádár Károly, Petrovay István, Révffy Andor, Soó Gáspár, Szabó Károly.

A Körnek 55 rendes és 67 hallgató, összesen 122 tagja volt. Tartottunk 10 rendes, 1 rendkívüli és 3 díszgyűlést.

A rendes gyűlések tárgyai szabadelőadás, szavalat, vitakozás, ének és zene; ezekből érték szerint leginkább a szabadelőadások emelkednek ki; számuk 10; közülök 7 dicséretesen sikerült, 3 sikerült érdemfokot nyert. A szabadelőadásokban kitűntek: Csiki Péter, Ágoston István, Szabó Nándor, Lönhard Miklós VIII. o. t. és Jakab Albert VI. o. t., akik előadásuk tárgyát az irodalom és természettudományok köréből vették. Volt egy rögtönzött szabadelőadás is; ebben Ágoston István VIII. o. t. tüntette ki magát. Az év folyamán elhangzott 11 szavaltból 5 dicséretesen sikerült, 3 sikerült, 2 kevésbé sikerült fokot nyert; nem sikerült 1. Dicséretesen sikerült 1 dialóg és 2 monológ. A kör tagjaiból alakult zenekar szintén dicséretes buzgósággal járult gyűléseink élvezetessé tételéhez.

A bíráló testülethez beérkezett irod. munkák közül 20 ütötte meg a kívánt mértéket; ezek az »Ébredés« c. lapban jelentek meg. A megjelent munkák túlnyomó része próza és jobbra Csiki Péter VIII. o. t. tollából kerültek ki.

Az önképzőkör a legszorgalmasabb tagok közül Csiki Pétert és Bencze Domokost 20—20, Ágoston Istvánt 15 és Szabó Nándor művészi szavaltaiért 10 koronával jutalmazta, 10 koronát adott Benedek János fő- és 5 koronát Szabó Gábor aljegyzőnek.

A Bottáné-alap 20 koronáját Csiki Péter nyerte el »Kemény Zsigmond és regényei« c. értekezésével. Dicséretet nyert s Kovács János tanár úr adományából könyvjutalomban részesült Gáspár István VII. o. t. »Tompá hazafias allegóriái« c. értekezéseért.

Dr. Váentsik Ferenc városunk orszgy. képviselője 20 korona jutalmat adott a vezető tanár által kitűzendő tétel legjobb kidolgozójának. A tétel »Emlékezés Baróti Szabó Dávidra« cimmal megírandó beszéd volt. A díjat Csiki Péter nyerte el, aki beszédjét a B. Szabó Dávid emlékére tartott nyilvános zárógyűlésen el is mondotta. Dicséretben s könyvjutalomban részesült Ágoston István VIII. o. t.

A B. Szabó Dávidról szóló legjobb alkalmi vers szerzője, Bencze Domokos könyvjutalmat kapott.

A kör tagjai az »Élet«, »Új Idők«, »Vasárnapi Ujság«, »Az alkohol ellen«, »Zászlónk« és az »Udvarhelyi Híradó« c. lapokat járatták és olvasták.

A kör 1912. május 5-én fejezte be működését a B. Szabó Dávid emlékére rendezett nyilván. zárógyűléssel.

13. Tornakirándulás. A gimnázium tanuló ifjúsága május 1-én tartotta meg első tornakirándulását 114 tanulóval Dr. Schreiber Miklós és Szabó Ferenc tornatanár vezetése mellett. Ezen kirándulást nemcsak testedzés szempontjából, hanem a természetrajzi és földrajzi ismeretek kibővítése céljából is terveztük. Május 1-én 6 óra 50 perckor érkezünk meg Fehéregyházára, hol Gábos István igazgató-tanító úr már várt bennünket, aki szíves magyarázataival a tanuló ifjúság szeretetét érdemelte ki. Megnéztük a Petőfi emlékoszlopot, az ottani múzeumot, a Gróf Haller féle kastélyt, majd gyalog mentünk Segesvárra. Segesvár nevezetességeinek megtekintése után még az nap visszautaztunk Udvarhelyre. Nem mulaszthatom el, hogy hálás köszönetünket ki ne fejezzem Dr. Gross József tanár, Gábos István igazgató-tanító és Elekes Dénes kincstári birtokkezelő uraknak, akik szíves utbaigazításaikkal, személyes kalauzolásukkal a kirándulás sikerét biztosították.

14. Fiunevelő-intézet

a) Kimutatás a székyudvarhelyi róm. kath. fiu-

Folyószám	Az intézethez kötött alapítvány címe	Az alapítvány élvezőjének neve	Melyik osztályba jár?	Hol kezeltetik az alapítvány s ki adományozta?
1	Biró Antal	Ágoston István	VIII.	Erd. rk. ö. a. erd. rk. ig. t.
2	Köz	Csiki Péter	»	» »
3	Lipót	Kerecsi Jenő	»	» »
4	Köz	Lönhárt Miklós	»	» »
5	Szőcs—Mártonfi	Márton Lajos	»	» »
6	Köz	Pádár Károly	»	» »
7	Köz	Tamás Aladár	»	» »
8	Köz	Benedek János	VII.	» »
9	Pál	Józsa János	»	» »
10	Köz	Dobay Tibor	»	» »
11	Apor	Kolumbán Sándor	»	» »
12	Köz	Kovács Ferenc	»	» »
13	Köz	Moranczky Jenő	»	» »
14	Lipót	Rigetti Hugó	»	» »
15	Fülöp E.	Szabó Gábor	»	» »
16	Pál	Bokor Ferenc	VI.	» »
17	Köz	Dakó Sándor	»	» »
18	Mári Terézia	Dénes János	»	» »
19	Mária Terézia	Druneg András	»	» »
20	Mária Terézia	Jakab Albert	»	» »
21	Szőcs Imre	Kovács József	»	» »
22	Köz	Márton Mózes	»	» »
23	Köz	Szeles Pál	»	» »
24	Lipót	Vinczei Pál	»	» »
25	Lipót	Beke András	V.	» »
26	Köz	János Áron	»	» »
27	Köz	Szélyes Domokos	IV.	» »
28	Köz	Vass Gáspár	»	» »
29	Daniel K.	Ambrus Gábor	III.	Haszonb. utján
30	Lipót	Balázs Dániel	»	Erd. r. k. ö. a. »
31	Gyulaffy	Dobay Imre	»	» »
32	Patavina	Fazakas Ignác	»	» »
33	Szőcs centurio	Noll Jenő	»	» »
34	Miklósi F.	Miklósi István	»	» »
35	Keserü Mózes	Balázs Gábor	»	» »
36	Mihály F.	Fazakas Imre	II.	» »
37	Mária Terézia	Mihálovits Sándor	»	» »
38	Miklósi J.	Lázár Lajos	III.	» »
39	Keserü György	Deák Antal	I.	» »
40	Ágotha	Daróczi Dénes	III.	» »
31	Balogh testvérek	Tankó Vilmos	VIII.	» »
42	Lakatos János	Mátyás Ábel	III.	» »
43	Lakatos János	Nagy István	II.	» »

b) Ehhez az intézethez nem kötött

1	Ferenczi Péter	Berecz Gyula	VIII.	Kilyénf. plb. erd. püsp.
2	Gr. Nemes Ábrahám	Pál Péter	VI.	Erd. rk. ö. a. gr. Nemes J.
3	» »	Szántó Lajos	II.	» »
4	Dr. Ujfalussy József	Ráduly Lajos	V.	» erd. püsp.
5	Pál	Macskásy Ernő	VIII.	» erd. rk. ig. tan.

b) *Fizető növendékek*: 1. Bencze Domokos, 2. Gotthárd Lajos, 3. Imrik Zoltán, 4. Pacchiaffo Emil, 5. Szabó Endre, 6. Szabó Nándor VIII. o. t.

7. Biró Mihály, 8. Csató Aladár, 9. Csergő Benedek, 10. Domide Simon, 11. Erdős Béla, 12. Gáspár István, 13. Gyarmathy Lajos, 14. Hajdó Lajos, 15. Kolumbán István, 16. Lengyel László, 17. Sándor István, 18. Szegedy József, 19. Szieghárt Gyula, 20. Zakariás Gerő, 21. Borger Imre VII. o. t.

22. Bányai Sándor, 23. 24. Filep Aladár, 25. Ilyés Balázs, 26. Lengyel Árpád, 27. Pászthy Ferenc, 28. Rumler Oszkár, 29. Simó Zoltán, 30. Szabó Imre, 31. Szabó Gyula, 32. Szász Károly, 33. Schisl Albert, 34. Zöld Jenő, 35. Taiermayer Emil, 36. Huszár Benedek VI. o. t.

37. Brassai Sándor, 38. Bloch Kázmér, 39. Demény István, 40. Eperjesi Ferenc, 41. Ghib Vazul, 42. Gudra Árpád, 43. Henzély Győző, 44. Krasznai Zoltán, 45. Kuharcz Ernő, 46. Klette Vilmos, 47. Máthé Árpád, 48. Lux János, 49. Römer Endre, 50. Tóth Imre V. o. t.

51. Antal Lajos, 52. Beke Andor, 53. Biró Balázs, 54. Baca Aurél, 55. Boldizsár László, 56. Dénes Gábor, 57. Florián Kristóf, 58. Göczey László, 59. Grész Béla, 60. Lupu Miklós, 61. Péterfi Lajos, 62. Pap Géza, 63. Sárossy Endre, 64. Szabó Jenő, 65. Waitsuk Pál, 66. Boánder Emmanuel, 67. Csepregi Győző, 68. Ferencz József, 69. Slakovits Mihály IV. o. t.

70. Ájvász Árpád, 71. Biró Péter, 72. Dézsi Zoltán, 73. Géher János, 74. Grész Károly, 75. Sebestyén István, 76. Szabó János, 77. Zonda Géza III o. t.

78. Antal Endre, 79. Bányai Miklós, 80. Hafner Jenő, 81. Hoprik Gyula, 82. Jakab Gáspár, 83. Graumann Rezső, 84. György Károly, 85. Molnár Imre, 86. Farkas Lajos, 87. Jánosy Sándor, 88. László Ferenc, 89. Pap Z. Endre, 90. Ottrobán Attila, 91. Rózsa János, 92. Stark András, 93. Tamás Áron, 94. Véber András II. o. t.

95. Ájvász Kálmán, 96. Fülöp Alajos, 97. Genie János, 98. Göczey István, 99. Rácz Albert, 100. Roboz Árpád, 101. Majorossy Gusztáv, 102. Prodán János, 103. Szabó Gábor, 104. Sá-

rossy Szilárd, 105. Tassaly József, 106. Waitsuk József, 107. Wesselényi Árpád I. o. t.

Szervitorok: Ambrus Domokos, Bálint Pál, József Lajos, Olasz János III. o. t., Barta János, Hajdu Kálmán, Pap József II. o. t., Borbély Ferenc, Trágel Géza, Tófalvi János, Zsombori Sándor I. o. t.

Eltávoztak vagy eltávoztak: Ávéd Endre, Hajdu Enrdre, Tankó Vilmos, Várterész Jakab VIII., Berecz István, Stotter László VII., Brassai Béla, Farkas János V., Hercegovázt Áthur, Kerestély Ferenc IV., Kathonay László II. és Butnár Sándor I. o. tanulók. Meghalt Ferencz Gyula.

A finevelő-intézet a következő 1912/13. tanévre, az alapítványos tanulókon kívül még 90 tanulót fogad be, kiknek az intézetben 6 tanuló terem, 6 hálóterem, 4 mosdó, betegszoba, ebédlő, társalkodó és olvasószoba, kápolna áll rendelkezésre. Minden tanulónak íróasztal fiókkal, könyv- és irományszekrénye van a tanulótermekben; a hálótermekben ágya mátráccal, éjjeli szekrénye és ruhaszekrénye; megfelelő számú fogas és esőernyőtartó. Az intézetnek vízvezetéke és fürdője van s minden tanuló havonként fürdőt kap; a betegek mellett ápoló van. Ágyneműt a tanulóknak kell hozni és pedig: *vastag lepedőt vagy pokrócot a mátrác alá, két lepedőt a mátrácrá, két párnát négy huzattal, paplant két lepedővel, ágytakarót. Továbbá evőeszközöket és asztalkendőket.* A mosásról kiki gondoskodni köteles.

A *házi rend* a következő: őszi, tavaszi és nyári időben felkelés öt órakor, téli időben fél hat órakor. Tanulás naponként fél hattól háromnegyed hétig, délután háromtól négyig, öttől hétig, nyolctól fél kilencig, fél kilenckor lefekvés. A reggeli és esti közös imában köteles mindenki részt venni.

Étkezés. A reggeli áll 25 deka kenyérből és 2·5 deciliter tejből; az ebéd: leves, főttus mártással, főzelék pecsenyével vagy tésztaból, 25 deka kenyér; vacsora: főzelék pecsenyével és 25 deka kenyér.

A felsorolt ellátásért azok a tanulók, kiknek szülői az erdélyi egyházmegye kötelékébe tartoznak, 330 koronát fizetnek, azok pedig, kiknek szülői nem tartoznak ide, 380 koronát. A különbség onnét van, mert az intézetet az egyházmegye, illetve az erdélyi

róm. kath. status tulajdonát képező alapítványok tartják fenn, ennek pedig az egyházmegye területén élő róm. kath. vallású lakosok részesei. A fenntartási költségből némi részt azokra is át kell hárítani, kik az intézet jótéteményeit más vidékről igénybe veszik. A fizetés havonként vagy negyedévenként eszközölhető, de mindig előleges részletekben. Zsebpénz a tanulóknak csak az előjáróság tudtával adható.

A *felvételért a kérés* az iskolai bizonyítvány csatolása mellett — ha a tanuló más intézetben volt előzőleg — különben egyszerű kérés — *julius 15.ig* nyújtandó be a finevelő-intézet igazgatóságához; felvétel esetében az első havi díj azonnal beküldendő a hely biztosítása céljából. Ez az összeg akkor sem jár vissza, ha az illető elmarad, mert a helyet már lefoglalta s az másnak nem adható, tehát üresen marad. Ha valaki valamely ok miatt — legyen az fegyelmi vétség is — az intézetet elhagyja, a megkezdett negyedévre köteles a díjat megfizetni.

A felvett tanulók a *beiratkozáskor folyóiratokra, gyógykezelési célokra és fürdő használatáért 8 koronát tartoznak fizetni. Ugyanannyit fizetnek az alapítványos tanulók is.* Ha más vallásúak is felvétetnek, ezeknek az intézet rendjéhez mindenben alkalmazkodni kell.

A felügyeletet az igazgató és három felügyelő tanár végzi a megállapított és főhatóságilag jóváhagyott rendtartás szerint.

15. Ösztöndíjas tanulók. Az 1911/12. tanévben ösztöndíjat élveztek a következő tanulók: *Szilágyi Ignác* VI. o. t. (Jövedéki birság, 300 kor.); *Ferenczi Kálmán* VI. o. t. (Sternegh Ignác-féle, 240 kor.); *Csibi Lajos, Tözsér Béla* III. o. t. (Jöv. birság, 200—200 kor.); *Droc Miklós* III. o. t. (Mitrea János-féle, 50 kor.); *Géher János* II. o. t. (Belányi-féle családi öszt., 210 kor.); *Ádám Károly és Ádám István* I. o. t. (Jöv. birság, 200 kor.).

16. Tandíjmentesség. *Egész tandíjmentességben részesültek* (6723—1911. püsp. sz. a.): *Csiki Péter, Márton Lajos, Soó Gáspár* VIII. o., *Kovács Ferenc, Mosonczky Jenő, Petrovay István, Szabó Károly* VII. o., *Dakó Sándor, Druneg András, Jakab Albert, Szeles Pál* VI. o., *Beke András, Jakab Dénes, Maráth József, Thott László, Tomcsa Sándor* V. o., *Petrovay Zoltán, Szélyes Domokos* IV. o., *Balázs Dániel, Dobai Imre, Fazakas Ignác,*

József Lajos III. o., Hajdu Kálmán, László Ferenc II. o., Göllner Attila, Thott György I. o. tanulók. Összesen 26.

Féltandíjmentességben részesültek: Ágoston István, Pacchiaffó Emil, Pádár Károly VIII. o., Berecz István, Candea János VII. o., Dénes János, Kovács József, Márton Mózes, Vinczeffy Pál VI. o., János Áron, Klette Vilmos, Máthé Árpád V. o., Ferencz József, Noll Dezső, Szlákovics Mihály IV. o., Balázs Gábor, Bálint Pál, Gál László, Géher János, Lázár Lajos, Miklósi István, Noll Jenő, Olasz János, Szabó János, Varga József III. o., Antal Endre, Fazakas Imre, Miklós Károly, Nagy István, Petrovay Gyula, Stark András, Tamás Áron II. o., Bodoni Lajos, Duka András, Haricska János, Kovács Miklós, Losdorfer Emil, Márton István, Pék Mihály, Sándor László, Szabó Lajos, Tófalvi János, Ungvári László, Zombori Sándor és Bokor Ferenc I. o. tanulók. Összesen 45.

Tandíjmentességüket elvesztették (1805—1912. sz. a.): Berecz István VII. o., Kovács József VI. o., Géher János, Sándor Dénes III. o., Antal Endre II. o., Márton István, Szabó Lajos, Göllner Ottó, Bokor Ferenc, Losdorfer Emil, Haricska János, Ungvári László, Thott György, Bodoni Lajos, Kovács Miklós, Onodi József I. o. tanulók.

17. Torna tanulása alól felmentettek (6321—1911. püsp. szám alatt): Bencze Domokos, Lönhárd Miklós, Szabó Endre VIII., Gáspár István, Kerestély István, Kolumbán Sándor, Kovács Ferenc, Sándor István VII., Benedek Géza, Maximilián Oktávián VI., Römer Ede V., Boldizsár László IV., Ambrus Gábor, Tózsér Béla III., Bányai Miklós, Dobai Miklós, Fazakas Imre, Gál Gyula, Martinovits Gerő, Tamás Áron II., Thott György I. oszt. tanulók. Összesen 21.

Ideiglenesen felmentettek: Paschek Viktor, Zakariás Gerő, Borger Imre, Embery István VII., Székelyhidý László V., Betegh Pál, Waitsuk Pál IV., Hafner Jenő II. oszt. tanulók.

18. Főhatósági leiratok és intézkedések. 1. 4730—1911. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy a főgimnázium világi gondnokává Soó Gáspár ny. főgimn. igazgató lett kinevezve.

2. 4569—1911. püsp. sz. a. Szabó Ferenc tornatanító állásában véglegesítettett.

3. 4497—1911. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy a nmlgu vallás- és közokt. miniszterium a főgimnázium részére 1911. évre 34,000 kor. fenntartási államsegélyt engedélyezett.

4. 5663—1911. sz. a. Daróczi Lászlónak megengedtetik, hogy a folyó tanévben gyakorlati tanár lehessen.

5. 1428—1911. tank. főig. sz. a. bejelentendők azon változások, melyek a tanári karnak és a szolgáltnak személyi viszonyaiban egy év óta történtek.

6. 6097—1911. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy a nmlgu vallás- és közokt. miniszterium özv. Burger Árnurnénak elhunyt férje után 980 K nyugdíjt és 516 K temetési járulékot engedélyezett.

7. 6320—1911. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy Burger Árnur helyére Schreiber Miklós dr. nagyszalontai áll. főgimn. h. tanár lett kinevezve h. tanári minőségben.

8. 7705—1911. püsp. sz. a. Pál István apát-kanonok főesperes a főgimnázium püspöki biztosává neveztetik ki.

9. 58—1912. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy a nmlgu vallás- és közokt. Miniszter úr Dr. Schreiber Miklós h. tanárt a fennálló szerződésből kifolyólag rendes tanárrá nevezte ki 148296—1911. sz. a.

10. 335—1912. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy a husvéti szentgyakorlatok főit. Halmay János szombathelyegyh. plebános úr (P. Antal) vezetése mellett tartatnak.

11. 1746—1911. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy a gimnáziumok igazgatói, állásuknál fogva tagjai a Státuszgyűlésnek.

12. 2026—1912. sz. a. az ifjuság erkölcsi nevelése érdekében kibocsátott közös főpásztori körlevélben foglaltakra a tanártestület figyelme rendeletileg is felhivatik.

13. 2124—1912. püsp. sz. a. az alapok és alapítványok nyilvántartására újabb rendelet adatik ki.

14. 2366—1912. püsp. sz. a. Dr. Zoltvány Irén pannonhalmi főiskolai igazgató a magyar nyelv tanítás megfigyelésére a vallás- és közokt. Miniszterium által a gimnáziumhoz kiküldetik.

15. 2485—1912. püsp. sz. a. a tan-, segéd- és vezérkönyveket illetőleg kiadott miniszteri körrendelet megküldetik.

16. 2728—1912. püsp. sz. a. a tankönyvvizsgáló bizottság szervezeti szabályzatának módosítása.

17. A győri áll. főreáliskola igazgatósága értesít arról, hogy a nmlgu vallás- és közokt. Miniszter úr rendelete folytán az 1911/12. tanévi szóbeli érettségi vizsgálaton Lenner Emil győri áll. főreálisk. igazgató fog elnökölni.

18. 2529—1912. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy a gyulafehérvári papnevelő intézetbe felvétetni kívánó ifjak pályázati vizsgálata jul. 2-án tartatik meg Gyulafehérvárt.

19. 3335—1912. püsp. sz. a. értesítés arról, hogy a szóbeli érettségi vizsgálaton Lenner Emil c. főigazgató, győri áll. főreálisk. igazgató fog elnökölni.

II.

Alapítványok és alapok kimutatása.

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fil.	kor.	fil.
a) A főgimnázium igazgatóságának kezelése alatt.					
1. <i>Botta Györgyné alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1911. jun. 30-án . . .	1134	13	—	—
2	Kamat	48	69	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	20	—
Összesen :		1182	82	20	—
Maradt :		1162	82	—	—
2. <i>Kovács Antal alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1910. jun. 30-án . . .	356	22	—	—
2	Kamat	15	29	—	—
Összesen :		371	51	—	—
3. <i>Simó-féle alapítvány.</i>					
1	Alapítvány összege 1911. jun. 30-án . . .	123	64	—	—
2	Kamat	5	29	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	4	—
Összesen :		128	93	4	—
Maradt :		124	93	—	—
4. <i>Daniel Gáborné alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1911. jun. 30-án . . .	412	24	—	—
2	Kamat	17	69	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	16	—
Összesen :		429	93	16	—
Maradt :		413	93	—	—

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fil.	kor.	fil.
<i>5. Az 1889. és 1899-ben jubiláltak alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1911. jun. 30 án . . .	443	09	—	—
2	Kamat	19	01	—	—
	Összesen:	462	10	—	—
<i>6. Jánosy József alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1911. jun. 30-án . . .	208	58	—	—
2	Kamat	8	93	—	—
	Összesen:	217	51	—	—
<i>7. Laiber Antal alapítványa.</i>					
1	Alapítvány összege 1911. jun. 30-án . . .	231	02	—	—
2	Kamat	9	91	—	—
	Összesen:	240	93	—	—
<i>8. Az 1904-ben jubiláltak alapítványa.</i>					
1	Az alapítvány összege 1911. jun. 30-án . . .	205	37	—	—
2	Kamat	8	80	—	—
3	Jutalmazásra adatott . . . , ...	—	—	8	—
	Összesen:	214	17	8	—
	Maradt:	206	17	—	—
<i>9. Gyertyánffy Albert és Gábor alapítványa.</i>					
1	Az alapítvány összege 1911. jun. 30-án . . .	233	55	—	—
2	Kamat	13	41	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	10	—
	Összesen:	246	96	10	—
	Maradt:	236	96	—	—
<i>10. Erdélyi István alapítványa.</i>					
1	Tőke 1911. jun. 30 án	207	06	—	—
2	Kamat	8	89	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	8	—
	Összesen:	215	95	8	—
	Maradt:	207	95	—	—

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fil.	kor.	fil.
<i>11. Király Lajos tanár alapítványa.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	298	68	—	—
2	Kamat	12	80	—	—
	Összesen:	311	48	—	—
<i>12. Farczady K. Lajos alapítványa.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	1010	71	—	—
2	Kamat	43	38	—	—
3	Jutalmazások	—	—	40	—
	Összesen:	1054	09	40	—
	Maradt:	1014	09	—	—
<i>13. Bálint Gábor alapítványa.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	204	73	—	—
2	Kamat	8	76	—	—
3	Jutalmazásra	—	—	8	—
	Összesen:	213	49	8	—
	Maradt:	205	49	8	—
<i>14. Zene-alap.</i>					
1	Alaptőke 1911. június 30-án	5624	43	—	—
2	Kamat	235	29	—	—
3	Kiadás	—	—	196	36
	Összesen:	5859	72	—	—
	Maradt:	5663	36	—	—
<i>15. Ifjusági segélyző alap.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	598	10	—	—
2	Kamat	25	68	—	—
	Összesen:	623	78	—	—
<i>16. Önképzőkör.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	899	31	—	—
2	Kamat és tagsági díjból	246	84	—	—
3	Kiadás	—	—	183	60
	Összesen:	1146	15	183	60
	Maradt:	962	55	—	—

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fil.	kor.	fil.
<i>17. Kirándulási alap.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	1891	16	—	—
2	Kamat és tagsági díjból	386	63	—	—
Összesen :		2277	79	—	—
<i>18. Ifj. Segélyző könyvtár.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	1875	78	—	—
2	Kamat	78	79	—	—
3	Segélyezésre	—	—	68	60
Összesen :		1954	57	68	60
Maradt :		1885	97	—	—
<i>19. Mária-társulat.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	320	15	—	—
2	Kamat	13	73	—	—
Összesen :		333	88	—	—
<i>20. Butorrongálás.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	490	05	—	—
2	Kamat és pénztári maradványból	29	40	—	—
Összesen :		519	45	—	—
<i>21. Tintapénz.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	527	04	—	—
2	Kamat és múlt évi maradvány	40	97	—	—
Összesen :		568	01	—	—
<i>22. Török Albertné Zeyk Lenke alapítvány.</i>					
1	Tőke 1911. július 24-én	468	43	—	—
2	Kamat	20	09	—	—
3	Jutalmazásra adatott	—	—	20	—
Összesen :		488	52	20	—
Maradt :		468	52	—	—

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fil.	kor.	fil.
23. Tamás Albert jub. alapítványa.					
1	Tőke 1911. június 30-án	560	40	—	—
2	Kamat	24	—	—	—
3	Jutalom	—	—	20	—
Összesen:		584	40	20	—
Maradt:		564	40	—	—
24. Szabó Antal IV. o. tanuló emlékére tett alapítványa.					
1	Tőke 1911. június 30-án	100	33	—	—
2	Kamat	4	29	—	—
3	Jutalom	—	—	4	—
Összesen:		104	62	4	—
Maradt:		100	62	—	—
b) A finevelő-intézet igazgatóságának kezelése alatt.					
1. Internátusi közalapítvány.					
1	Az alapítvány összege 1911. június 30-án	10161	66	—	—
2	Értékpapirokban	5040	—	—	—
3	Kamat	798	88	—	—
4	A Dániel K. alapítványából	533	22	—	—
5	Takarékpénztárból kivett közszükségre	—	—	557	86
Összesen:		16533	76	557	86
Maradt:		—	—	—	—
2. Udvarhelymegyei takarékpénztár alapítványa.					
1	Tőke 1911. június 30-án	3218	69	—	—
2	Kamat	138	23	—	—
Összesen:		3356	92	—	—
3. Zálogkölcson-intézet és beléti pénztár alapítványa.					
1	Tőke 1911. június 30-án	1366	74	—	—
2	Kamat	69	14	—	—
Összesen:		1435	88	—	—

		Bevétel		Kiadás	
		kor.	fil.	kor.	fil.
<i>4. Internátusi gyógy-alap.</i>					
1	Alaptőke 1911. június 30-án	377	10	—	—
2	Kamat	46	18	—	—
3	Finevelő-intézet gyógyalapja	504	11	—	—
4	Kamat	11	34	—	—
Összesen:		908	73	—	—
<i>5. Soó Gáspár internátusi alapítványa.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	3944	55	—	—
2	Kamat	169	40	—	—
Összesen:		4113	95	—	—
<i>6. Jung Cseke Lajos emlékére.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	241	07	—	—
2	Kamat	10	33	—	—
Összesen:		251	40	—	—
<i>7. Sebestyén Mózes esperes jubiláris emlékalapítványa.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	1401	58	—	—
2	Kamat	60	17	—	—
Összesen:		1461	75	—	—
<i>8. Dániel Károly alapítványa.</i>					
1	Törzsvagyon	—	—	2523	36
2	Teher	—	—	—	—
3	Befolyt haszonbér	997	04	—	—
4	Ambrus Gábor III. o. tanuló ellátásáért	—	—	200	—
Összesen:		997	04	2723	36
Marad teher:		—	—	1726	33
<i>9. Lukács Mózes alapítványa.</i>					
1	Tőke 1911. június 30-án	5000	—	—	—
2	A kamatot az özvegy haszonélvezi				

III.

Az intézet felszerelése.

I. Tanári könyvtár. A) *Ajándék útján.* Burján K.: A keresztyénység és a magyarság veszedelme. — Miklóssy I.: A szabadkőmivesség önleplezése. — Dr. A. Veress: Epistolae et acta jesuitarum Transylvaniae temporibus principum Báthory. — A Kegyelmes Püspök Úr ajándékai. — Dr. Juba A.: Az iskolák építése és berendezése Németországban és Svájcban. Az iskola orvosi intézmény Magyarországon. — Magyarország közoktatásügye az 1910. évben. — A magyar university extension és előkészítő intézményeinek évkönyve az 1908—9. évről. — Tanterv és tantervi utasítások az állami elemi népiskolai tanító és tanítónőképző-intézetek számára. A vall. és közokt. miniszterium ajándékai. — Sándor J.: Jelentés az Emke 25 éves életéről. Az Emke ajándéka. — Jelentés a marovásárhelyi kereskedelmi és iparkamara kerületének 1910. évi közgazdasági viszonyairól. A marovásárhelyi iparkamara ajándéka. — A nagyszebeni tankerület harmadik, A szegedi tankerület negyedik, A nagyváradi tankerület második, A győri tankerület negyedik igazgatói értekezletének jegyzőkönyve. Az illető főigazgatóságok ajándékai. — Jakab E. és Dr. Szádeczky L.: Udvarhelyvármegye története a legrégebb időktől 1849-ig. Tamás Albert igazgató ajándéka. — Gyalui F.: Petelei Istvánról. Szerző ajándéka. — Jósa J.: Felelet Dr. Szádeczky Lajos egyetemi tanár Úrnak »Még egyszer a csiki székeley krónikáról« című akadémiai székfoglaló felolvasására. Szerző ajándéka. — A Magyar Tudományos Akadémia kiadásában megjelent munkáknak és folyóiratok tartalmának betűrendes címjegy-

zéke 1889—1910. 2 részben. A Magyar Tudományos Akadémia ajándéka.

B) *Vétel útján.* Ady E.: Vér és arany. — Ambrus Z.: Törpék és óriások. — Bangha B.: Krisztus és a modern társadalom. — Baksay S.: Gyalogösvény. — W. Becker: Die Pflichten der Kinder und der christlichen Jugend. — J. Bellen: Ruth. — Dr. Bernátsky J.: A hazai Irisfélék. — Dr. Bochkor M.: Az erdélyi katolikus autonómia. — Dr. Borovszky S.: Nógrád vármegye. — Bossuets Predigten: Az Encyclopädie der Mathematischen Wissenschaften folytatólagos 15 füzete. — Dr. Ferenczy Z.: Rimay János. — Fiume hajó- és áruforgalma az 1909. évben. — R. Fricke und F. Klein: Vorlesungen über die Theorie der Automorphen Funktionen. — Gárdonyi G.: Isten rabjai. — Gyárfás E.: Batthyaneum. — Hajós Sz.: A végtelen felé. — Herczeg F.: Andor és András. A kivándorló. — P. Jánossy B.: Az élet mellől. — Kemechey J.: Magyar mohikánok. — Kenedi G.: Az élet könyve. — Kiss J. összes költeményei. — Dr. Knecht F. J.: A bibliai történetek gyakorlati magyarázata. — Marine—Galerie. A hajózás fejlődésének feltüntetése. — Marczali H.: Magyarország története. — Mikszáth K.: A fekete város. Szent Péter esernyője. A vén gazember. — Móricz Zs.: Sárarany. — P. G. Patisz: Kurze Homilien über die Sonntags — Evangelien. Predigten auf die Feste des Herrn. Predigten auf Feste von Heiligen. Über die Leiden Mariä, der Königin der Märtyren. — Dr. Péter J.: Erasmus nevelési eszméi. — Dr. Philipp K.: A direkt módszer. — Rákosi V.: Elnémult harangok. Korhadtt fakeszesetek. — Dr. J. Riedl: Ausgewählte Gelegenheits — Predigten. — J. J. Rousseau: Emil, vagy a nevelésről. — Schwegler A.: A bölcsélet története. — Dr. Szabó Z.: A knautia genuszmonografiája. — Szabolcska M.: A magam ösvényén. — Szini Gy.: Lelki kalandok. — Tömörkény J.: Különféle magyarok. — Dr. Veress E.: Berzeviczy Márton. — Walther J.: A föld és az élet története. — Wilde O.: Gray Dorian arcképe.

C) *Tagilletmény útján.* Euripides drámái. Ford. Csengeri János. — Gardner—Schmidt: A régi Athen. — Gyulai P.: Bírálatok 1861—1903. — Szigetvári J.: A komikum elmélete. — Magyar Tudományos akadémiai Almanach 1912-re. A Magyar Tu-

dományos Akadémiától. — Huszár E.: A szentté avatás. — Dr. Kiss A.: A középkor szelleme. — Dr. Trikál J.: A lélek. — Dr. Wiedermann K.: A vallás lélektana. — Dr. Zubriczky A.: Vasárnapok a Tátrában. A Szent István Társulattól. — Berget A.: Léghajózás és röptetés. — Dr. Richard J.: Oceánografia. A Természettudományi Társulattól.

A könyvtár részére a következő folyóiratok jártak: Akadémiai értesítő, Archeologiai értesítő, Botanikai füzetek, Budapesti Szemle, Egyetemes philologiai közlöny, Egyházi műpar, Erdély, Ethnográfia, Földrajzi közlemények, Földtani közlöny, Herkules, Hittudományi folyóirat, Irodalomtörténet, Irodalomtörténeti közlemények, Juventus, Katholikus Szemle, Katonás nevelés, Középiszkolai matematikai lapok, Die Kunst, Magyar chemiai folyóirat, Magyar Figyelő, Magyar filozofiai társaság közleményei, Magyar középiskola, Magyar nyelv, Magyar nyelvőr, Magyar paedagogia, Magyar társadalomtudományi szemle, Matematikai és phisikai lapok, Mathematikai és természettudományi értesítő, Művészet, Nyelvtudományi közlemények, Nyugat, Országos középiskolai tanáregyesületi közlöny, Századok, Szent Gellért, Természettudományi közlöny, Tornaügy, Uránia, Zeitschrift für mathematischen und naturwissenschaften Unterricht.

A könyvtár gyarapodott e tanévben 97 kötettel 487 korona 74 fillér értékben. A 30 folyóirat értéke 404 korona 90 fillér. Könyvek költetésére fordítottunk 280 korona 06 fillért.

Dr. Dobos Ferenc, a tanári könyvtár óre.

II. Az ifjusági könyvtár gyarapodása. a) *Ajándék útján.* Routhier A. B.—Táallyán Miklós: A százados, *Tamás* Albert főgimnáziumi igazgató úr ajándéka; — Shakespeare — Arany: Hamlet. — Schiller—Várad: Tell Vilmos, — Petőfi S.: Tigris és hiéna, — Kölcsey Ferenc vál. szónoki művei, — Kisfaludy K.: A kérők, — Arany J.: Toldi estéje, — Wieland—Farkas: Az abderiták. — Katona József: Bánk bán, — Zrinyi M.: Szigeti veszedelem, — Kisfaludy K.: Csalódások, — Dr. Váczy J.: Kazinczy Ferenc leveleiből szemelvények, — Arany J.: Murány ostroma, Shakespeare—Radó: A velencei kalmár, — Roberto Bracco—Radó: Fantomok, — Kölcsey F.: Beszédek, — Gopcsa E.: Az apostol, — Anonymus—Szabó: A magyarok tetteiről. — Arany J.: A nagyidai cigányok, — A magyar Tempe völgy, —

Thomas—Fésüs: A legnevezetesebb találmányok könyve. *Gonda Tibor* úr ajándékai.

Összesen 21 mű, 21 kötetben, 13 korona értékben.

b) *Vétel útján*. P. Jánossy Béla: Az élet mellől (2 drb). — P. Ábrahám Ernő: Hét szilaj csikó. — Legioner: A sivatag meséi. — Erdős Renée: Fioretti. — Prohászka O.: Magasságok felé. — Pethő Sándor: Politikai arcképek. — Sárányi I.: Titokzatos vizeken. — Szalay M.: Tűzkereszt. — Harsányi L.: A napkirály rokona. — Madách I.: Az ember tragédiája (6 db). — Dickens—Filó: Kiss Dorryt. — Maszák: A tuberkulózis. — Bécsi képes krónika (10 drb). — Cserei M. históriája (9 drb). — Gyulai P.: Arany János (emlékbeszéd) (2 drb). — Káldy Gy. vál. egyh. beszégek (2 drb). — Pázmány: Kempis T. könyve Krisztus követéséről. — Pázmány műveiből Szemelvény. — Tinódi vál. hist. énekei (7 drb). — Aischylos: Agamemnon (7 drb). — Berzsenyi D.: vál. versei. — Csokonai: Dorottya (8 drb). — Greguss Á.: A balladáról. — Imreh S.: A népköltészetéről és népdalról. — Kerényi Fr. összes költ. — Magyar népballadák (5 drb) — Magyar balladák. — Radnai: Aesth. törekv. Magyarországon. — Ried Fr.: A magyar irod. főirányai. — Schakespeare: Julius Caesar (5 drb). — Coriolanus (4 drb.) — Lear király (10 drb). — Sophokles: Elektra (10 drb). — Oedipus király (9 drb). — Oedipus Kolonosban (9 drb), — Antigone (5 drb). — Tain H.: Az eszmény a művészetben. — Tompa M.: Népregéi (2 drb). — Zrínyi M.: Szigeti veszedelem (5 drb). — Arany L.: A magyar pol. költészetéről. — Barlám és Jozafát legendája (9 drb). — Beöthy Zs.: Költők és hősök (2 drb). — B. Wesselényi M. (4 drb). — Csánky D.: Rajzok Mátyás király korából (2 db). — Csokonai: Béka-egér harc (10 drb). — Demosthenes Philippikái (5 drb). — Erdélyi P.: Szemelv. Erdélyi J. kritikáiból. — Faludi F.: Nemes urfi (9 drb). — Három elb. a téli éjszakákból (9 drb). — Farkas Emőd: Gr. Batthyány L. élete. — Fazakas M.: Ludas Matyi (5 drb). — Fraknoi V.: Egy pápai követ Mátyás udvaránál. — Galeotto M. könyve Mátyás királyról. — Gyöngösi I.: Porából megéledett Phönix (10 drb). — Murányi Vénusz (4 drb). — Katona L.: Középkorl legendák és példák (10 drb). — Kisfaludy S.: A Dárday ház (2 drb). — Kurucvilág költészete

(5 drb). — Pázmány kalauza, Vál. egyh. beszédei. — Pulszky Á.: Pázmány P. (5 drb). — Arany J.: Vál. balladái (10 drb). — Toldi estéje (3 drb). — Murány ostroma (9 drb). — A nagyidai cigányok (9 drb). — Az elveszett alkotmány (9 drb). — Balogh P.: A legnagyobb magyarról. — Czuczor: Botond (5 drb). — Forster—Pulszky: Deák Ferenc. — Goethe—Dóczy: Faust. — Goethe—Váradý: Faust. — Gyulai: Vörösmarty életr. — Kisfaludy K.: Iréne (3 drb). — Lessing—Zichy: Bölcs Náthán. — Lévy: Tompa Mihályról (2 drb). — Schakespeare—Arany: Szentivánéji álom (7 drb). — Hamlet (10 drb). — A. Székely S.: A székelyek Erdélyben (10 drb). — Szigligeti E.: Liliomfi (9 drb). — Magyar színészek életrajza. — Tóth E.: A kintornás család (8 darab).

Összesen 82 mű, 339 kötetben, 414 kor. 80 fill. értékben.

c) *Tagilletmény útján.* Dr. Kiss A.: A középkor szelleme. — Huszár E.: A szentté avatás. — Dr. Wiedemann K.: A vallás lélektana. — Dr. Trikál J.: A lélek. — Dr. Zubriczky A.: Vasárnapok a Tátrában — és a Kath. Szemle c. folyóirat.

Összesen 5 mű és 1 folyóirat 10 kor. tagsági díj fejében.

d) *Folyóiratok.* Élet, Zászlónk, Alkoholizmus ellen (2 p.), Juventus, összesen 30 kor. értékben.

Szász József ifjusági könyvtáros.

III Természettudományi szertár.

1. *Állattani gyűjtemény.* A múlt iskolai év végén volt 1950 drb 4162 kor. értékben. Idei gyarapodás: Egy fehér csóka, Lendvay Imre városi mérnök úr ajánd., kitömése 14.50 kor.

2. *Növénytani gyűjtemény.* A múlt iskolai év végén volt 1282 drb 715 kor. 30 fill. értékben.

3. *Ásványtani gyűjtemény.* A múlt iskolai év végén volt 1109 drb 952 kor. 20 fill. értékben.

IV. *Vegyományi szertár.* Az újabb felszerelés értéke eszközökben és anyagokban 460 kor. 24 fill. A folyó tanévben hozatott eszközök és anyagok értéke 500 kor.

Kulcsár Ferenc a szertár őre.

V. *Természettudományi szertár.* A természettudományi szertárállapota

az 1911—12. tanév végén az alapleltár szerint a következő volt: 437 drb 6337 kor. 42 fill. értékben.

A muzeum őre: *Lukhaub Gyula dr.*

VI. Rajzszeretár. A rajzszeretár az 1910—11-ik tanév végén állott 1143 tárgyból mintegy 1867 kor. értékben. Gyarapodás az 1911—12. tanév folyamán: a) Vétel útján: Vegyes famodellek, 6 drb, 20 kor. ért. Kitömött állat 6 drb, 38 kor. ért. Képkeret fenyőfából, 12 drb 40 kor. ért. b) Ajándék útján: Macskásy L. III. o. t. 1 drb régi lakatot, Ilyés Balázs VI. o. t. Régi Sz. Mária szobrot, 1 pár békót, régi lakatot és bányásmécsset hoztak a szeretárnak. Összesen 30 drb mintegy 100 kor. értékben. A rajzszeretár az 1911—12. tanév végén áll 1173 drb tárgyból, 1976 kor. értékben.

Spanyár Pál a rajzszeretár őre.

VII. Tornaszertár. Ez iskolai évben új gyarapodás nem történt. Kisebb beszerzések és javítások történtek. A tornaszertár állománya 348 drb, 3872 K értékben.

Tornaszertár őre: *Szabó Ferenc.*

IV.

A rendes tárgyak tananyaga.

— A tanterv és utasítás szerint. —

I. Valléstan.

I. osztály. K. k.: Nagyobb katekizmus. Heti 2 óra.

Tanár: *Szabó János.*

II. osztály. K. k.: Pokorny E., Ó-szövetség bibliai történetek. Kis katekizmus. Heti 2 óra.

Tanár: *Szabó János.*

III. osztály. K. k.: Pokorny E., Újszövetség bibliai történetek. Heti 2 óra.

Tanár: *Szabó János.*

IV. osztály. K. k.: Pokorny E., A róm. kath. egyházi szer-
tartások kézikönyve. Heti 2 óra.

Tanár: Szabó János.

V. osztály. K. k.: Matuszka Mihály, Katholikus keresztény
hittan. Heti 2 óra.

Tanár: Szabó János.

VI. osztály. K. k.: Matuszka Mihály, Katholikus keresztény
erkölcstan. Heti 2 óra.

Tanár: Szabó János.

VII. osztály. K. k.: Aubermann Miklós: Egyháztörténelem.
Heti 2 óra.

Tanár: Szabó János.

VIII. osztály. K. k.: Uhlyárik Jenő, Apologetika vagy a
kath. vallás alapigazságainak védelme. Heti 2 óra.

Tanár: Szabó János.

II. Magyar nyelv és irodalom.

I. osztály. K. k.: Bartha József dr., Magyar nyelvtan VI.
jav. kiadás; Prónai Antal dr., Magyar olvasókönyv IV. kiadás. Heti
5 óra. — Olvasmányok: A jávorfáról. Az okos leány. A kívánságok.
A vadgalamb és a szarka. A halál és a vénaszony. A jótanácsok
című mesék. Népmondák Krisztus kinszenvedéséről. Attila, Isten
ostora. A catalaunumi csata. Lakoma Attilánál. Rege a csoda-
szarvasról. A fehér ló mondája. Szent István. Szent Imre. László,
Európa vezére című történelmi olvasmányok. Az alföldi puszta.
Szent Anna tava és környéke. Őszi kirándulás című leírások. —
Könyvnélkül tanulták a következő költeményeket: Hadnagy uram.
Szülőföldem szép határa. Füstbe ment terv. Katona vagyok én.
Születünk. Este. Kis kunyhóba vágyom. Anyámhoz. A megfa-
gyott gyermek. A haza. Szülőföldemen. — Nyelvtan: Az egy-
szerű mondat és nemei. A mondat- és beszédrészek. Helyesírás.
— Írásbeli dolgozat két hetenként egy készült, összesen: 15. Ezek
közül 8 a nyelvtani ismeretek gyakorlására szolgált, 7 pedig kisebb
versek és mesék tartalmát foglalta össze.

Tanár: Szász József.

II. osztály. K. k.: Bartha József: Magyar nyelvtan VI. ki-

adás; Prónai Antal: Magyar olvasókönyv III. kiadás. — Heti 5 óra. — Olvasmányok: A) Prózaiak: A fiatal daru. A csikó és anyja. Az okos elefánt. A napszámos és felesége. A tyuk és galamb c. mesék; A kecskekörmök. A lietavai csoda. Világos vára. Veneturné vára c. mondák; A kolozsvári bíró. A koldus gyermek. Bandi c. elbeszélések; A magyar tenger. Karácsonyi népszokások c. leírások; Julián az őshazában. A tatárok és betörésük. A mohi csata. A tatárjárás után, Szt. Erzsébet és Szt. Margit, Hunyadi János, Mátyás király menegzője és Lykurgos, Spárta törvényhozója c. tört. elbeszélések. B) Költőiek: Diós-Győr. Az obsitos látogatása Ferenc császárnál. A keresztutról. A vámosujfalusi jegyző. A szegény asszony könyve. C) Könyv nélkül tanulták: A szél és nap. A távolból. Mikes. A rab. Isten hozzád. Vándorélet c. költeményeket, a Szózat és Hymnust. Nyelvtan: Az összetett mondat, ragok és névutók használata, szóképzés. — Iskolai írásbeli dolgozat kéthetenként egy, összesen: 15; ezek közül rövidebb fogalmazás: 11 nyelvtani ismeretek gyakorlására szolgált: 4.

Tanár: *Jaklowszky* Dénes.

III. osztály. K. k.: Bartha J. dr., Rendszeres magyar nyelvtan és Prónai A. dr., Magyar olvasókönyv. Heti 4 óra. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Olvasmányok: A) Prózaiak: A garabonciás diák. Kedves atyafiak. Mit csinál a gólya? Az öreg. Az utolsó szó Istenhez. A Tisza. A »Királyné szoknyája«. A szovátai berbécsek. A mohácsi ütközet. A kőszegi hősök. Buda elfoglalása. Az egrí hősök. A szigetvári vértanúk. Buda visszafoglalása a töröktől. II. Rákóczi Ferenc gyermekkora, fölkelése, halála. A Vág völgye. A perzsák és görögök háborúi. B) Költőiek: A kis béres. A fülemüle. Egy falusi nótárius budai útazása. A hamis tanu. Pipás kántor. Mohács. Mohácsi dal. Szondi. Rákosi szántó a török alatt. Pókainé. Esztergom megvételeéről. Őszi harmat után. II. Rákóczi Ferenc búcsudala. Himnusz. Családi kör. A gólya. A vándor fiu. A tölgyek alatt. A Mátyástemplom. Kereszt a vadonban. Fiamnak. Imakönyvem. Fohászkodás. Az első imádság. Karácsony estéjén. Nagyság, boldogság, dicsőség. A hazáról. Stella Maris. — Könyv nélkül: A hamis tanu. Pókainé. Fiamnak. A fülemüle. Családi kör. Kis gyermek halálára.

Tanár: *Fazakas* Gáspár.

IV. osztály. K. k.: Bartha József dr. és Prónai Antal dr., Stilisztika. Heti 4 óra. Havonként két, felváltva házi és iskolai dolgozat, összesen 15. — Tananyag a tanterv szerint. Iskolai olvasmányok a könyvben levő mesék, példák, anekdoták, leírások, erkölcsrajzok és jellemzések. Arany János »Toldi«-ja, bő magyarázatokkal. Házi olvasmányul Toldi estéje. Buda halála. Könyv nélkül: István öcsémhez. A gólyához. Toldi I. ének.

Tanár: Dr. *Dobos* Ferenc.

V. osztály. K. k.: Dr. Prónai Antal: Rhetorika. Könyv nélkül: A király esküje. V. László. Az élő szobor. Az árvizi hajós. Prózaolvasmányok és elmélet. Heti 3 óra. Olvasmányok: A nándorfehérvári ütközet. Hunyadi János. Id. Wesselényi M. báró. Beszélgetés az Istenségről. A szülők iránti szeretet. Plinius levelei Tacitushoz. Mikes törökországi leveleiből. Hasznai a teremtett állatokról való elmélkedésnek. Petőfi és Arany leveleiből. Parainesis. Emlékbeszédek Kazinczy, K. Csoma Sándor, Arany János felett. Kossuth Lajos beszéde a nemzeti védelemről. Kötelező magánolvasmányok: Mikes K. levelei. Gr. Gvadányi I.: Egy falusi nótárius budai utazása. Kölcsey beszédeiből szemelvények.

Tanár: Dr. *Schreiber* Miklós.

VI. osztály. K. k.: Bartha-Prónai, Poétika olvasmányokkal. Heti 3 óra. Havonként egy írásbeli dolgozat, összesen 9. Közös olvasmányok voltak a kézikönyv szemelvényein kívül a »Zrinyiász« »Bánk-bán«. — Magánolvasmányok: Buda halála. Zalán futása. Két szomszédvár. Új földesúr. Falu rossza. Kérők. Coriolanus.

Tanár: *Szemlér* Ferenc.

VII. osztály. K. k.: Dr. Prónai Antal. A magyar irodalom története I. k. A legrégebb kortól Kisfaludy Károlyig. Olvasmányokul szolgáltak a tankönyv szemelvényein kívül Zrinyi kisebb költeményei. Besenyei: »Saisz«. Dugonics: »Etelka«, Kármán: Fanny hagyományai. Kazinczy leveleiből szemelvények. Kölcsey kritikai munkáiból szemelvények. Katona: Bánk bán. Nógrádi L. »Zrinyi Miklós prózai művei.« »Tinódi S. válogatott krónikás énekei«. Könyv nélkül: A halotti beszéd. Balassi: Katona-

ének. Ócskai Lászlóról való ének. Kötelező magánolvasmányok voltak: Zrinyi: A szigeti veszedelem. Gyöngyösi: A murányi Vénusz. Kisfaludy Sándor: Csobáncz. A középkori legendaköltészet. Pázmány »Kalauza«. Berzsenyi ódái, Gvadányi »Peleskei nótárius«-a. Csokonai »Dorottya«-ja és a Lilla-dalok, Kazinczy »Pályám emlékezete.

Tanár: Dr. *Schreiber* Miklós.

VIII. osztály. K. k.: Dr. Váczy János. A magyar irodalom története II. k. Heti 3 óra. Havonként egy írásbeli dolgozat; összesen 7. Közös olvasmányok voltak a tankönyv szemelvényein kívül: Gyulai, Vörösmarty életrajza; Riedl, Arany János élete és költészete; Madách, Ember tragédiája; bő szemelvények a népköltési gyűjteményekből, Tompa és Vajda János költeményeiből. Házi olvasmányok: Vörösmarty: Zalán futása. Cuczor: Botond. Eötvös: Falu jegyzője. Kemény: Zord idők. Rajongók. Uj földesur. Széchenyi: Hitel. Szigligeti művei. Csiki G. egy vigjátéka.

Tanár: *Szemlér* Ferenc.

III. Latin nyelv és irodalom.

I. osztály. K. k.: Fodor—Székely: Liber Sexti. II. lényegében változatlan kiadás. Heti 6 óra. Fordítottuk az I—XXVII. számú latin olvasmányokat, amelyek egy római diák életének tanulságos eseményeit beszélnek el; az egyes latin olvasmányok elvégzése után magyarból latinra fordítottuk az 1—27 számokkal jelölt szövegeket. — Könyv nélkül tanultuk a IX., X., XII., XIV., XVI., XVIII., XIX., XXIV. olvasmányokat, amelyek párbeszédese alakban vannak szerkesztve. — Nyelvtanból az olvasmányokban előforduló alakok összegyűjtése és elemzése útján tüzetes tanítás tárgyát képezte az I—V. declinatio; a melléknévek osztályozása, fokozása; a határozók, a számnevek 4 faja; az összes névmások; az I—IV. coniunctio cselekvő alakjai az indicativus és coniunctivusban; a praepositiók. — Írásbeli dolgozat két hetenként egy, összesen 15.

Tárgyuk : magyar mondatok fordítása latinra a szerzett szókinés és nyelvtani ismeretek felhasználásával.

Tanár : *Szász József.*

II. osztály. K. k. : Fodor—Székely : Liber Sexti. — Heti 6 óra. Fordították az I—V., VII., IX—XI., XIV—XIX., XXII—XXVII., XXIX., XXX. és XXXII. sz. latin olvasmányokat; magyarból-latinra fordították az 1—5., 7., 9—11., 14—15., 17—18., 23—26., 29. és 30. sz. magyar szövegeket. Könyvnélkül tanulták az I., V., X., XIX., XXIII., XXV. és XXX. sz. alatt közölt latin párbeszédet illetve kisebb költeményeket. Nyelvtanból tanulták : az i és mássalhangzós tövek genusát; a szenvedő igeragozást, az álszenvedő és félig álszenvedő, rendhagyó, hiányos és személytelen igéket, az olvasmányokban előforduló igék a verbo-it megfelelő csoportosításban, az összes igeneveket s ezek alkalmazását is főbb vonásokban. Iskolai írásbeli dolgozat kéthetenként egy, összesen : 15. Tárgyuk magyar mondatok fordítása a szerzett szókinés és nyelvtani anyag felhasználásával.

Tanár : *Jaklowszky Dénes.*

III. osztály. K. k. : Liber Sexti. Latin nyelvkönyv a gimn. III. és IV. oszt. számára. Szerkesztették : Dr. Fodor Gyula és Dr. Székely István. Heti 6 óra. Kéthetenként isk. írásbeli dolgozat. Olvasmányok : Sextus életrajzának keretében szemelvények T. Livius könyveiből, Martialis epigrammáiból, Phaedrus meséiből, Cornelius Nepos életrajzaiból. Nyelvtan : Az I. és II. oszt. tananyagának összefoglaló átisméltése után az esettan.

Tanár : *Fazakas Gáspár.*

IV. osztály. K. k. : Szamosi J. dr. Latin nyelvtana és Dávid I. Olvasókönyve. Heti 6 óra. Prózai olvasmányok : Gallia leírása. Caesarnak a helvétekkel viselt háborúja. Költőiek : Az emberi nemnek négy korszaka, Deucalion és Pyrrha, Icarus, Baucis és Philémon, Midas király. Nyelvtan : A főnevek, melléknevek, névmások és igék ragozásának tüzetes átisméltése. Főnévi igenevek. Melléknévi igenevek. Mellékmondatok, Függő beszéd. — Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat.

Tanár : *Fazakas Gáspár.*

V. osztály. K. k.: Szemelvények Ovidiusból, Szerk. Csengeri János dr. M. T. Ciceronis De imperio Gn. Pompei oratio ad Quirites. Magyarázta Zsámboki Gyula. Heti 6 óra. — Végzett anyag: A) Költőiek: A megválás percei, Evander és Carmenta Latiumba érkezése, Hercules és Cacus, Romulus és Remus kitevése, Róma alapítása, Remus halála, Gabii elfoglalása, Ardea ostroma, A világ teremtése, Niobe, Latona és lyciai pórok, Realiák és verstan. B) Cicero egész beszéde a hozzá fűződő magyarázatokkal. Könyv nélkül: A tél Tomiban.

Tanár: Kovács János.

VI. osztály. K. k.: Cserép József dr., Szemelvények P. Vergilius Maro Aeneiséből és Kalmár Elek, T. Livii ab urbe condita II. XXI—XXII. Cserép József dr. Római régiségek. Heti 5 óra. Két hetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 15. Költői olvasmányok: Szemelvények Vergilius Aeneisének I. és II. könyvéből. Prózaolvasmányok: Szemelv. Livius XXI—XXII. könyvéből.

Tanár: Kovács János.

VII. osztály. K. k.: Szemelvények P. Vergilius Maro Aeneiséből. Cserép J. dr. — C. Sallustii Crispi De coniuratione Catilinae, Kempf József, — Cicero »De signis,« Zsámboki Gyulától, — Segédkönyv: Horváth—Wagner: Római régiségtan. Olvasmány: Vergilius Aeneiséből a VI. és VIII. könyv, bő szemelvényekben. C. Sallustius Crispus, In Catilinam oratio prima, Cicerónak. Könyv nélkül: Válogatott helyek V. Aeneiséből. Írásbeli dolgozatok: Magyarról latinra és viszont.

Tanár: Kovács János.

VIII. osztály. K. k.: Wirth Gyula: Szemelvények Qu. Horatius Fl. műveiből II. kiadás. Gyomlay Gyula: Szemelvények P. Cornelius Tacitus műveiből III. kiadás. Cserép József dr.: Római régiségek. VI. k. Heti 4 óra. — A tárgyalás anyagát képezték: Hor. Carm. I. 1., 3., 4., 10., 11., 14., 22., 24., 31., 34.; II. 3., 10., 16., 18.; III. 1., 2., 3., 30.; IV. 30. Carmen saeculare. Eposon: 2., 7. Satirarum: I. 1. II, 8. Ars poetica 1—190., 250—270., 295—365. Könyv nélkül a válogatottabb ódák. — Tacitus

Annales-e kevés kihagyással. A római régiségek átisméltése, az irodalomtörténet áttekintése, a metrica egyes részletei. Havonként 2 írásbeli iskolai dolgozat, fordítás felváltva magyarból latinra és viszont.

Tanár: Szász József.

IV. Görög nyelv és irodalom.

V. osztály K. k.: Mayvald József dr. Görög nyelvtana és olvasókönyve. Heti 5 óra. Két hetenként egy írásbeli gyakorlat; összesen 15. Hangtan. Névragozás, melléknevek, fokozások, határozók, névmások, számnevek. A nem μ végű igék ragozása. Az alaktan begyakorlására válogatott mondatok fordítása. Olvasmányok: Az Olvasókönyv szerint válogatva. Memoriter az Üdvözlégy görögül.

VI. osztály. K. k.: Szamosi J. dr. Görög nyelvtana és olvasókönyve. L. Keczer G. Xenophon nagyobb elbeszélő műveiből szemelvény. Heti 5 óra. Két hetenként 1 iskolai írásbeli dolgozat, fordítás magyarból görögre a szerzett szókincs felhasználásával, összesen 15. — A μ végű és rendhagyó igék. Olvasmányok: Az oroszlanbőrbe bujt számár. A teknősbéka és a nyúl. A fősvény. A holló és a róka. Az idegen tollakkal ékeskedő csóka. Egyszer is elég. Különös betegség. Az erős Miló. Az almafa. Xenophon Kyrupaideiájából: Kýros jelleme; Auabasisából: Kunaxai csata és Xenophon a hadsereg élére lép. Memoriter: a Miatyánk és Hiszekegy, és Herakles 12 munkája (hexameterben).

Tanár: Embery Árpád.

VII. osztály. K. k.: Kempf József: Szemelvények az Iliasból II. kiadás. Dávid István Herodotos művéből való szemelvények, IV. kiadás. Heti 5 óra. Homeros Iliásából olvastuk az I—III. éneket, Herodotosból pedig a marathoni ütközet, a thermopylai-i csata. Salanus Kambyse Aegyptomban. Dareios királlyá választása. (Dávidnál a 3—7. fejezet). Könyv nélkül tanulták: az Iliasból az 1—

7., Herodotosból a thermopylainál esetetek sírfeliratait, azonkívül a Homeros nevéhez fűződő hagyományok, az eposok sorsa, a homerosi kérdés, az Ilias énekeinek tartalma, az Ilias chronológiája, az Ilias helyrajza, az ó ion nyelvjárás sajátosságai, homéri állam versenyjátékok. Hadügy. Herodotos olvasásánál az esemény részletes megbeszélésén kívül újabb történelmek leírásai is figyelembe vétettek. Az új-ion nyelvjárás, a herodotosi történetírás jellemző sajátosságai, Herodotos életrajza, munkája. — Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat; tárgya: fordítás magyarból görögre és viszont, összesen 8.

Tanár: *Embery Árpád.*

VIII. osztály. K. k.: Csengeri János dr.: Sophokles Antigonéja. Kemenes József Odysseiája. Heti 4 óra. Az Odysseiából olvastuk az 1. ének 1—157 sorait, a 2. ének 413—434 sorait; a 5. ének 192—333. sorait és kisebb elhagyásokkal az egész 6. éneket; az Antigonéból az 1—300 sorokat. Az olvasottakkal kapcsolatban tárgyaltuk a homerosi kor műveltségét, erkölceit, szokásait, vallási nézeteit, az eposz énekeinek tartalmát, a szerkezetet; az Odipusz mondát, az Antigone tartalmát; a görög tragedia fejlődését, a tragikus triász tagjait, a színházi régiségeket; a görög szobrászat alkotásai közül a Zeus, Athene, Hermes szobrok. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat; tárgya: fordítás magyarból görögre és viszont, összesen 8.

V. Görög nyelv helyett választott irodalmi tanulmányok.

V. osztály. K. k.: Csengery János dr.: Homeros Iliasa; Gyomlai Gyula dr.: Homeros Odysseiája; Badics Ferenc; Magyar irodalmi olvasókönyv. Heti 3 óra. — Homeros két eposza bő szemelvényekben, a homeroszi reáliák rendszeres összefoglalása az olvasmányok alapján; részletek Herodotos művéből: Kroisos bukása, Arion sorsa. Hadjárat a skythák ellen; thermopylai

csata; Herodotos mint történetíró; műve és annak alapeszméje. Tinódi: Buda veszéséről: Gyöngyösi, Cserei és Apor műveiből szemelvények, az írók életrajza, a műfaji sajátágok összeállítása. Félévenként egy házi dolgozat.

Tanár: *Fröhlich Ottó.*

VI. osztály. K. k.: Badics F. dr. Magyar irodalmi olvasókönyv II. kiadás. Csiky: Antigone. Losonczy: Elektra. Schill. S. Görög irodalomtörténet. Heti 3 óra. Félévenként egy házi írásbeli dolgozat, összesen 2. Szemelvények a görög és magyar klasszikus költészetből, különösen Tyrtaios Mimnermos, Theognis, Simonides, Anakreon, Sappho, Arkaios, Archilochos. Pindaros, Bachilides, B. Szabó Dávid, Rajnis Révai, Virág, Kazinczy, Bacsányi, Berzsényi, Kölcsey, Csokonai s Vörösmarty, jambikus, trochaikus, daktilikus költeményeiből. Sophokles: Antigonéja és Elektrája. A görög költészet története. Elegikus és jambikus költészet, dráma.

Tanár: *Fröhlich Ottó.*

VII. osztály. K. k.: Badics Ferenc dr. Magyar irodalmi olvasókönyv III. rész; Szilasi, Szemelvények Thukydidesből; Schill, Görög irodalomtörténet. Heti 3 óra. Félévenként 1 házi dolgozat. Olvasmányok: Thukydides bő szemelvényekben, továbbá Kazinczy, Szalay, Horváth M., Kölcsey, Kossuth, Széchenyi I. gr. és Deák F. műveiből.

Tanár: *Dobos Ferenc dr.*

VIII. osztály. K. k.: Péterfy—Gyomlay—Alexander: Szemelvények Platon és Aristoteles műveiből V. k. Schill Salamon: Görög irodalomtörténet IV. jav. k. Dr. Badics F.: Magyar irodalmi olvasókönyv, IV. kötet. Heti 2 óra. Félévenként egy írásbeli házi dolgozat. A görög bölcsészet története, Platon élete. Olvasmányok: Sokrates védekezése. Kriton, vagy a kötelességről. Gorgias. Az állam szemelvényekben. Széchenyi I. gr., Kölcsey F., Eötvös J. br. és Kemény Zs. poliikai szereplése és publicistikai munkáinak ismertetése.

Tanár: *Szász József.*

VI. Német nyelv és irodalom.

III. osztály. K. k.: Orosz Alajos, Német olvasó és gyakorló könyv teljes nyelvtannal. I. rész. Heti 4 óra. — Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Olvasmányok: A) Prózaiak: Die Schule, Das Haus, Das Familienleben, Der menschliche Körper, Das Jahr. B) Költőiek: Im Namen Gottes, Gott ist ewig, Mein Vaterland, Gott und die Eltern, Spruch, Sehnsucht nach dem Frühling, Die beiden Pflüge. — Könyv nélkül a költői darabokat.

Tanár: *Dr. Schreiber* Miklós.

IV. osztály. K. k.: Orosz Alajos, Német olvasó és gyakorló könyv teljes nyelvtannal. Heti 3 óra. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. — Prózai olvasmányok: Die Boten des Todes, Die Treue, Das wohlfeile Mittagessen, Der Greis und der Jüngling, Eine merkwürdige Abbitte. — Költői olvasmányok: Die Einkehr, Der todte Soldat, Das Amen der Steine, Legende vom Hufeisen, Der betrogene Teufel, Die Rieser und die Zwerge. A költemények nagy részét beemléztük.

Tanár: *Szemlér* Ferenc.

V. osztály. K. k.: Orosz Alajos, Német olvasókönyv és Német stílusgyakorlatok. Heti 3 óra. Kéthetenként egy iskolai dolgozat. Olvasmányok: A) Prózaiak: Zeus und das Schaf, Ehre das Alter, Der heilige Johannes, Aristides, Der Nordwind, Regulus, Kindliche und bruderliche Liebe, Sokrates, A két fősvény, A ló és a farkas, A két eke, A zarándok, Kleantes, Verebek a kalap alatt. B) Költőiek: Die Schatzgräber, Der Szekler Landtag, Die Mutter lag im Totenschrein, Died Teilung der Erde, Die Sonne bringt es an den Tag, Loreley. — Könyv nélkül a költői darabok. Die Schatzgräber, Die Mutter lag im Totenschrein, Loreley.

Tanár: *Dr. Schreiber* Miklós.

VI. osztály. K. k.: Orosz Lajos, Német olvasókönyv és Német Stílusgyakorlatok. Heti 3 óra. Kéthetenként 1 írásbeli dolgozat. — Prózai olvasmányok: Sankt Peter mit der Geiss, Der Pilger, Die Schildbürger, Unsere Zugvögel, Armin und

die Schlacht im Teutoburger Walde, Das Rittertum im Mittelalter, Die Turniere. Die Jungfrau von Orleans, Die Sonderbare Wirtszuche, Die moralischen Folgen des Alkoholismus, Wiege und Sarg, A vas, A róka és a gólya, Vasárnap a tengeren. — Költők: Der Schatzgräber, Der Sänger, Die Teilung der Erde, Die Bürgerschaft, Die Sonne bringt es an der Tag. Die Wallfahrt nach Kewlar. Der Maler. Blumengruss, Schillieder, Der Postillon, Frühlingslied, Der gute Kamerad, Meine Freunde. Des Sängers Fluch. A költemények egy részét emléztük.

Tanár: *Szemlér* Ferenc.

VII. osztály. K. k.: Szemák István dr., Német olvasókönyv IV. rész; Orosz Alajos Német stílusgyakorlatok; Goethe—Weber, Hermann und Dorothea. Heti 3 óra. Havonként egy isk. írásbeli dolgozat. Prózai olvasmányok: Die erste Blütezeit der deutschen Literatur (emlézve). Inhalt des Niebelungenliedes, Das Gudrunlied, Inhalt des Gudrunliedes, Das Kunstepos (emlézve), Die Artussage, Die Gralsage, Die Karlsage, Die bedeutendsten Dichter des höfischen Epos, Inhalt aus Parsival, Lohengrin, Tristan und Isolde und Rolandlied, Der Minnegesang, Walter von der Vogelweide. Magyarból németre: Goethe. A Nibelungen-énekből. Költői olvasmányok: Hermann und Dorothea, Aus dem Niebelungenliede, Gudrunliede, Parzival, Walthers Dichtungen, Lessings Epigrammen. Könyv nélkül: Parzivals Entritt in die Welt, Walthers: Mahnung, Lessing: Epigramme. Magánolvasmány: Aus Lessings Fabeln, részletek Laokoon, Litteraturbriefe és Hamburger Dramaturgie-ből.

Tanár: *Dr. Schreiber* Miklós.

VIII. osztály. K. k.: Dr. Szemák István, Német olvasókönyv IV. r. Schiller—Henrich, Wilhelm Tell. Orosz Alajos, Német stílusgyakorlatok. Heti 3 óra. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. — Prózai olvasmányok: Schiller, Goethe, Az újabbkori német irodalom. Költői olvasmányok: Wilhelm Tell. Das Lied von der Glocke. Bő szemelvények Goethe és Schiller lirájából.

Tanár: *Szemlér* Ferenc.

VII. Történelem.

III. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv: Újházy L. A magyar nemzet története I. rész.

Tanár: *Frölich* Ottó.

IV. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv: Ujházy L. A magyar nemzet történelme II. rész. A magyarok története a mohácsi vésztől az 1867. évi koronázásig. Magyarország és Ausztria politikai földrajza.

Tanár: *Dobos* Ferenc dr.

V. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv: Szölgvényi F. dr. Egyetemes történelem I. rész. Ó-kor. A keleti népek, görögök és rómaiak története a nyugatrómai birodalom megdüléskéig.

Tanár: *Frölich* Ottó.

VI. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv: Szölgvényi F. dr. Egyetemes történelem II. rész. A középkor történelme egészen és az új-kor történelme a vesztfáliai békéig.

Tanár: *Dobos* Ferenc dr.

VII. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv: Szölgvényi F. dr. Egyetemes történelem III. rész. Az új-kor történelme a vesztfáliai békétől 1871-ig. A nevezetesebb államok politikai földrajza.

Tanár: *Frölich* Ottó.

VIII. osztály. Hetenként 3 óra. Tankönyv: Dr. Jászai Rezső. Magyarország oknyomozó története. A magyarok oknyomozó története a legrégebb időktől 1867-ig.

Tanár: *Dobos* Ferenc dr.

VIII. Földrajz.

I. osztály. K. k.: a) Márki S. dr., Földrajz I. rész. Magyarország földrajza. V. kiadás. b) Kogutowicz M. Földrajzi atlasz III. kiadás. Heti 3 óra.

Tanár: *Kulcsár* Ferenc.

II. osztály. K. k.: Márki S. dr., Földrajz II. rész. A föld öt része. Kogutowicz, Atlasz II. rész. Heti 3 óra.

Tanár: *Kulcsár* Ferenc.

III. osztály. K. k.: a) Márki S. dr., Földrajz IV. kiadás. b) Kogutowicz M., Földrajzi atlasz III. kiadás. c) Mihalovits B. A fizikai és matematikai földrajz elemei.

Tanár: *Kulcsár* Ferenc.

IX. Természetrájk.

I. osztály. K. k.: Ormándy M. dr. Természetrájk a gimn. és reálisk. I. o. számára. Heti 2 óra.

Tanár: *Kulcsár* Ferenc.

II. osztály. K. k.: Ormándy M. dr. Természetrájk a gimn. és reálisk. II. o. számára. Heti 2 óra.

Tanár: *Kulcsár* Ferenc.

IV. osztály. K. k.: Roth dr.—Tőkés L. A növénytan alapvonalai. Középiszkolák felső osztályai számára, IV. javított kiadás. Heti 2 óra.

Tanár: *Tamás* Albert.

V. osztály. K. k.: Roth—Vangel dr. Az állattan alapvonalai. Középiszkolák felső osztályai számára. V. kiadás. Heti 3 óra.

Tanár: *Kulcsár* Ferenc.

VI. osztály. K. k.: Roth—dr. Hankó V. és dr. Melczer G. Ásványtan és kémia a gimnáziumok VI. osztálya számára.

Tanár: *Kulcsár* Ferenc.

X. Természettan,

VII. osztály. K. k.: Vörös Cyrill dr. Kísérleti természettan II. kiadás. Heti 4 óra. Mechanika, hangtan és fénytán.

Tanár: *Jancsó* Béla.

VIII. osztály. K. k.: Vörös Cyrill dr. Kísérleti természettan. II. kiadás. Heti 4 óra. — Hőtan. Elektromosság és mágnesség. A kosmographia eleme.

Tanár: *Luckhaub* Gyula.

XI. Matematika.

Számтан I—III., algebra IV., algebra és geometria V—VIII.

I. osztály. K. k.: Gidró Bonifác, Közönséges számтан I. rész II. kiadás. Heti 4 óra. — Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. A házi dolgozatok száma 100.

Tanár: *Jancsó* Béla.

II. osztály. K. k.: Gidró Bonifác, Közönséges számтан II. rész. II. kiadás. Heti 4 óra. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. A házi dolgozatok száma 120.

Tanár: *Luckhaub* Gyula dr.

III. osztály. K. k.: Gidró Bonifác, Közönséges számтан III. rész. II. kiadás. Heti 3 óra. — Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. A házi dolgozatok száma 80.

Tanár: *Jancsó* Béla.

IV. osztály. K. k.: Borosay Dávid, Algebra IV., III. kiadás. Heti 3 óra. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. Házi dolgozatok száma 90.

Tanár: Dr. *Luckhaub* Gyula.

V. osztály. K. k.: Borosay Dávid, Algebra IV. kiadás és Borosay Dávid, Geometria I. rész. II. kiadás. Heti 3 óra. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. Házi dolgozatok száma 35.

Tanár: *Jancsó* Béla.

VI. osztály. K. k.: Borosay Dávid, Algebra IV. kiadás és Borosay D., Geometria II. kiadás. Heti 4 óra. Havonként egy is-

kolai írásbeli dolgozat, összesen 9. Házi dolgozatok száma 70.
Tanár: Dr. *Luckhaub* Gyula.

VII. osztály. K. k.: Borosay Dávid, Algebra IV. kiadás.
Borosay D., Geometria II. rész. Heti 3 óra — Havonként egy
iskolai írásbeli dolgozat, összesen 9. Házi dolgozatok száma 40—40,
Tanár: *Jancsó* Béla.

VIII. osztály. K. k.: Borosay Dávid, Algebra IV. kiadás.
Borosay D., Geometria II. rész II. kiadás. Heti 2 óra. — Havon-
ként egy iskolai írásbeli dolgozat, összesen 8. Házi dolgozat 30.
Tanár: Dr. *Luckhaub* Gyula.

XII. Rajz.

*Rajzoló geometria I—II., rajz. geom. és szabadk. rajz III—IV.,
görögpótló rész V—VIII.*

I. osztály. K. k.: Huszka József, Rajzoló geometria. Heti 3 óra.
Tanár: *Spanyár* Pál.

II. osztály. K. k.: Huszka József, Rajzoló stereometria.
Heti 3 óra.
Tanár: *Spanyár* Pál.

III. osztály. K. k.: Huszka József, Konstruktív planimetria
Heti 2 óra.
Tanár: *Spanyár* Pál.

IV. osztály. K. k.: mint a III. osztályban. Heti 2 óra.
Tanár: *Spanyár* Pál.

V. osztály. Heti 2 óra. Ismert testek s ezekből összeállított
testcsoportok rajzolása természet után a látszatnak megfelelően.
Különböző előadásmódok (technikák) gyakorlása. Ókori (asszir,
egyiptomi, görög, római) műemlékek bemutatása a képzőművé-

szetek fejlődése szerint, a reájuk vonatkozó rövid műtörténeti magyarázatokkal kapcsolatban.

Tanár: *Spanyár Pál*.

VI. osztály. Heti 2 óra. Testcsoportok, domborművek, dísz-
tárgyak rajzolása természet után. Középkori műemlékek; épületek,
szobrok, mozaik-, üveg- és miniatűr képek, fal és oltárképek
bemutatása és ismertetése hű reprodukciók nyomán.

Tanár: *Spanyár Pál*.

VII. osztály. Heti 2 óra. Természet köréből vett tárgyak,
virágok, lepkék, bogarak, madarak és apróbb emlősállatok rajzo-
lása és festése. Újkori műemlékek, valamint néhány modern fest-
mény bemutatása, kérdésekkel és magyarázatokkal kísérve.

Tanár: *Spanyár Pál*.

VIII. osztály. Heti 2 óra. Állati és emberi koponyák rajzo-
lása. Fej rajzolása főszminták és természet után. A jelesebb ma-
gyar művészek műveinek bemutatása és ismertetése a reájuk vo-
natkozó rövid műtörténeti és esztétikai magyarázattal kapcsolatban.

Tanár: *Spanyár Pál*.

XIII. Böleseleti előtan.

VIII. osztály. K. k.: Szitnyai Elek: Lélektan és logika.
Heti 3 óra.

Tanár: *Frölich Ottó*.

XIV. Szépirás.

I. osztály. Heti 1 óra. — Folyó magyar írás; kis- és nagybetűk.
Tanár: *Jaklowszky Dénes*.

II. osztály. Heti 1 óra. Német írás.
Tanár: *Szemlér Ferenc*.

XV. Testgyakorlás.

I. osztály. Hetenkint 2 óra. *a)* Rendgyakorlatok : egyszerű katonai és tornászati alapgyakorlatok. *b)* Szabadgyakorlatok : két és 4 ütemű taggyakorlatok. *c)* Szergyakorlatok : alapgyakorlatok függés, támasz és ugrásban. *d)* Játék : futó és labdajátékok. *e)* Verseny : mászás, ugrás, kötélhuzás és futás. *f)* Kitartó futás 1—3 percig. A rendes 2 tornaórán kívül ősszel és tavasszal egy játékdélután, mely a közeli játszótéren 3—5-ig tartott. Korcsolyáztak, rodliztak és fürödtek.

II. osztály. Hetenkint 2 óra. *a)* Rendgyakorlatok : könnyebb katonai és tornázó rendgyakorlatok. *b)* Szabadgyakorlatok : 2—4 ütemű taggyakorlatok bottal és a nélkül. *c)* Szergyakorlatok : könnyebb gyakorlatok függés, támasz és ugrásban osztálytornázás szerint. *d)* Játék : futó és labdajátékok. *e)* Verseny : mászás, ugrás, kötélhuzás és futás. *f)* Kitartó futás 1—4 percig. A rendes 2 tornaórán kívül ősszel és tavasszal egy játékdélután, mely a közeli játszótéren 2—5-ig tartott. Korcsolyáztak, rodliztak és fürödtek.

III. osztály. Hetenkint 2 óra. *a)* Rendgyakorlatok : nehezebb katonai és tornászati rendgyakorlatok. *b)* Szabadgyakorlatok : négy ütemű gyakorlatok bottal és anélkül. *c)* Szergyakorlatok : gyakorlatok függésben, támaszban és ugrásban osztálytornázás szerint. *d)* Játék : futó és labdajátékok. *e)* Verseny : mászás, ugrás, kötélhuzás és futás. *f)* Kitartó futás 1—5 percig. A rendes két tornaórán kívül ősszel és tavasszal egy játékdélután, mely a játszótéren 3—5-ig tartott. Alkalmos időben a játékdélutánok alatt korcsolyáztak, rodliztak és fürödtek.

IV. osztály. Hetenkint 2 óra. *a)* Rendgyakorlatok : nehezebb katonai és tornászati rendgyakorlatok. *b)* Szabadgyakorlatok : 4—8 ütemű. tagszabadgyakorlatok fa és vasbotokkal, súlyzókkal s a nélkül. *c)* Szergyakorlatok : nehezebb gyakorlatok függésben, támaszban és ugrásban. *d)* Játék : futó és labdajátékok. *e)* Verseny :

mászás, ugrás, kötélhuzás és futás. *f*) Kitartó futás 1—6 percig. A rendes két tornaórán kívül ősszel és tavasszal egy játékdélután, mely 3—5-ig tartott a játszótéren. Korcsolyáztak, rodliztak és fürödtek.

V. osztály. Hetenkint 2 óra. *a*) Rendgyakorlatok : az előirt katonai rendgyakorlatok egészben véve. *b*) Szabadgyakorlatok : 4—8 ütemű taggyakorlatok súlyzókkal, fa és vasbotokkal. *c*) Szer-tornázás : csapattornázás szerint, tornakártyák alapján. *d*) Játék : futó és labdajátékok. *e*) Verseny : mászás ugrás, futás és kötélhuzás. *f*) Kitartó futás 1—7 percig. A rendes két tornaórán kívül ősszel és tavasszal egy játékdélután, mely 3—5-ig a játszótéren tartatott. Korcsolyáztak, rodliztak és fürödtek.

VI. osztály. Hetenkint 2 óra. *a*) Rendgyakorlatok : az előirt katonai rendgyakorlatok egészben véve. *b*) Szabadgyakorlatok : 4—8 ütemű gyakorlatok súlyzókkal, fa és vasbotokkal. *c*) Szer-tornázás : csapattornázás szerint, tornakártyák alapján; továbbá gerely- és discos-dobás és rúd-ugrás. *d*) Játék : futó és labdajátékok. *e*) Verseny : mászás, futás és kötélhuzás. *f*) Kitartó futás 1—8 percig. A rendes két tornaórán kívül ősszel és tavasszal egy játékdélután, mely 3—5-ig a játszótéren tartott. Korcsolyáztak, rodliztak és fürödtek.

VII. osztály. Hetenkint 2 óra. *a*) Rendgyakorlatok : az előirt katonai redgyakorlatok. *b*) Szabadgyakorlatok : 4, 8 és 12 ütemű taggyakorlatok súlyzókkal, vasbotokkal és buzogánnyal. *c*) Szer-tornázás : csapattornázás szerint, tornakártyák alapján; továbbá gerely-, discos-, súlydobás és rudugrás. *d*) Játék : futó és labdajátékok. *e*) Verseny : függeszkedés, ugrás, futás és kötélhuzás. *f*) Kitartó futás 1—9 percig, A rendes két tornaórán kívül ősszel és tavasszal a céllövészetben gyakorolták a tanulók magukat. Korcsolyáztak, rodliztak és fürödtek.

VIII. osztály. Hetenkint 2 óra *a*) Rendgyakorlatok : az előirt katonai rendgyakorlatok. *b*). Szabadgyakorlatok : 4, 6, 8 és 12

ütemű taggyakorlatok súlyzókkal, vasbottal és buzogányokkal. *c)* Szertornázás: csapattornázás szerint, tornakártyák alapján; továbbá gerely, discos, súlydobás és rúdugrás. *d)* Játék: futó és labdajátékok. *e)* Verseny: függeszkedés, ugrás, futás, kötélhuzás. *f)* Kitartó futás 1—10 percig. A rendes két tanórán kívül ősszel és tavasszal a céllövészetben gyakorolták a tanulók magukat. Alkalmasság időben a játékdélutánok alatt a korcsolyázást, rodlizást és fürdést gyakorolták.

Tanár: *Szabó* Ferenc.

Tornavizsga és tornaünnepélyek. *a)* December hó 17-én délután fél 6 órakor tartotta intézetünk *első disztornáját* az évvégi tornavizsga győztesének jutalmazására a következő műsor szerint: 1. Felvonulás. 2. Himnusz. 3. Fabotgyakorlatok zenekísérettel. 4. Csapattornázás: I. osztály ugrózsámoly, úszóbak. II. osztály rohamdeszka, palánk. III. osztály vízszintes létra, magasugrás. IV. osztály gyűrűhinta, ló. 5. Buzogánygyakorlatok zenekísérettel. 6. Csapattornázás: V. osztály korlát, rúdmászás. VI. osztály nyújtó, bakugrás. VII. osztály ló, korlát. 7. Játék. 8. Mintacsapat-tornázás: Korlát, nyújtó és bak magasugrás. Vezető: *Stotter* Pál VII. o. t. 9. Tornagulák. 10. Szózat. 11. Elvonulás.

Nagy és előkelő közönség jelenlétében folyt le ezen disztornánk, melynek anyagi és erkölcsi sikere egyaránt várakozáson felüli volt.

b) Évzáró tornavizsgánkat mint a tavaly, úgy az idén is a tornateremben kellett megtartanunk, mert még ezideig nincsen készen a játszóterületünk. Az évvégi tornavizsga a következő sorrendben folyt le: 1. Felvonulás. 2. Himnusz. 3. Buzogánygyakorlatok zenére. 4. Csapattornázás: I. o. rézsutos létra, úszóbak. II. o. palánk magasugrás. III. o. vízszintes létra, alacsony korlát. IV. o. rohamdeszka, bakugrás. 5. Futómászás, verseny (V., VI., VII. o. t. számára). 6. Magasugrás. I., II., III. IV., V, VI., VII. o. 7. Csapattornázás: V. o. ló, lengőkötél. VI. o. korlát, bakugrás. VII. o. nyújtó, gyűrűhinta. 8. Játék. 9. Verseny-tornázás: korlát, nyújtó, ló és lóugrás. 10. Mászás, verseny I., II., III. és IV. o. számára. 11. Kötél huzás az első és második osztály csapatával. 12. Birkózás. 13. Torna gulák. 14. Díjkiosztás. 15. Elvonulás.

Sikerült az athlétikai versenyt a következő sorrendben megtartanunk: 1. Felvonulás. 2. Himnus. 3. Távolugrás. V., VI., VII. o. t. számára. 4. Versenyfutás. I—IV. o. t. számára. 5. Diszkosz dobás. 6. Távolugrás I., II., III., IV. o. t. számára. 7. Gerelyvetés. 8. Súlydobás. 9. Játék. 10. Elvonulás.

Megjegyezni kívánom, hogy a jövő iskolai évben köteles minden tanuló a tornaórákra tornaingben, tornacipőben s lehetőség szerint tornanadrágban megjelenni.

Céllövészet. A honvédelmi m. kir. miniszter úr erkölcsi és anyagi támogatása az elmúlt iskolai évben is lehetővé tette, hogy az intézet VI., VII., VIII. o. tanulói közül az önként jelentkezők katonai kiképzésben részesüljenek. A kiképzés az egész iskolai évben keresztül heti 2 órában folyt le. A három osztályból az év elején összesen 54 tanuló jelentkezett, sajnos azonban, hogy az év vége felé már csak 22 tanuló vett részt a katonai kiképzésben.

A tanulók *Lukács* Lőrinc hadnagy vezetésével és *Szabó* Ferenc tornatanár közreműködésével az előirt és szükséges katonai gyakorlatokat, fegyverfogást és a célbalövést szorgalmasan gyakorolták. A téli hónapokban a szobafegyver lövést, a nyári hónapokban pedig a helybeli katonai lövöldében az éles tölténnyel való lövést gyakorolták. Május 19-én befejeztetett lett ezen tanfolyam a helybeli lövöldében megtartott versennyel, melynek győztesei a következők: 1. Csergő Benedek VI. o. t. 2. Gyarmathy Lajos VII. o. t. 3. Szabó Károly VII. o. t. 4. Czikmántori Endre VI. o. 5. Ilyés Balázs VI. o. 6. Rómer Endre V. o. tanuló.

Biró István főreáliskolai tanár úr 10 koronát tüzött ki két legjobb lövő számára: ezt Csergő Benedek és Gyarmathy Lajos VII. o. t. nyerték el. Nem mulaszthatom el, hogy *Biró* tanár úrnak szives adakozásáért intézetünk nevében hálás köszönetünket fejezzük ki.

A m. kir. honvédelmi miniszter úr mint minden évben, úgy az idén is érmeikkel jutalmazta a legjobb lövőket, ezen érmeket a főntemlített tanulók nyerték el.

Kedves kötelességet teljesítek, midőn *Lukács* Lőrinc hadnagy úrnak e helyütt is az intézet igazgatójának nevében fárad-

hatalatlan buzgó munkásságáért hálás köszönetünket fejezzük ki. Nem mulaszthatjuk el, hogy a helybeli katonai parancsnokságnak köszönetünket fejezzük ki azért, hogy több ízben bocsátotta rendelkezésünkre a helybeli lövöldét.

Magyar írásbeli tételek a négy felső osztályban.

V. osztály. 1. Székelyudvarhely és környéke. 2. Egy népese. 3. Valamely régi székely ház és kapu leírása. 4. Szondi halála Tinódi Istvánffy után (isk.) 5. Rákóczy és társainak sorsa (isk.) 6. A történetírás jelentősége. 7. A magyar krónikák. 8. Mit mond Kölcsey a Parainesisben a hazaszeretetről. 9. Az ébredő természet hatása az emberi szivre (isk.).

VI. osztály. 1. Ad maiora natus sum. 2. Szent Péter alakja a mesékben és mondákban. 3. Miféle gondolatokat illusztrál a »Buda halála« c. eposz? 4. A Zrinyiász célzatossága. 5. Gyulai Márton esete. 6. A magyar népdal keletkezése és sorsa. 7. Az Óda »A magyarokhoz« c. költemény alapján. 8. Coriolanus bűne és büphődése. 9. Fontos-e a színház erkölcsi tisztasága.

VII. osztály. 1. Attila a mondák és krónikák alapján. 2. Hazafiság és vallásosság a magyar egyházi énekekben. 3. Zrinyi önfeláldozása. 4. Pázmány stilusa. 5. A magyar bujdosók sorsa (Mikes után). 6. Politikai viszonyok hatása az irodalomra Besse nyey korában. 7. A különböző irod. iskolák előnyei. 8. A nyelvújítás története. 9. A magyar dráma fejlődése Katonáig.

VIII. osztály. A két Kisfaludy. 2. Vörösmarty érzésvilága. 3. Petőfi és a szocializmus. 4. Miért fejlődik az elégia az elnyomatás éveiben? 5. Vajda János és Gyulai Pál lírája. 6. Mindig vonzó olvasmány lesz-e »Az ember tragédiája? 7. Az irodalom és erkölcs viszonya. 8. Micsoda életrevaló gondolatokat adnak irodalmi tanulmányaink?

Rendkívüli tárgyak.

1. **Egészségtan.** Heti 2 óra. Tankönyv: Fodor J. dr. egészségtan.

Tanár: *Imreh* Domokos dr.

2. **Mintázás.** Tananyag: Bevezetésül alapkészítés, adott méret szerint. A kiadott tárgynak az alapra való felrajzolása. Egyszerű és komplikáltabb ornamentikus részletek, később a magasabb osztályba járó tanulókkal figurális alakzatok u. m. fejek, testrészek mintázása főszminták után; a tanulók tehetsége szerint agyagban. A különböző stílusok rövid magyarázása. Heti 1 óra. A tanítás a helybeli m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskolában folyt.

A mintázási tanfolyamra beiratkozott tanulók névsora az 1911—12. tanévben: I. osztály: Ádám Károly, Donáth László, Donáth Gyula, Kobori Ernő, Deák Antal, Kovács Miklós, Lukács István, Rákosi Jenő, Tassaly József, Prodan János, Szolga Gábor, Vesselényi Árpád, Blájer Ernő, Ungvári László, Rác Albert, Gőczey István, Genie János, Jánosy Sándor, II. osztály: Tassaly Lajos. III. osztály: Balázs Dániel, Fazakas Ignác, Géher János, Grész Károly, Mátyás Albert, Lázár Lajos, Zonda Géza. IV. osztály: Beke Andor, Cseh Ágoston, Dénes Gábor, Grész Béla, Slákovits Mihály, Török István. V. osztály: Maráth József, Pillich Dezső, kik a mintázásban jó eredményt értek el.

Ohajtandó, hogy a jövő tanévben, mivel a mintázás fontos tényező az ifjúság fogékony lelkére és finomító — forma izlésére és rajzbeli tehetségének előmozdítására, minél többen iratkozzanak be a tanfolyamra.

3. **Ének.** *Egyházi ének*; heti 2 óra. Unisono egyházi énekek; vezette Szabó Antal róm. kath. kántor-tanító. *Világi ének*; heti 2 óra. Az énekkarban összesen 110 tanuló vett részt s az részint mint vegyeskar, részint mint férfikar működött. Az énekkar közreműködött az intézet nyilvános ünnepélyein. Tananyag: elmélet: vonalrendszer, hangjegyek, kulcsok, módosító jelek, hangjegyek értéke, szünetjel, hangsorok; ütem: gyakorlat: négy szölamú énekek vegyes és férfikar.

Az énekkart vezette: *Dobó* Zoltán.

4. **Zene.** Heti 5 óra. Résztvett kezdő 16, haladó 12 tanuló.
Tananyag: Bloch zeneiskola I., haladók részére II. kötet. Pleyel,
Jausa, Mazas, duók, quartettek 4 hegedüre.

A zenekart vezette: *Dobó Zoltán.*

V.

Tanári kar.

1. **Tamás Albert**, világi; a főgimnázium igazgatója; okl. tanár a természetrajz-, vegytan- és tornából; tanította a természetrajzot a IV. osztályban. Heti óráinak száma 3. Tanít 29 év óta.

2. **Soó Gáspár** igazgató, nyugdíjban.

3. **Bodosi Lajos** r. tanár, nyugdíjban.

4. **Daróczi János** r. tanár, nyugdíjban.

5. **Dobos Ferenc dr.**, világi; okl. tanár a történelemből és földrajzból; a történelemnek a IV., VI., VIII., a görögpótlónak a VII., a magyarnak a IV. osztályban rendes tanára; a tanári könyvtár őre. Heti óráinak száma 16. Tanít 7 év óta.

6. **Embery Árpád**, világi; okl. tanár a latin- és görög nyelvből; tanította az V., VI., VII. oszt. a görögöt. Heti óráinak száma 15. Tanít 26 év óta.

7. **Fazakas Gáspár**, erd. egyházmegyei áldozó pap, okl. tanár a magyar- és latinnyelvből; a III. osztály főnöke; a magyar nyelvnek a III., a latin nyelvnek a III., IV. osztályban rendes tanára. Heti óráinak száma 16. Tanít 12⁷/₈ év óta.

8. **Frölich Ottó**, világi; okl. tanár a földrajzból és történelemből; III., V., VII. oszt. történelem, V., VI. oszt. görögpótló,

VIII. oszt. bölcsészet r. tanára. Heti óráinak száma 18. Tanít 8 év óta.

9. **Gáspár Balázs** r. tanár, nyugdíjban.

10. **Jaklovszky Dénes**, világi; okl. tanár a latin és görög nyelvből; tanította a magyar és latin nyelvet a II., a görög nyelvet a VIII., a szépírást az I. osztályban. A II. osztály főnöke, értekezleti jegyző. Heti óráinak száma 16. Tanít 4 év óta.

11. **Jancsó Béla**, világi; okl. tanár a mennyiségtan és természettanból; tanította a mennyiségtant az I., III., V., VII. osztályban, a természettant a VII. osztályban. Heti óráinak száma 17. Tanít 4 év óta.

12. **Jánosy Péter** r. tanár, nyugdíjban.

13. **Kovács János**, erd. egyházmegyei áldozó pap, okl. tanár a magyar- és latin nyelvből; a VII. oszt. főnöke, a latin nyelvnek az V—VII. osztályban rendes tanára. Heti óráinak száma 16. Tanít 18 év óta.

14. **Kulcsár Ferenc**, világi; okl. tanár a vegytan, természetrajz és földrajzból, tanította a földrajzot az I., II. és III., a természetrajzot az I., II., V. és VI. osztályban. A természetrajzi szertár őre. Heti óráinak száma 18. Tanít 8 év óta.

15. **Luckhaub Gyula dr.**, világi; okl. tanár a mennyiségtan és természettanból, okleveles gyorsírástanár, a matematikának a II., IV., VI., VIII. oszt., a természettannak a VIII. osztályban rendes tanára. A VI. osztály főnöke. Heti óráinak száma 17. A természettani szertár őre. Tanít 8 év óta.

16. **Schreiber Miklós dr.**, világi; okl. tanár a magyar-, német és latin nyelvből; az V. oszt. főnöke, a magyarnak az V. és VII., a németnek a III., V. és VII. osztályban rendes tanára. Heti óráinak száma 16. Tanít 2 év óta.

17. **Spanyár Pál**, világi; okl. tanár a szabadkézi- és mértani rajzból, a rajzoló geometriának az I., II., III., IV., a görögpótló rajznak az V., VI., VII., VIII. osztályban rendes tanára, a szabadkézi rajznak, mint rendkívüli tárgynak tanára. Heti óráinak száma 18. A rajzszerár őre. Tanít 14 év óta.

18. **Szász József**, világi; okl. rendes tanár a magyar- és latin nyelvből, az I. osztály főnöke s az ifjusági könyvtár őre és a módszeres értekezletek jegyzője. Tanította a latin nyelvet az I. és VIII., a magyar nyelvet az I. és a görögpótló irodalmat a VIII. osztályban, heti 17 órában. Tanít 5 év óta.

19. **Szemlér Ferenc**, világi; okl. tanár a magyar- és német nyelvből; a magyar nyelvnek a VI. és VIII. oszt., a német nyelvnek a IV., VI., VIII. osztályban s a szépirásnak a II. osztályban rendes tanára. Heti óráinak száma 17. Tanít 14 év óta.

20. **Szabó János**, ér. egyházmegyei áldozó pap; a hittannak az I—VIII. osztályban okl. rendes tanára. Heti óráinak száma 16. Tanít 6 év óta.

21. **Szabó Ferenc**, világi; okl. tornatanár, a tornaszertár őre, tanította a tornát minden osztályban, heti 16 órában, a játékdélutánokat vezette az őszi és tavaszi hónapokban 3 csoportban, heti 6 órán. Tanít 2 év óta.

22. **Imreh Domokos dr.**, világi; vármegyei közpórházi igazgató főorvos; az egészségannak a VII. osztályban okl. rendes tanára, heti 2 órában. Iskolai orvos. Tanít 10 év óta.

23. **Dobó Zoltán**, világi; főreáliskolai tornatanár, az ének- és zenekar vezetője. Tanít 3 év óta.

24. **Szabó Antal**, róm. kath. kántor-tanító; tanította az egyházi éneket, heti 2 órában.

25. **Sándor István**, hitoktató; görög katolikus esperes.

Intézeti alkalmazottak: *Könczey* István, fűtőházi- és vízvezetési szerelő; *Ilyés* Alajos, *Hadnagy* János, iskolaszolgák.

A tanárok társadalmi és irodalmi működése.

1. **Embery Árpád**, Udvarhelyvármegye törvényhatóságának és Székelyudvarhely város képviselőtestületének virilis tagja; egyháztanácsos és iskolaszéki tag; az Oltáregylet igazgatósági, az udvarhelym. gazdasági egyesület választmányi, az orsz. tanáregyletnek rendes tagja; a városi tisztviselői körnek s a vármegyei vadásztársaság elnöke; a székelyudvarhelyi róm. kath. egyházközség státusgyűlési képviselője, volt országgyűlési képviselő. Elnöki megnyitók és alkalmi beszédek mellett szabadelőadást tartott a státusit anárok ez évi kongresszusán »Komoly apróságok« és »Az élc esztétikája« címen.

2. **Frölich Ottó**, Udvarhelyvármegye törvényhatóságának és Székelyudvarhely város képviselőtestületének tagja.

3. **Kulcsár Ferenc**, m. kir. tart. honvédhadnagy, közigazgatási és méhészeti előadásokat tartott a vármegye több községében, továbbá az Erdélyi méhészeti vándorgyűlésen »A tudományos vizsgálati módszerek méhészeti fontosságáról«.

4. **Szemlér Ferenc**, egyháztanácsos, a székelyudvarhelyi iparos- és tanonciskola felügyelő bizottságának s az 1912. évi bécsi nemzetközi eucharisztikus kongresszus magyar bizottságának tagja. Beszédet mondott a XI. Orsz. Kath. Nagygyűlés második nyilván. ülésén Budapesten. Egy-egy előadással vett részt az Orsz. Kath. Szövetség ker. szociális kurzusán Budapesten és a Kath. Kör társadalmi estély-sorozatán Nagyváradon.

5. **Tamás Albert**, Udvarhelyvármegye törvényhatóságának és Székelyudvarhely város képviselőtestületének tagja; iskolaszéki tag és az egyházközség pénztárosa. Előadást tartott az »Iparos önképzőkörben« a geologia köréből.

VI.

Az ifjuság érdemsorozata.

Rövidítések magyarázata: Az erkölcsi viselet jelzésénél 1 = jó, 2 = szabályszerű, 3 = kevésbé szabályszerű. Az előmenetel jelzésénél 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, = elégtelen.

Egyéb rövidítések: g. k. és g. kath. = görög katolikus, g. kel. = görög keleti, ev. ref. = evangélikus református, ág. ev. = ágostai evangélikus, unit. = unitárius, ism. = ismétlő, m. t. = magántanuló.

I. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Természettan	Számítás	Mértan	Szépíráás	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Ajvász Kálmán	2	2	3	3	3	2	2	1	1	1	3
Ádám István	2	4	4	4	3	4	3	3	2	1	4
Ádám Károly	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3
Barkóczy László	2	3	3	3	3	2	4	3	2	2	4
5 Bálint Dénes	2	4	4	4	3	4	4	3	3	1	4
Blájer Ernő	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	3
Bodoni Lajos	2	3	4	3	3	3	3	2	1	1	4
Bokor Ferenc	1	3	3	3	3	2	3	2	3	1	3
Bokor János	1	3	3	3	3	2	3	2	3	1	3
10 Borbély Ferenc	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3
Csendőr Jenő	1	2	2	3	3	2	3	2	1	1	3
Deák Antal	2	2	3	3	3	2	3	3	1	1	3
Dobribán Jenő	2	3	3	3	3	2	3	3	2	1	3
Donáth Gyula ism.	1	3	3	3	3	3	2	2	1	1	3
15 Donáth László	2	4	4	3	3	3	3	3	2	1	4

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Természettud.	Számítás	Mértan	Szépíráás	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Duka András	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Fülöp Alajos	1	3	3	3	3	2	3	2	3	1	3
Gegő Sándor	1	2	2	3	3	2	3	3	3	1	3
Ghenie János g. kel.	1	4	3	3	3	4	3	3	2	1	4
20 Göczey István	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1	2
Göllner Ottó	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3
Haricska János	2	3	3	3	3	2	3	3	2	1	3
Hengl Károly	2	2	2	2	2	3	3	1	1	1	3
Janecek János	1	4	4	3	3	3	3	3	3	1	4
25 Kapdebő József	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Kiss Géza	2	4	4	3	3	3	3	3	3	1	4
Kóbori Ernő	1	4	4	3	3	3	3	2	2	1	4
Kovács Dénes ism.	2	3	4	3	3	3	3	2	3	1	4
Kovács Miklós	2	4	4	3	3	3	3	3	3	1	4
30 Kovács Sándor	2	3	4	4	3	3	3	3	3	1	4
Köteles Domokos	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3
Lakatos Simon ism.	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3
László János	1	3	3	3	3	2	3	3	3	1	3
Losdorfer Emil	2	3	3	3	3	2	3	2	3	1	3
35 Lőrincz Antal	1	2	2	2	3	2	3	2	3	1	3
Lukács István	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3
Majorosi Gusztáv ism.	3	3	3	3	3	4	4	3	2	2	4
Márton István	1	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2
Orbán Antal	2	4	4	4	3	4	4	3	2	2	4
40 Pál Gábor	2	2	3	3	3	3	3	2	2	1	3
Pfaff Fülöp	2	4	4	3	3	3	3	2	3	1	4
Prodán János g. kel.	1	4	3	3	3	4	4	3	3	1	4
Rácz Albert	2	3	3	3	3	4	3	3	3	1	4
Rákossy Jenő	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
45 Révffy Zoltán	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2
Roboz Árpád	1	1	2	2	2	3	2	1	1	1	2
Sándor László	1	1	1	3	3	2	3	3	3	1	3
Sárossy Szilárd	2	2	3	3	2	3	2	3	1	1	3
Szabó Gábor	2	3	3	2	3	3	2	1	1	1	3
50 Szabó Lajos	1	2	2	3	3	3	3	2	3	1	3
Szolga Gábor	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	3

A tanuló neve	Vallástan	Magyar	Latin	Földrajz	Természettud.	Számítan	Mértan	Szépíráás	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Tassaly József ism.	2	4	4	4	3	4	3	3	2	2	4
Thott György	1	2	3	3	3	3	2	2	fm.	1	3
Tófalvi János	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2
55 Trágel Géza	1	2	3	3	2	2	2	3	2	1	3
Unhgváry László	1	3	3	3	3	2	3	2	2	1	3
Waitsuk József ism.	2	3	3	3	2	2	2	2	3	1	3
Wesselényi Árpád	3	3	3	4	3	4	3	3	1	1	4
Zsombori Sándor	1	2	2	3	3	2	3	2	2	1	3

Kimaradtak: Butnár Sándor, Csiki Gáspár, Kovács János, Ónodi József, Pék Mihály.

II. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Természettud.	Számítás	Rajz	Élmény	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Antal Endre	2	3	3	3	3	3	4	3	1	2	4
Barabás Béla	1	3	3	2	2	3	3	3	3	1	3
Bartha János	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3
Bányay Miklós	1	3	4	3	3	3	3	3	2	1	4
5 Dobay Miklós	2	3	2	3	2	2	3	2	3	1	3
Farkas Lajos	1	3	2	2	2	3	3	1	2	1	3
Fazakas Imre	1	2	2	1	2	2	2	2	fm.	1	2
Ferenc Endre	2	3	4	3	3	3	3	3	3	2	4
Fülöp Albert	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3
10 Gál Gyula	2	3	4	4	3	4	4	3	fm.	1	4
Gáspár János	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	3
Göllner Ernő	1	3	3	3	3	3	3	2	1	1	3
György Károly	2	4	4	3	3	3	3	3	2	1	4
Hafner Jenő	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2
15 Hajdu Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hoprich Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	3
Jakab Gáspár	1	2	3	3	2	3	3	3	2	1	3
Jánosy Sándor	2	3	4	3	3	3	3	3	3	1	4
Krauman Rezső	1	3	3	2	2	3	3	3	1	1	3
20 László Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Losdorfer Lajos	2	4	4	4	3	4	3	3	1	1	4
Martinovits Gerő	1	2	3	2	2	2	2	2	fm.	1	2
Mihálovits Sándor	1	3	3	3	3	3	2	2	2	1	3
Miklós Károly	1	2	2	3	3	2	3	2	2	1	3
25 Molnár Imre	1	3	2	3	3	3	3	3	2	1	3
Nagy István	1	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2
Otrobán Attila	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2
Papp József	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1	3
Pap Z. Endre	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
30 Petrovay Gyula	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2
Pék József	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3
Rózsa János ev. ref.	2	3	4	3	3	3	2	3	3	1	4

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Természetr.rajz	Számítás	Rajzoló-mértan	Szépírás	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Simon János	1	4	4	4	3	4	4	3	1	2	4
Stark András	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2
35 Székelyhidy Géza	1	2	2	2	2	3	2	3	3	1	3
Tamás Áron	1	1	1	1	2	3	1	2	2	1	2
Tassaly Lajos	2	3	3	2	2	3	3	3	2	1	3
Thott Endre	1	2	3	3	3	3	2	3	1	1	3
Virág Bálint	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3
40 Weber András	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3

Kimaradtak : Bayler István, Kathonay László, Ilyés Emil, Schöffner Frigyes.

III. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Német	Latin	Történelem	Földrajz	Számítás	Rajz	Torna	Magviselés	Általános osztályozás
Ajvász Árpád	1	2	3	3	2	3	2	3	2	2	3
Ambrus Domokos	1	3	2	3	2	3	3	2	2	1	3
Ambrus Gábor	2	3	3	3	3	3	2	2	2	1	3
Balázs Dániel	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1
5 Balázs Gábor	1	1	1	2	3	3	2	2	2	1	3
Bálint Pál	1	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2
Berze Árpád	1	3	2	3	2	3	2	3	3	2	3
Bíró Péter	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3
Daróczy Dénes	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3
10 Dobay Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Droc Miklós g. kel.	1	2	1	2	2	3	3	3	2	2	3
Érey Árpád	2	3	4	3	3	3	4	3	1	2	4
Fazakas Ignác	1	1	3	2	2	2	3	3	2	1	3
Farkas Dénes	1	3	4	4	3	3	3	4	3	2	4
15 Fábrián Ferenc unit.	2	3	3	4	2	3	3	3	2	2	4
Gál László	1	1	3	2	2	3	3	3	1	1	3
Géher János	2	2	4	3	3	3	4	3	3	2	4
Grész Károly	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	2
Grünspann Dávid izr.	2	4	3	4	3	3	3	4	4	2	4
20 József Lajos	1	1	1	1	1	2	1	1	3	1	1
Kókay Jenő	1	2	3	2	2	3	3	2	2	1	3
László Ignác	1	3	3	3	2	3	3	3	3	2	3
Lázár Lajos	1	1	1	2	1	3	1	1	2	1	2
Macskásy László	1	3	3	3	2	3	3	3	2	1	3
25 Mátyás Ábel	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Mihály Imre ism.	2	2	3	3	3	3	3	1	2	1	3
Mihály Péter ism.	1	3	3	3	2	3	3	3	3	1	3
Miklósy István	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	2
Noll Jenő	1	1	2	1	1	2	1	2	3	2	2
30 Olasz János	1	1	2	2	1	3	2	2	3	1	2
Sebestyén István	2	3	3	3	3	4	4	3	4	1	4

A tanuló neve	Vallásán	Magyar	Latin	Német	Történelem	Természettud.	Mennyiség	Rajzoló mértan	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Szabó János	1	2	3	3	3	3	3	2	3	1	3
Tózsér Béla	2	3	4	3	4	3	3	3 ^{fm.}	1	1	4
Varga József	1	1	2	2	2	3	2	3	1	1	3
35 Vermescher Emil ágh. ev. .	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3
Zonda Géza	2	3	3	4	3	3	4	3	2	1	4

Vizsgálallan maradt : Dézsi Zoltán.

Kimaradt : Csiby Lajos, Sándor Dénes, Weigel László.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Német	Történelem	Természettud.	Mennyiség	Rajz	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Waitsuk Pál	2	3	3	3	3	2	3	3	fm.	2	3
Zakariás Ferenc	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3
Zengliczky Endre	3	3	4	4	3	3	4	3	2	2	4
Zonda József	1	3	2	3	3	3	2	3	3	2	3

Kimaradtak: Betegh Pál, Csepreghy János, Herczegovátz Arthur, Vidrighin Péter.

V. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Görög	Görög-p. irod.	Szabakézi rajz	Német	Történelem	Természetr.rajz	Mennyiségtan	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Beke András	1	1	2	2	—	2	1	2	1	2	1	2	2
Binder Emil	2	3	3	3	—	3	3	2	3	2	1	3	3
Bloch Kázmér	2	3	3	—	2	3	3	3	3	3	2	3	3
Brassay Sándor	3	3	4	—	3	3	3	3	3	4	4	2	4
5 Császár Géza	2	2	2	2	—	3	2	2	3	3	1	3	3
Eperjessy Ferenc	3	3	4	—	3	3	3	3	4	2	2	4	4
Farkas János	2	2	3	—	1	2	2	2	2	2	1	3	3
Ghib Vazul	1	2	2	2	—	1	3	3	3	2	1	3	3
Gudra Árpád	v	i	z	s	g	á	1	a	t	1	a	n	m.
10 Györfy Endre	3	3	3	3	—	3	3	3	3	3	1	3	3
Henzely Győző	2	3	2	—	1	1	3	3	3	3	2	3	3
Jakab Dénes	2	3	2	1	—	2	1	2	2	3	1	2	2
János Áron	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1
Klette Vilmos	2	1	2	—	1	1	2	2	1	2	3	1	2
15 Krasznay Zoltán	2	3	3	—	2	2	3	3	3	2	3	2	3
Kuharcz Ernő	2	3	3	—	3	2	3	3	3	3	2	2	3
Lux János	3	3	3	—	3	3	2	3	4	4	2	1	4
Maráth József	1	1	1	—	1	1	1	1	2	2	2	1	2
Máthé Árpád	1	2	2	2	—	—	2	1	2	2	2	1	2
20 Pillich Dezső	2	3	3	—	3	1	3	3	3	3	2	2	3
Ráduly Lajos	2	1	2	2	—	—	2	3	3	3	1	1	3
Rómer Endre	2	2	2	—	3	2	2	2	1	2	3	2	2
Székelyhidy László	3	4	4	—	3	3	4	3	2	3 _{fm.}	1	4	4
Tamás Antal	2	3	3	2	—	—	3	3	3	3	2	1	3
25 Thott László	1	1	2	—	1	1	1	1	2	2	3	1	2
Tomcsa Sándor	1	2	2	—	2	1	2	2	2	2	1	1	2
Tóth Imre	3	4	4	—	3	3	3	3	3	4	2	1	4
Zakariás Ignác	2	2	2	2	—	—	3	2	2	2	2	1	2
Hauser László mgt. . . .	3	3	3	—	3	3	2	3	3	3	—	—	3

Kimaradt: Barkóczy Albert, Demény István.

VI. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Görög	Görög-p. irod.	Szabadkézi rajz	Német	Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Bányay Sándor	1	3	2	—	2	3	3	3	3	3	1	1	3
Benedek Géza	2	3	3	—	2	2	3	3	3	3	fm.	1	4
Bokor Ferenc	1	2	3	2	—	—	2	2	2	3	2	2	3
Czikmántori Endre	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	2	3
5 Dakó Sándor	1	1	2	—	2	2	2	3	3	2	2	2	3
Dénes János	1	1	2	—	1	2	1	1	2	2	2	2	2
Druneg András	1	2	2	1	—	—	2	1	2	1	2	1	2
Ferenczy Kálmán	1	3	3	—	2	2	3	2	3	2	2	2	3
Filep Aladár unit.	1	3	3	3	—	—	3	2	3	3	2	2	3
10 Göllner Károly	3	3	4	—	3	3	3	3	3	4	3	2	4
Huszár Benedek	2	3	3	—	3	2	3	3	2	2	1	1	3
Illyés Balázs	1	3	3	—	3	1	3	3	3	3	1	1	3
Jakab Albert	1	1	1	1	—	—	1	1	2	1	1	1	1
Jakab Dezső	2	3	2	3	—	—	3	2	3	3	3	2	3
15 Konnert György ág. h. e.	3	3	3	3	—	—	1	3	3	3	1	2	3
Kovács József	2	3	2	—	1	2	3	3	3	3	3	1	3
Lengyel Árpád ref.	2	3	3	3	—	—	4	3	3	3	3	2	4
Maximilián Oktávián g.k	1	3	3	3	—	—	1	2	3	3	3	2	3
Márton Mózes	1	1	1	1	—	—	1	2	1	1	1	1	1
20 Metesán Vazul gör. kel.	1	3	2	—	3	2	2	3	3	3	2	2	3
Orbán Balázs	2	3	3	—	2	2	2	2	2	2	2	2	3
Pál Péter	3	4	4	—	3	2	4	4	4	4	2	1	4
Pászthy Ferenc	2	2	2	2	—	—	1	2	2	2	3	1	2
Rumler Oszkár	3	3	4	—	3	3	2	3	3	4	3	1	4
25 Schiessel Albert	3	3	4	—	3	3	3	2	4	4	3	1	4
Simó Zoltán ref.	2	3	3	2	—	—	4	3	3	4	1	3	4
Szabó Gyula	2	3	3	—	2	3	3	2	3	3	1	1	3
Szabó Imre	2	3	3	—	2	3	3	3	3	3	3	1	3
Szász Károly ref.	3	3	4	3	—	—	4	2	4	4	1	3	4
30 Szeless Pál	2	1	1	1	—	—	1	2	3	3	1	1	3
Szilágyi Ignác	2	3	2	3	—	—	3	3	3	3	2	2	3

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Görög	Görög h. v. irod.	Szabakézi rajz	Német	Történelem	Természetrajz	Számтан	Torna	Magaviselet	Általános osztályzat
Taiermaier Emil . . .	2	2	3	—	3	2	1	2	3	3	2	2	3
Thott Sándor . . .	3	2	3	—	3	3	2	3	4	3	3	2	4
Vinczeffy Pál . . .	1	2	2	2	—	—	2	2	3	2	3	1	2
35 Zágoni Gyula ref. ism.	2	3	4	—	2	3	4	3	3	3	1	2	4
Zöld Jenő	2	3	3	—	2	3	3	3	3	3	2	2	3

Kimaradt : Brassay Béla.

VII. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar	Latin	Görög	Görög h. vál. irod.	Szabakézi rajz	Német	Történelem	Természettan	Számítás	Egészségtan	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Benedek János . . .	2	2	2	2	—	—	3	3	3	3	3	2	1	3
Benedek Lajos unit.	1	2	3	3	—	—	3	2	2	2	3	3	2	3
Biró Mihály . . .	3	3	3	2	—	—	4	3	3	3	3	4	2	4
Borger Imre ág. ev.	2	3	3	—	2	2	1	3	3	3	fm.	2	2	3
5 Candeia János g. kel	1	2	2	1	—	—	1	1	2	2	3	2	2	2
Csergő Benedek . . .	2	2	2	2	—	—	3	2	2	2	2	1	2	2
Csató Aladár . . .	1	2	2	—	1	3	1	1	3	3	1	2	2	3
Domide Simon g. kat	3	3	4	3	—	—	3	3	4	3	3	3	2	4
Embery István . . .	3	3	3	2	—	—	3	3	3	3	2	fm.	2	3
10 Erdős Béla . . .	3	3	3	—	3	3	3	3	4	3	3	2	2	4
Gáspár István . . .	3	3	3	3	—	—	4	3	3	3	3	fm.	2	4
Gyarmathy Lajos unit.	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2	1	2	3
Hajdó Lajos . . .	2	2	3	—	2	3	3	2	2	3	2	3	2	3
Józsa János . . .	2	2	1	1	—	—	2	3	2	2	2	2	2	2
15 Kerestély István ref.	2	2	3	2	—	—	2	3	3	2	3	fm.	2	3
Kolumbán István . . .	3	4	4	3	—	—	3	3	3	3	3	2	2	4
Kovács Ferenc . . .	1	2	2	2	—	—	3	2	3	2	3	fm.	2	3
Lengyel László ref.	2	3	3	3	—	—	3	3	4	3	2	2	2	4
Mosonczi Jenő . . .	1	2	2	2	—	—	3	1	1	1	1	3	2	2
20 Nagy Pál . . .	3	3	3	—	3	3	3	2	3	3	2	2	2	3
Paschek Viktor . . .	2	2	2	—	2	1	2	2	2	3	3	fm.	2	2
Petrovay István . . .	2	1	2	1	—	—	1	2	1	1	3	2	2	2
Péter Dénes . . .	2	1	2	2	—	—	2	2	3	3	3	2	2	3
Révffy Andor . . .	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	2	2	1
25 Sándor István ref.	2	4	4	3	—	—	3	3	3	3	3	fm.	2	4
Simó Antal . . .	2	3	3	1	—	—	3	3	3	3	2	2	2	3
Stotter Pál . . .	2	3	3	—	3	2	1	3	3	3	3	1	2	3
Szabó Gábor . . .	2	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	1	2	3
Szabó Károly . . .	2	2	2	2	—	—	2	2	2	2	3	2	2	2
30 Szegedi József . . .	1	2	2	—	2	3	2	3	3	2	2	2	2	3
Szieghart Gyula . . .	2	3	3	3	—	—	2	3	1	1	3	2	2	3
Zakariás Gerő . . .	2	2	3	—	3	3	3	2	3	3	3	fm.	2	3

Kimaradt : Berecz István.

Vizsgálattan maradt : Kolumbán Sándor.

VIII. osztály.

A tanuló neve	Vallásán	Magyar	Latin	Görög	Görög h. v. irod.	Szabadkézi rajz	Német	Történelem	Természettan	Számítan	Bölcsészet	Torna	Magaviselet	Általános osztályz.
Ágoston István . . .	1	1	1	1	—	—	1	2	1	1	1	1	1	1
Ávéd Endre	2	3	2	1	—	—	2	2	1	1	1	1	1	2
Bencze Domokos ref.	1	1	2	1	—	—	1	3	2	2	2	fm.	1	2
Bérecz Gyula	3	3	2	—	2	3	2	2	3	3	3	1	2	3
5 Bodrogi Endre ref. . .	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	2	1	3	3
Csiki Péter	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	2	1	1
Fejér Tivadar	3	3	3	—	3	2	3	3	3	4	3	2	1	4
Gál János	2	3	3	—	3	1	3	3	2	2	2	1	1	3
Gotthárd Lajos unit.	1	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2	1	1	3
10 Göllner Béla	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	3	2	1	3
Imrik Zoltán	2	3	3	—	2	3	3	3	2	2	3	2	1	3
Kerecsi Jenő	1	3	2	2	—	—	2	2	2	2	2	2	2	2
Lönhárd Miklós	1	3	2	2	—	—	3	3	3	3	2	fm.	1	3
Macskásy Ernő	2	3	3	—	3	2	3	2	3	3	3	1	2	3
15 Márton Lajos	1	1	1	—	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Pacchiaffo Emil	1	3	2	2	—	—	2	2	1	1	1	2	1	2
Pádár Károly	2	2	1	1	—	—	1	1	1	2	1	1	1	2
Soó Gáspár	1	1	2	2	—	—	1	2	2	2	1	1	1	2
Szabó Endre	2	2	2	2	—	—	3	2	2	3	2	1	1	3
20 Szabó Nándor	2	2	3	—	2	3	3	2	3	3	2	1	1	3
Tamás Aladár	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	fm.	1	3
Várterész Jakab	2	3	2	—	1	1	3	3	3	3	2	1	1	3
Zakariás Gergely	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	2	1	3

Kimaradt : Hajdu Endre és Tankó Vilmos.

Meghall : Ferenc Gyula.

VII.

Érettségi vizsgálatok.

A tanév végén megtartott érettségi vizsgálatok írásbeli részének, mely V. 17., 18. és 20. napjain folyt le, következő tételei voltak:

1. *Magyarnyelv és irodalomból*: Irodalmunk érdemei a nemzeti élet fejlesztésében. Jeles 4, jó 9, elégséges 7, elégtelen 2.

2. *Latin nyelv és irodalomból*: M. Tullius Cicero: De officiis II. könyv, 15. fejr. (31 és $\frac{1}{2}$ sor). Jeles 3, jó 6, elégséges 9, elégtelen 4.

3. *Mennyiségtan 1. Algebrából*: Megoldandó a következő egyenlet: $V_{x6} - + V_{2x+5} = V_{5x+11}$.

2. *Geometriából*: Egy háromszögben ismeretes az egy csúsból kiinduló magasság $m_a = 24.25$ cm. és szögfelező: $f_a = 29.38$ cm. továbbá az ugyanazon csúspontból kiinduló két oldal aránya: $b : c = 4 : 7$; mekkorák a háromszög oldalai és szögei? Jeles 4, jó 7, elégséges 9, elégtelen 2.

a) Érettségi vizs. jelentkeztek	b) Írásb. minden dolgozatot legalább elégs. eredménny. készítette írásbeli alapján ismétlő vizsgára utasított	c) Szobalire bocsáttattak össz. érettt	d) A szóbelin				Érettségirol végleg elutasított	e) Az érettségit végzett ifjak pályaválasztása																	
			hány lett jelesen	hány jól	hány egyszerűen javító vizsg. utasított	szóbeli alapján ismétlő vizsgára utasított		theologiai	bölcsészeti	jogi	orvosi	mérnöki	építész	gépész	gazdasági	erdészeti	bányászati	jegyzői	vasuti	kereskedelmi	alsóbb hivatatnoki	katonai	állatorvosi		
22	22	—	22	3	7	8	4	—	—	1	3	1	2	1	—	—	3	1	—	2	—	—	2	2	—
								pályára készült																	

Kiegészítő érettségi vizsgálatra jelentkezett 5 főreáliskolai érettségit tett ifju. akik közül 1 jól, 4 egyszerűen érettt.

VIII.

Jutalmak.

A jutalmi átalányból könyvjutalmakat kaptak:

VI. osztályból: Jakab Albert, Márton Mózes: Prohászka O. »Magasságok felé« című művét; Vinceffy Pál: Poós Rezső »Életbátorság«; Drunek András: P. Jánossy B. »Az élet mellől« c. művét.

V. osztályból: Maráth József: »Vörösmarty összes költői művei«; Klette Vilmos: P. Jánossy Béla »Az élet mellől«; Thott László: Poós R. »Életbátorság« c. művét.

IV. osztályból: Petrovay Zoltán: Róna Jenő »Állattani olvasókönyvét«; Boldizsár László: Platz »Tudományos kalandozások«; Szélyes Domokos: Kelemen »Német-magyar és magyar-német szótár« c. művét.

III. osztályból: József Lajos: May »A kordillerákban«; Dobai Imre: Schmidt »Magyar-latin és latin-magyar szótár«; Mátyás Ábel: Lasz Samu »Földrajzi olvasókönyv«; Balázs Dániel: Vaszary »Történelmi életrajzok« c. művét.

II. osztályból: Petrovay Gyula: Tóth S. »Kuruc krónikák«; Otrobán Attila: Andor J. »Nagy Lajos magyar király«; László Ferenc: May Károly »Uti kalandjai«; Hajdu Kálmán: Bernt Lie »Diák történetek« c. művét.

I. osztályból: Duka András: Sebők »Csutora Jancsi kalandzásai a levegőben«; Kapdebó József: Benedek E. »Régmúlt idők«; Révffy Zoltán: Benedek Elek »Hazánk földje«; Tófalvy János: Benedek Elek »Nagy Lajos, Hunyadi János, Mátyás király«; Göczey István: Benedek Elek »Bessenyei György« c. műveit.

A tanuló ifjak szorgalmának méltatásául a következő alapítványi kamatok és egyéb jötevők által telajánlott jutalmak osztattak ki:

A Bottáné-féle alapítvány 20 K kamatját Csiky Péter VIII. oszt. tanulónak adatott.

A Simó-féle alapítvány 4 kor. kamatja József Lajos III. o. t.

A Daniel Gáborné plankensteini »Br. Rauber Mária-féle alapítvány« 16 kor. kamatját János Áron V. o. t. nyerte el.

Az 1869-ben érettségit tettek és 1894 ben jubiláltak alapítványának 8 korona kamatját, az alapítók intenciójának megfelelőleg Boldizsár László IV. o. t. nyerte el, mint természettudományi jutalmat.

Az Udvarhelymegyei takarékpénztár 100 koronát szavazott meg jelesebb udvarhelymegyei tanulók jutalmazására. Ebből 25—25 koronát nyertek: Jakab Albert VI., Tófalvy János I., Balázs Dániel III., László Ferenc II. o. t.

A »Székely-Egyesület« igazgatóságának 2 drb 20—20 kor. ösztöndíját Mátyás Ábel III., Hajdu Kálmán II. o. t. nyerték el.

Erdélyi István alapítványának 8 kor. kamatja Márton Mózes VI. o. t. adatott ki

A Farczady Lajos-féle alapítvány kamataiból 20—20 kor. Tomcsa Sándor V. és Pacchiaffó Emil VIII. o. t. íteltetett oda; előbbinek a rajzban, utóbbinak a zenében felmutatott előmenetelért.

Török Albertné Zeyk Lenke nevére tett alapítvány kamataiból 20 kor. Mihalovics Sándor II. o. t. adatott.

A Bálint Gábor alapítványának 8 kor. kamatját Szélyes Domokos IV, o. t. nyerte el.

A Gyertyánffy-féle alapítvány kamatját, 1 drb 10 kor. aranyát, Huszár Benedek VI. o. t. nyerte el a tornában felmutatott előmenetelért.

A Tamás Albert nevére tett jubiláris alapítvány kamataiból gyűjteményeiknek gondos összeállításáért 5—5 kor. jutalomban részesülnek János Áron és Beke András V. o. t., továbbá Boander Emanuel IV. o. tanulók. Dicséretet érdemelnek Boldizsár László, Wajtsuk Pál és Slakovics Mihály IV. o. tanulók.

Pál István apát-plebános úr 10 kor. jutalomban részesíti

Göllner Béla VIII. o. tanulót az orgonázásban tanusított szorgalmáért, jártasságáért és buzgalmaért.

Az Agrár takarékpénztár által adományozott 25 kor. jutalom Dobai Imre III. o. t. adatott.

Persian János 10° K jutalma Nagy István II. o. t. adatott.

Szabó Antal kántort tanító 100 kor. alapítványának 4 kor. kamatja Miklósi István III. o. t. íteltetett.

Tamás István székelyszentkirályi plebános úr által felajánlott 10 kor. Thott László V. o. tanulónak adatott.

Székely Dénes könyvkereskedő úr által felajánlott könyvjutalom Sárosy Szilárd I. o. tanulónak adatott a szavalásban való ügyességeért.

Jutalmak a tornából.

Roboz Árpád I. o. t. (emléktárgy), Kraumann Rezső II. o. t. (tornaruha), Pap Z. Endre II. o. t. (kis bronz érem), Orbán Attila II. o. t. (tornaruha), Krauman Rezső II. o. t. (kis bronz érem), Balázs Gábor III. o. t. (kis bronz érem), Dobay Imre III. o. t. (tornaruha), Haffner Jenő II. o. t. (tintatartó), Varga József III. o. t. (tintatartó), Flórián Kristóf IV. o. t. (tornaruha), Zengliczky Endre IV. o. t. (turista zsák), Csepreghy Győző IV. o. t. (tornaruha), Bányai Sándor VI. o. t. (kis ezüst érem), Konnert György VI. o. t. (nagy bronz érem), Huszár Benedek VI. o. t. (kis ezüst érem), Ilyés Balázs VI. o. t. (nagy ezüst érem), Szeles Pál VI. o. t. (nagy bronz érem) Szász Károly VI. o. t. (turista felszerelés), Metesan Vazul VI. o. t. (nagy ezüst érem), Huszár Benedek VI. o. t. (10 koronás arany), Szeles Pál VI. o. t. (egy doboz levél-papír).

Az intézet tornatanára egy emléktárgyat tűzött ki az intézet legjobb csapatvezetőjének, ezt Pap Z. Endre II. o. t. nyerte el.

Biró István főreáliskolai tanár úr 10 koronát tűzött ki két legjobb lövő számára, ezt Czikmántori Endre VI. o. t. (faragott doboz), Ilyés Balázs VI. o. t. (látcső) kapták.

A nmlg. m. kir. honvédelmi Miniszterium ajándékából a cél-lövészetben elért eredményért érmekeket kaptak: Czikmántori Endre

VI. o. t. (nagy ezüst érem), Ilyés Balázs VI. o. t. (nagy bronz érem), Rómer Endre V. o. t. (nagy bronz érem).

Kedves kötelességemnek tartom, hogy ezen az úton is hálás köszönetemet fejezzem ki az intézet nevében is azon uraknak, akik adakozásaikkal lehetővé tették, hogy a tornászásban minél több tanulót jutalmazhattunk. Név szerint: Szabó Gábor főszolgabíró, Becsek Aladár, Szenkovits János és Soha Aladár uraknak.

Fogadják mindazok, kik az intézet iránt tanúsított érdeklődésüknek tanujelét adták, a tanári kar hálás köszönetét.

IX.

A nyilvános és magántanulókra vonatkozó statisztikai adatok.

1 A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán

a) Nyilvános tanulók osztályonként		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	összesen
Felvétetett		64	44	40	38	30	37	34	26	313
Az iskolai év folyamán	magántanuló lett	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	önként kimaradt	5	4	3	4	2	1	—	1	20
	tanács folytán eltávozott	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	kizáratott	—	—	—	—	—	—	1	1	2
	betegség	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	baleset	—	—	—	—	—	—	—	—	—
következtében meghalt		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Az osztályvizsgálatról elmaradt		—	—	1	—	1	—	1	1	4
Osztályvizsgálatot tett		59	40	36	34	27	36	32	23	287
b) Magántanulók										
Felvétetett		—	—	—	—	1	—	1	—	2
Osztályvizsgálatot tett		—	—	—	—	1	—	1	—	2

2. A felvett nyilvános tanulók megbetegedései, igazgatói és tanárkari megrovások száma.

a) Nyilvános tanulók osztályonként				I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	összesen
Megbetegedések	könnyű	nem fertőző	megbetegedések száma (könnyű betegségek az 1—6 napra, súlyosnak az ennél hosszabb ideig tartó tekintendő)	166	81	44	67	54	95	55	43	605
	súlyos			10	9	—	2	4	2	3	3	33
	A fertőző (esetleg járványos)			—	1	3	—	—	—	—	—	—
Megrovások	Az igazgatói		megrovások száma	—	1	—	—	—	5	—	3	9
	A tanárkari			—	—	—	—	—	—	7	3	10

3. A nyilvános és magántanulók megoszlása december 31-én kor szerint.

A nyilván. és magánt. osztályonként			I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	összesen	
A nyilvános és magántanulók együttes létszámából december hó 31-én	9	évét már betöltötte	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	10		19	1	—	—	—	—	—	—	20	
	11		19	10	2	—	—	—	—	—	31	
	12		16	14	8	1	—	—	—	—	39	
	13		5	13	9	10	—	—	—	—	37	
	14		1	4	11	12	6	—	—	—	34	
	15		—	—	6	6	14	13	—	—	39	
	16		—	—	—	—	5	5	7	12	1	30
	17		—	—	—	—	2	3	13	8	6	32
	18		—	—	—	—	—	—	4	11	8	23
	19		—	—	—	—	—	—	—	3	3	6
20	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6		
Összesen . . .			60	42	36	36	28	37	34	24	297	

4. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása honosság és szülőik (gyámjuk) állandó lakhelye szerint.

Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók száma		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen		
		59	40	36	34	28	36	33	23		289	
Magyar honos volt	magyarországi	59	40	36	34	27	36	33	23	288		
	horvát-szlavonországi	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Külföldi volt		—	—	—	—	1	—	—	—	1		
Az osztályvizsg. tett nyilvános és magántanulók száma, akiknek szülője (gyámja) állandóan	ugyanazon községben (az iskola székhelyén)	l a k o t t	27	17	10	10	10	9	7	7	97	
			várm. más községében	19	12	18	8	4	14	9	8	92
	Magyarország más törvényhatóságában		13	11	8	16	13	13	17	8	99	
	Horvát-Szlavonországban		—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	külföldön még pedig		Ausztriában	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			Romániában	—	—	—	—	1	—	—	—	1

5. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megosztása törvényhatóságoként szülők (gyámjuk) magyarországi állandó lakhelye szerint.

Törvényhatóság		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Vármegyék	Alsó-Fehér vm.	—	1	—	1	—	2	1	—	5
	Arad vm.	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	Besztercze-Naszód vm.	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	Bihar vm.	1	—	—	—	—	—	—	1	2
	Brassó vm.	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	Csik vm.	2	1	1	2	2	1	2	4	15
	Fehér vm.	—	—	—	—	1	—	—	—	1
	Fogarás vm.	—	—	—	—	—	1	1	—	2
	Háromszék vm.	2	1	2	3	1	—	2	3	14
	Hunyad vm.	—	1	—	—	1	—	—	1	3
	Kis-Küküllő vm.	2	—	2	1	1	—	—	—	6
	Krassó-Szörény vm.	—	—	—	—	1	—	—	—	1
	Maros-Torda vm.	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	Nagy-Küküllő vm.	—	—	—	4	—	1	1	—	6
	Nyitra vm.	—	—	—	—	1	—	—	—	1
	Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.	—	1	1	2	1	—	—	—	5
	Pozsony vm.	—	1	—	—	—	—	1	—	2
Szatmár vm.	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
Szeben vm.	3	—	1	3	2	6	4	—	19	
Szolnok-Doboka vm.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Torda-Aranyos vm.	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
Udvarhely vm.	46	29	28	18	14	23	17	15	190	
Veszprém vm.	—	—	—	—	—	1	—	—	1	
Városok	Budapest székesfőváros	2	1	—	—	—	1	1	—	5
	Kolozsvár thj. v.	—	—	—	—	1	—	1	—	2
	Nagyvárad thj. v.	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Összesen		59	40	36	34	27	36	33	23	288

6. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása a szülők (gyámjuk) foglalkozása (társ. állása) szerint.

Foglalkozás (társadalmi állás)	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Osz- szesen
Nagybirtokos, nagybérlő (1000 kat. holdnál nagyobb birtokkal)	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Középbirt. és bérlő (100—1000 k. hold)	2	1	—	—	1	—	4	—	8
Kisbirt., kisbérlő (100 holdnál kisebb)	14	11	16	8	3	12	7	7	78
Kisbirt., napszámos (kisbérlő, napsz.)	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Egyéb őstermelő (feles, majoros, kertész, halász)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gazdasági tisztviselő	—	—	—	—	1	—	—	1	2
Egyéb gazdasági segéd-szem. (cseléd)	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Nagyiparos, bányá-nagyvállalkozó	—	—	—	—	1	1	—	—	2
Kisiparos, bányá-kisvállalkozó	10	3	4	7	4	7	2	3	40
Ipari vagy bányászati tisztviselő	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Egyéb ipari vagy bányászati segéd-személy (előm. segéd, munkás)	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Nagykereskedő, nagyvállalkozó	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Kiskereskedő, kisvállalkozó	—	4	2	1	2	1	—	3	13
Keresk. vagy közlekedési tisztviselő (vasuti, posta tisztviselő)	—	4	3	1	—	—	3	2	13
Egyéb keresk. v. közl. segédszemély (altiszt, segéd, szolgál)	3	1	—	—	1	1	—	—	6
Köztiszv. (papok, tanárok, tanítók kiv.) vagy közhiv.-ban alkalmazott díjnok	10	4	4	7	5	3	5	—	38
Pap	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Tanár, tanító	2	3	3	3	2	3	3	2	21
Más értelmiségi (orvos, ügyvéd, közj. (v. ezeknél alkalmazott irnok)	—	—	—	—	—	1	3	2	6
Közhivatalban alkalmazott vagy más-féle értelmiségi altiszt vagy szolgál	5	2	—	1	—	2	2	—	12
Katonatiszt (honvéd, csendőrtiszt)	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Katonaaltiszt (honvéd csendőr, altiszt)	1	—	—	—	1	—	—	—	2
Különböző foglalkozási ágakban dolgozó napszámos	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tőkés, járadékos, háztulajdonos	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyugdíjas tisztviselő, vagy az értelmiség körébe számítható egyén	1	1	1	1	—	—	2	1	7
Nyugdíjas altiszt, szolgál, munkás	1	—	—	—	1	—	—	—	2
Magánzó	1	5	3	2	6	3	1	2	23
Egyéb vagy ismeretlen foglalkozásu	—	—	—	—	—	2	—	—	2
Árvaházi, szeretetházi	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Összesen	59	40	36	34	28	36	33	23	289

7. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása vallás, anyanyelv és nyelvismeret szerint.

Vallás, anyanyelv		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	összesen
Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók száma		59	40	36	34	28	36	33	23	289
Latin	} szertartásu róm. kath.	57	39	32	31	25	28	22	20	254
Görög		—	—	—	—	—	—	—	1	1
Órmény		—	—	—	—	—	—	1	—	1
Református		—	1	—	—	1	4	3	2	11
Ág. hitv. evangélikus		—	—	1	—	1	1	1	—	4
Görög-keleti		2	—	1	3	1	2	1	—	10
Unitárius		—	—	1	—	—	1	3	1	6
Izraelita		—	—	1	—	—	—	1	—	2
Magyar		57	40	35	31	26	30	31	23	273
Német		—	—	—	—	1	3	1	—	5
Oláh		2	—	1	3	1	2	1	—	10
Tót		—	—	—	—	—	1	—	—	1
Összesen nem magyar		2	—	1	3	2	6	2	—	16
Az osztályvizsgálatot tett magyar anyanyelvű tanulók közül	csak magyarul	57	40	34	28	21	27	28	23	258
	más hazai nyelven is	—	—	1	3	7	3	5	—	19
	németül	—	—	1	3	3	3	3	—	13
	tótul	—	—	—	—	3	—	4	—	7
	oláhul	—	—	—	—	—	2	—	—	2
	horvátul	—	—	—	—	—	1	—	—	1
szerbül	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Az osztályvizsgálatot tett nem magyar anyanyelvű tanulók közül	csak anyanyelvén	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	más hazai nyelven is	2	—	1	3	2	6	2	—	16
	csak németül	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	csak oláhul	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	csak szerbül	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Az osztályvizsgálatot tett anyanyelvű tanulók közül magyarul is tudott	német	—	—	—	—	1	3	1	—	5
	oláh	2	—	1	3	1	2	1	—	10
	tót	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	összesen	2	—	1	3	2	6	2	—	16

8. Ismétlők, görögpótló tárgyak tanulói, magaviselet és mulasztások,

		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Osz- szesen	
Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók közül	ismétlő	6	—	3	5	1	1	—	—	16	
	a gör. p. tárgy. tan.	—	—	—	—	17	21	10	10	58	
Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók közül	magavise- ből	1	54	37	24	16	19	16	1	20	187
		2	5	3	12	18	8	18	31	3	98
		3	—	—	—	—	—	2	—	—	2
		4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 órát sem csak igazoltan igazolatlanul	mulasztott	7	13	11	12	5	4	10	4	66	
		46	31	16	21	23	12	20	18	187	
		6	—	9	1	3	20	2	1	42	
Az osztályvizsg. tett nyilvános tanulók által	igazoltan	1841	973	642	636	705	804	897	453	6951	
	igazolatlanul	26	—	28	2	15	72	5	1	149	

9. Az osztályvizsgálatot tett nyilv. és magántanulók előmenetele

Az osztályvizsg. tett ny. és mt. száma		59	40	36	34	28	36	33	23	289	
Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók közül	minden	jeles	2	2	3	—	1	—	1	—	9
		jó	5	7	3	4	10	5	5	9	48
	egy két több	elégs.	33	22	22	17	12	21	22	13	162
		elégtelen	4	5	1	3	—	3	3	1	20
		10	1	5	7	3	4	1	—	31	
		5	3	2	3	2	3	1	—	19	
egészségtan		—	—	—	—	—	—	32	—	32	
szabadkézi rajz		—	—	—	—	—	—	—	1	1	
a cëllövésben		—	—	—	—	1	7	8	5	21	

9. A tanulásban tett részletes előmenetel.

Tantárgyak	I osztály					II. osztály				
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott
Vallás tan	28	26	5	—	—	28	12	—	—	—
Magyar nyelv	6	14	27	12	—	7	9	21	3	—
Latin nyelv	4	9	33	13	—	5	11	16	8	—
Földrajz	2	8	43	6	—	6	10	21	3	—
Természetrájz	2	9	48	—	—	4	15	21	—	—
Számtan	5	20	25	9	—	4	8	25	3	—
Rajzoló mértan	2	11	41	5	—	5	10	22	3	—
Szépírás	7	21	31	—	—	6	10	24	—	—
Torna	15	21	22	—	1	14	16	7	—	3

Tantárgyak	III. osztály					IV. osztály				
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott
Vallás tan	24	11	1	—	1	11	17	6	—	—
Magyar nyelv	13	8	14	1	1	4	8	19	3	—
Latin nyelv	6	10	16	4	1	1	8	15	10	—
Német nyelv	9	6	17	4	1	4	9	13	8	—
Történelem	7	14	14	1	1	4	7	22	1	—
Földrajz	3	6	26	1	1	—	—	—	—	—
Természetrájz	—	—	—	—	—	3	11	20	—	—
Mennyiségtan	6	9	17	4	1	2	6	21	5	—
Rajzoló mértan	7	8	19	2	1	4	9	20	1	—
Torna	8	14	11	2	2	3	13	16	1	1

Tantárgyak	V. osztály					VI. osztály				
	jéles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott	jéles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott
Vallástan	7	14	7	—	1	13	15	8	—	—
Magyar nyelv	6	7	13	2	1	5	6	24	1	—
Latin nyelv	2	12	10	4	1	3	10	17	6	—
Görög nyelv	2	7	2	—	—	4	4	7	—	—
Görög pótló irodalom	5	3	9	—	1	3	8	10	—	—
Görög pótló rajz . . .	6	4	7	—	1	1	11	9	—	—
Német nyelv	5	10	12	1	1	8	8	15	5	—
Történelem	6	6	16	—	1	3	12	20	1	—
Természetrajz	3	11	13	1	1	1	7	24	4	—
Mennyiségtan	2	10	12	4	1	3	7	19	7	—
Torna	3	13	10	1	2	11	12	12	—	1

Tantárgyak	VII. osztály					VIII. osztály				
	jéles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott	jéles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott
Vallástan	7	18	8	—	1	9	9	5	—	—
Magyar nyelv	3	14	14	2	1	5	3	15	—	—
Latin nyelv	2	11	17	3	1	4	9	10	—	—
Görög nyelv	5	10	8	—	—	5	5	3	—	—
Görög pótló irodalom	1	3	6	—	1	2	3	5	—	—
Görög pótló rajz . . .	1	4	5	—	1	2	4	4	—	—
Német nyelv	6	7	18	2	1	6	4	13	—	—
Történelem	4	7	22	—	1	3	10	10	—	—
Természettan	4	7	19	3	1	6	6	11	—	—
Mennyiségtan	4	8	21	—	1	4	7	11	1	—
Bölcséleti előtan . . .	—	—	—	—	—	7	8	8	—	—
Torna	4	15	4	1	8	12	8	—	—	3

X.

A jövő tanév kezdetéről.

Az 1912—1913. tanévi magán-, pót- és javító vizsgálatok folyó évi augusztus 30. és 31-ik napjain délelőtti 8—12 óráig fognak eszközöltetni. **A beiratások szeptember 2., 3. és 4. napjain történnek 8—12 óráig és délután 2—5 óráig.** És pedig szeptember 2. és 3. napjain csak helybeli és udvarhelymegyei tanulók vétetnek fel, továbbá olyanok, kik a finevelő intézetben alapítványosok, szeptember 4-én más megyebeliek is felvétetnek, kik ezelőtt más tanintézetben tanultak, mig az egyes osztályok térfogata az elhelyezést megengedi. Szeptember 5-én ünnepélyes »Veni Sancte«, a fegyelmi szabályok felolvasása s ezzel az új tanév megnyitása.

A középiskola első osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet, ki a 9-ik évet betöltötte s 12 évnél nem idősebb, mely körülmény *keresztlevél*, illetőleg hiteles születési bizonyítvány alapján igazolandó. *Keresztlevél* stb. a nmélt. miniszteriumnak 1883. évi 4014. sz. a. kelt rendelete alapján minden *először beiktatandó* tanulótól okvetlenül megkövetelendő. A beiratásnál továbbá köteles minden tanuló *ujraoltási bizonyítványt* is bemutatni. Tizenkét évesnél idősebb fiu felvételéről a tanártestület határoz. Ismereteinek mértékére megköveteltetik, hogy a népiskola IV-ik osztályának tananyagában kellő jártassággal birjon. A felvételi vizsgálatnak minden a népiskolából a gimnáziumba lépő tanuló alája vettetik, ha bizonyítványt nem mutat föl.

A felsőbb osztályokba való felvétel a megelőző osztálynak sikeres végzésétől függ és vagy arról tanuskodó nyilvános iskolai *okmányok* (*bizonyítványok és értesítő*), vagy ezek hiányában külön *vizsgálat* alapján történik.

Az igazgató a fölvelt tanulónak fölvételi jegyet állít ki, mely-

lyel ez beiratás végett jelentkezik az osztályfőnöknel. A beirt tanuló a további utasításokat osztályfőnökétől kapja s köteles ennek rendeleteit pontosan követni.

A két tantárgyból elégtelen tanjegyet nyert tanuló a vizsgálat ismételtetése és javíthatása végett a felsőbb tanhatósághoz folyamodhatik: a kellőleg felszerelt bélyeges folyamodvány okvetlenül az intézet igazgatóságához legfőlebb július hó 3-ig nyujtandó be.

Három vagy több tantárgyból elégtelen előmenetelt tanusított tanuló nem folyamodhatván, az osztály ismétlésére utasittatik.

Minden tanuló első felvételre személyesen és atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azoknak valamely külön megbizottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni; — az illem pedig magával hozza, hogy a szülő gyermekét személyesen vezesse azon tanárokhoz, kikre annak nevelés-oktatását bizza. Azon szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekük vagy gyámfiok felvételekor alkalmas helyettest kötelesek bemutatni, kire a házi felügyeletet és a nevelésre nézve kötelességüket és jogukat átruházzák, hogy a gondviselésökre bizott tanulókra nézve az igazgatóság értesítését elfogadhassák. *A szülők és gyámok e részben minden változtatást személyesen vagy írásban tartoznak bejelenteni az igazgatónál;* ennek viszont joga és kötelessége ott, hol alapos oknál fogva a gondviselést elégtelennek vagy a befolyást éppen károsnak tartja, megkövetelni, hogy e tekintetben célszerű változás történjék. Egyébiránt lakást, ellátást csak olyan helyeken szabad fogadni, melyek ecélből az igazgatóságnál előzetesen bejelentettek és tanuló elfogadására alkalmasaknak találattván, arra engedélyt nyertek.

Tandíj-szabályzat.

Az államilag segélyezett székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnáziumra vonatkozólag:

1. minden tanuló tartozik fizetni évenként:
  - a) 2 korona beiratási díjat;
  - b) 1 koronát az ifjusági könyvtárba;

c) 1 koronát a tanévvégi iskolai értesítő nyomtatási költségeire ;

d) az orsz. tanári nyugdíj és gyámalap javára 6 koronát.

2. A szoros értelemben vett tandíj a kath. vallású tanulókra 40 korona, a nem kath. vallású tanulókra nézve 60 korona.

3. Az 1. pont alatt felsorolt díjakat tartozik minden tanuló kivétel nélkül a beiratás alkalmával előzetesen befizetni; azok befizetési kötelezettsége alól senki sem mentetik fel.

A 2. pont alatt említett tandíj fizetésének kötelezettsége alól részben vagy egészben fölmentés adatik azoknak, akik kérik.

4. Azonban tandíjmentesség csakis jóviseletű, jól tanuló s szegény vagyoni viszonyok között levő ifjunak adatik.

Ehhez képest a kéréshez csatolandó az illetőnek :

a) iskolai bizonyítványa a megelőző tanévről, amely szerint erkölcsi viselete legalább szabályszerű volt és az egyes tantárgyak közül legalább csak kettőből volt elégséges tanjegye, a többiből pedig jeles és jó ;

b) a szülők vagyontalanságáról szóló bizonyítvány az illetékes politikai hatóságtól (láttamozva az illető helység lelkésze által).

Aki igazolja, hogy egyidőben három fia jár közép- vagy felsőbb iskolába (gimnázium, reáliskola, akadémia, egyetem, műegyetem) s ha az illető tanuló előmenetele megfelel az előbbi a) pontban foglalt követelménynek, a tandíj felének fizetésétől felmenthető egyszerű kérelmére, még ha nem is egészen szegény.

5. A tandíjmentesség mindenkor csakis egy évre szól.

6. A tandíjmentességi kérések minden tanév elején legkésőbb szeptember hó 15-ig a főgimnázium igazgatóságához adandók be.

Az igazgató csakis oly kéréseket fogadhat el, amelyek kellően felszerelve a 4. pont alatt kívánt feltételeknek megfelelnek.

Az igazgató a beérkezett kéréseket szeptember hónapban a tanári testület elé terjeszti, amely azokat még abban a hónapban tartandó értekezleten tárgyalás alá veszi s mindenik teljesíthetősége felől lelkiismeretes véleményt mond s azt jegyzőkönyvre veszi. Az igazgató tartozik az összes iratokat október 1-ig a főtanhatósághoz fölterjeszteni, hogy azok ügyében az igazgatótanács október havi rendes ülésében végleg határozhasson.

Fel nem szerelt avagy későbbben beadott kérések figyelembe nem vétetnek.

7. Az I. félév végén tandíjmentességüket elvesztik mindazok, akik elégtelen osztályzatot kaptak úgy, mint azok is, kiknek a rendes tantárgyak felénél többől van elégséges osztályzatuk, vagy az erkölcsi viseletből a szabályszerűnél rosszabb jegyet kaptak.

8. A tandíj fizethető egyszerre, vagy két részben is, de március 25-ig mulhatatlanul az egész tandíj befizetendő. Akik a jelzett határidőig a tandíjat be nem fizették, sem annak befizetési kötelezettsége alól felmentést nem nyertek, a tanulók sorából tör-lendők.

A tandíjnak kellő időben való be nem fizetése miatt kiutasított tanulókat a kiutasítás után 8 napon belül az igazgató, azon-tul pedig az igazgatótanács veheti vissza kellően megokolt folya-modás alapján a tandíjnak utólagos befizetése eselén.

9. A tandíj pontos beszédéseért az igazgató felelős, aki azt köteles az illető alapokba való beszállítás végett felerészben min-dig december hó 31-ig, felerészben pedig június 30-ig, a főtan-hatósághoz számadás kötelezettsége mellett beküldeni.

A tandíj kezeléseért az igazgatót (vagy tandíj kezelésével megbizott tanárt) a szoros értelemben vett tandíjból 3% jutalom-díj illeti meg.

10. Ezen szabályzat az iskolai értesítőben közzéteendő.

Figyelmeztetés.

1. *Görögnyelv pótlását célzó intézkedések.* Az 1900. évi XXX. törvénycikk az 1883-ik XXX. törvénycikket olykép módosította, hogy az V. osztályba lépő tanuló választhatja a görögöt vagy az ezt helyettesítő irodalmi tanulmányt és rajzot.

Azon tanulók, kik a görögnyelvet helyettesítő tantárgyakból nyertek helyes oktatást, valamennyi püspöki szeminariumba, vagy más hittudományi iskolába minden pótló vizsgálat nélkül belép-hetnek és az egyetemnek bármely szakába beiratkozhatnak és csak abban az esetben kell pótló-vizsgát tenniök a görög nyelv és iro-

dalomból, ha az *egyetemnek* nyelvészeti, bölcséleti, történelmi vagy hittudományi osztályaiba kívánnak fölvetetni.

A választásnál kiemelendő ok lehet az is, hogy a tanuló mennyire erős a nyelvekben, van-e érzéke és hajlama nyelvtanuláshoz; ha gyenge a nyelvekben, különösen a latinban s nincs hajlama a nyelvtanuláshoz, akkor célszerű a görögnyelv helyett az azt helyettesítő tárgyakat választani. Megjegyzendő még, hogy később is lehet az irányt változtatni — görög helyett irodalmi tanulmányt venni vagy megfordítva — irodalmi tanulmány helyett görögöt tanulni, de átlépés, illetve fölcserélés esetén az ujonnan választott tárgyból az illető fölvételi vizsgát tartozik tenni, melynek díja 20 kor. Az átlépésre a tanári kar adhatja meg az engedélyt.

2. Azon tanulók, kik *finevelő intézeti alapítványért* akarnak pályázni, *folyamodványaikat keresztlevéllel, iskolai-, orvosi-, szegénységi és újraollási bizonyítvánnyal felszerelve*, legkésőbb július hó 4-ig a főgimnázium igazgatóságánál benyújthatják, de az illetékes lelkészi hivatal útján is folyamodhatnak.

3. A bizonyítványok nyilvános okmányok lévén, melyek az élet különböző körülményei között elkerülhetetlen szükségesek, azoknak gondos megőrzése különösen a *szülőknek és gyámoknak* figyelmébe ajánltatik, miután a rendes iskolai bizonyítványok »*másodlatait*« (duplikata) csak az eredetiek elvesztét okadatoltan kimutató folyamodványra állíthatja ki az igazgatóság, ami rendesen több időt vesz igénybe és költséggel jár. E szigor és megszorítás visszaélések elhárítására történik. Ez okból igen ajánlatos eredeti bizonyítványokat kézből ki nem adni, hanem hivatalos másodlatokat (copia) eszközöltetni, a kir. közjegyzőség útján hitelesíttetni, s ezeket netaláni folyamodványokhoz mellékként csatolni.

4. Kérjük a t. c. szülőket vagy gyámokat, hogy gyermekeik vagy gyámfiaik szemét, ha netalán szembetegségben volnának, a nagy szünidő alatt orvosilag kezeltessek; ellenkező esetben nem fognak felvetetni az intézetbe.

5. A torna tanulása alól való felmentés mindig csak egy évre szól, az olyan tanuló, ki a torna alól magát mentesíteni akarja, szeptember hó 10-ig tartozik az igazgatóságnál jelentkezni.

6. A kirándulási alapba (a III. osztálytól kezdve 80 fill.) és az önképzőkör alapjába (VII—VIII. oszt.) a díjak (1 kor. 40 fill.) év elején fizetendők. Ezen díjakat a beírást végző tanárok szedik be a beíratáskor.

7. Óvadék címen a beíratáskor 2 kor. és tintára 20 fillér fizetendő.

8. Pénzküldemények mindig az igazgatóságnak címezendők pl. tandíj; névre szóló küldemények nem fogadtatnak el.

9. A könyvkereskedő- és más üzletek tulajdonosait felkérem arra, hogy a tanulóknak hitelt ne nyújtsanak, mert az igazgatóság tartozásaikkal szemben semmiféle felelősséget nem vállal.

XI.

Az 1912–1913. tanévben használandó tankönyvek jegyzéke.

Komolyan figyelmezteljük a tanuló ifjúságot, hogy ócska, rongált és befirkált könyveket nem szabad venni.

I. osztály.

1. Nagyobb Katekizmus. Szent-István Társulat II. kiadás	—64
2. Bartha J. dr. Magyar nyelvt. I—II. o. VII. jav. kiadás 1011. Szent-István társulat	1 20
3. Prónai Antal dr. Magyar olv. képekkel IV. kiadás. Szent-István Társulat	1 60
4. Fodor—Székely: Liber Sexti. Szt.-Istv. Társ. II. kiad.	2 40
5. Dr. Márki S. Földrajz gimn. és reálisk. I. f. VI. kiad. 1906. Franklin Ts.	1 60
6. Dr. Ormándi Természetráj gimn. és reálisk. I. o. Franklin III. kiadás	2—
7. Gidró Bonifác Közöns. számtan III. kiadás	2 60
8. Huszka Rajzoló geometria I. osztály Lampel . . . ,	2—
9. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.	

II. osztály.

10. Pokorny Emánuel Ószöv. bibl. tört. köz. isk. 1908. Szent-István Társulat kiadása.	1'20
11. Bartha Magyar nyelvtan, mint az I. osztályban . . .	1'20
12. Dr. Prónai Antal Magy. olvasók. a köz. isk. II. o. sz.	2'40
13. Fodor—Székely: Liber Sexti. Szent-István Társulat .	2'40
14. Dr. Márki Földrajz II, f. A. II. és III. o. VI. kiad Fr.	3'80
15. Dr. Ormándi Természetráj II. o. Franklin 1900 . . .	2'40
16. Gidró Számítan mint az I. osztályban, III. kiad. 1912.	2'60
17. Huszka József Rajzoló geometria II. o. sz. II. r. Lampel	1'—
18. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.	

III. osztály

19. Pokorny Bibliai tört. Uj-szöv. Szt.-I. 1912. II. rész.	1'20
20. Bartha Rendszeres magyar nyelt. III. o. Szt.-I. T. III. k.	1'40
21. Dr. Prónai Magyar olv. III. o. Szt.-I. T. II. kiadás	2'80
22. Fodor—Székely: A Liber Sexti folytatólagos része III—IV. osztály számára	4'—
23. Orosz Alajos Német olv. és gy. telj. nyelvt. V. kiadás	2'60
24. Ujházy László A magy. nemz. tört. I. r. Szt.-I. Társ.	1'40
25. Dr. Márki Földrajz gimn. és réal. II. r. Fr. VI. kiad.	3'80
26. Dr. Márki—Mihálovics Földrajz gimn. III. f. 1903. Fr.	1'20
27. Gidró Bonifác Számítan k. isk. a. o. sz. 1912. III. k.	2'60
28. Huszka Rajzoló mértan. Lampel III., IV. rész . . .	2'—
29. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.	

IV. osztály.

30. Pokorny L. Róm. kath. Szertart. IX. k. 1902. Lamp.	1'50
31. Bartha J. és Prónay A. Stilisztika IV. o. sz. III. kiad. 1910. Szent-István Társulat	3'20
32. Lehr Albert, Arany J. Toldi. Költői elbesz. XIII. kiad.	—.—
33. Fodor—Székely: Liber Sexti, a közp. isk. III—IV. o.	4'—
34. Orosz Német olv. és gy. telj. ny. Ath. V. jav. kiad.	2'60

35. Ujházy A magyarok története IV. o. II. r. Szt.-I T. 1:80
 36. Borossay Algebra 1910. V. kiadás 4:20
 37. Huszka József Rajzoló mértan. Lampel III., IV. rész 2:—
 38. Tökés Lajos Növénytan alapv. IV. jav. kiad. 1901. . 3:20
 39. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.

V. osztály.

40. Matuszka Kath. ker. hittan. V. o. sz. 1904. kiadás
 Szent-István Társulat 1:60
 41. Bartha J. és Prónay A. Rhetorika, V. o. sz. Sz.-I. T. 3:20
 42. Dr. Badics Magy. irod. olvk. II. k. 1901. Athenaeum 2:20
 43. Dr. Csengery Homeros Iliasa bő szemelv. Athenaeum 2:80
 44. Dr. Gyomlay Homeros Odysseiája Athenaeum . . . 2:40
 45. Schill S. A régi gör. irod. tör. IV. jav. kiad. Franklin 2:80
 46. Dr. Csengery Szemelv. Ovidiusból 1900. Franklin . . 1:60
 47. Dr. Molnár Latin stilusgyak. Baja 1902. Kollár A. . 4:—
 48. Dr. Maywald József Görög nyelvtan V. k ad. Kókay 3:—
 49. Dr. Maywald József Gör. gyak. és olvk. V. k. Kókay 1:80
 50. Orosz Német olvk. a gimnáziumok V., VI. o. sz. . . 2:40
 51. Orosz Német stilusgyakorlatok. 1:60
 52. Szögyémy Egyetemes tört. ó-kor. Lampel. 2:60
 53. Róth—Vangel Állattan alapvon. V. kiadás . . . . . 4:—
 54. Borossay Algebra V. kiadás 4:20
 55. Borossay geometri I. rész. 1904. Sz.-I. T. III. kiad. . 2:80
 56. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.

VI. osztály.

57. Matuszka Kath. ker. erkölcsstan 1:20
 58. Bartha J. és Prónay A. Poetika a K. isk. VI. o. sz. 3:80
 59. Dr. Badics Magyar irod. olv. a gör. pótl. . . . . 2:—
 60. Csiky Gergely: Sophokles, Antigone. Franklin . . . 1:—
 61. Csiky—Losonczy: Sophokles, Elektra 1:20
 62. Schill S. A régi gör. irod. tört. IV. jav. kiad. Frankl. 2:80
 63. Cserép Szemelvények. Vergil Aeneiséből. Franklin . 2:—

64. Titi Livii ab urbe condita Lib. XXI. et. XXII. Kalmár E. Franklin	3.—
65. Dr. Maywald József, Görög nyelvt. VI. kiadás. Kókay	3.—
66. Dr. Maywald József, Görög gyakorló és olvasókönyv II. rész a VI. osztály számára. V. kiadás	2:50
67. L. Keczer G. Szemelv. Xenoph. nagyobb elb. m. Fr.	3.—
68. Dr. Boros G. Szemelv. a görög lantos költ. rem. Fr.	1:80
69. Orosz Német olvasókönyv a gimn V—VI. o. számára	2:60
70. Szölgyémi Egyetemes történelem II.	2:60
71. Orosz, Német stílusgyakorlatok ^v	2.—
72. Dr. Roth—Hankó—Melczer Ásványtan és Chémia	3:20
73. Borossay Algekra V. kiadás	4:20
74. Borossay geometria I. rész. III. kiadás	2:80
75. Molnár Samu dr. Stílusgyakorlatok I—VIII.	—.—
76. Luther N. Logarithmus táblák, XIV. kiadás	2:40
77. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.	

VII. osztály.

78. Aubermann Egyháztörténelem II. kiadás	2:20
79. Prónay A. dr. Magy. irod. tört. k. isk. VII. o. olv. I. k.	3:60
80. Badics Magy. irod. olv. III. kötet II. kiadás	3.—
81. Schill Görög irodalom tört. VII—VIII. o. sz. IV. j. k.	2:80
82. Szilasi Szemelv. Thukididesből, 2 térképpel, II. k.	2:80
83. Incze József Demosthenes beszédei. Franklin	1:60
84. Holub—Kempf, C. Sall. Crispi De bello Jugurthino	1:40
85. Cic. a tanár által megjelölt beszéde.	
86. Dr. Cserép, Szemelv. Publ. Verg. Maro Aeneis Fr. III. kd.	2.—
87. Kempf J. Szemelv. az Iliasból II. kiadás. Franklin	2:80
88. Dávid I. Herod. műv. való szemelv. IV. kiad. Lampel	1:80
89. Weber, Goethe Herm. u. Doroth. magy. Névy L. Fr.	1.—
90. Orosz Német stílusgyakorlatok	2.—
91. Dr. Radványi, Német olv. a VII—VII ^l . osztály szá- mára, Szent-István Társulat	3:20
92. Szölgyémi Egyetemes történelem új-kor	2:60
93. Dr. Vörös Cyril Kísérleti természettan II. kiadás	4:50

94. Borossay Algebra 1908. V. kiadás	4:20
95. Borossay Geometria II. rész II. kiadás	2:20
96. Luther N. Logaritmus táblák XIV. kiadás	2:40
97. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.	

VIII. osztály.

98. Uhlarik Jenő Apologetika	1:80
99. Prónay A. dr. A magyar irodalom története középiskolák VIII. osztálya számára olvasókönyvvel II. köt.	4:40
100. Schill Salamon Görög irod. tört. IV. javított kiadás .	2:80
101. Dr. Péterffy-Gyomlay-Alexander Plat. és Arist. Fr. V. k.	3:—
102. Wirth Gyula, Szemelvények Qu. Hor. Fl. műveiből II. kiadás. Franklin	3:50
103. Dr. Gyomlay Szem. P. Corn. Tac. műv. Ath. III. kiad.	3:20
104. Cserép József, Római régiség és római irodalomtörténet vázlatja VI. kiadás. Franklin	3:60
105. Csengeri János, Sophokles Antigoneja	—
106. Kempf József: Odysseia 2. kiad.	2:40
107. Szamosi János: Szemelvények Platon műveiből Sokrates védelme és Critonja	1:60
108. Heinrich G. Wilh. Tell Scháusp. v. Fr. Schill. I. rész	1:60
109. Dr. Szemák, Német olvasó IV. rész. V. kiadás . .	3:40
110. Orosz Német stilusgyakorlatok	2:—
111. Dr. Jászay Dezső: Magyarország oknyomozó története	3:40
112. Dr. Vörös Cyrill Kisérl. természettan II. kiadás . . .	4:50
113. Borossay Algebra V. kiadás	4:20
114. Borossay Geometria II. rész, II. kiadás	2:20
115. Luther N. Logaritmus táblák, XIV. kiadás	2:40
116. Hajdu—Zoltványi, Lélektan és logika, IV. kiadás . .	2:40
117. Imakönyv: Pokorny, Áhitat könyve.	

TARTALOM.

	Oldal.
Burger Arthur	3
A klasszika-filológiai oktatás	6
I. Adatok a főgimnázium történetéhez az 1911—12. tan- évben	16
II. Alapítványok és alapok kimutatása	32
III. Az intézet felszerelése	38
IV. A rendes tantárgyak tananyaga	43
V. Tanári kar	66
VI. Az ifjúság érdemsorozata	70
VII. Érettségi vizsgálatok	84
VIII. Jutalmak	85
IX. Statisztikai adatok	89
X. A jövő tanév kezdetéről	98
XI. Tankönyvek jegyzéke	103
